

SM Am45

Sverige Am

P3/7 Am45 1997/1

Ex. 1

97-08-20

SCB:s bibliotek
Box 24 300
S-104 51 STOCKHOLM

0000041926

ska meddelanden

Beställningsnummer
Am 45 SM 9701

NÄR KROPPEN TAR STRYK

En undersökning av påfrestningar och
besvär i arbetet 1995/96

Arbetskyddsstyrelsen

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

NÄR KROPPEN TAR STRYK

En undersökning av påfrestningar
och besvär i arbetet 1995/96

Arbetskyddsstyrelsen (ASS) är sedan den 1 juli 1994 statistikansvarig myndighet för den officiella statistiken om arbetsmiljön. Undersökningen av påfrestningar och besvär i arbetet 1995/96 har genomförts av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Arbetskyddsstyrelsen.

I detta statistiska meddelande redovisas resultat från två olika undersökningar om arbetsmiljö, nämligen den årliga med uppgifter om Arbetsorsakade besvär 1996 och Arbetsmiljöundersökningen 1995, som genomförs vartannat år. En ny upplägning av urvalen till respektive undersökning inne-

bär att en stor del av respondenterna ingår i båda. Genom att föra samman uppgifter från de båda undersökningarna kan Arbetsmiljöundersökningens beskrivningar av påfrestningar i arbetet knytas samman med uppgifter om arbetsorsakade besvär från den andra undersökningen. Denna rapport belyser hur risken att få ont i kroppen eller belastningsbesvär relaterade till arbetet hänger samman med olika påfrestningar i arbetsmiljön. Belastningsbesvären framstår fortfarande som ett dominerande arbetsmiljöproblem, tillsammans med en ökande negativ stress.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

Arbetskyddsstyrelsen

Arbetskyddsstyrelsen
171 84 SOLNA
fax 08-730 19 67
Förfrågningar: Mats Bjurvald, tfn 08-730 94 11
Kristina Kemmlert, tfn 08-730 96 27

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Producent
SCB, Programmet Arbetsmiljöstatistik
Box 24 300 104 51 STOCKHOLM
fax 08-783 49 16
Förfrågningar: Alf Andersson, tfn 08-783 48 46
Madeleine Bastin, tfn 08-783 46 54

Innehåll

	sidnr
<i>Sammanfattning</i>	3
<i>Summary</i>	4
 <i>1 Inledning, metod och redovisningssätt</i>	6
Inledning	6
Översiktligt om det sammanlagda materialet	7
Exponeringar och belastningsbesvär	8
Teknisk beskrivning av det sammanlagda materialet	9
Redovisningens uppläggning	10
 <i>2 Besvär och sjukskrivning</i>	11
 <i>3 Besvär och ont i nacke, axlar/armar och händer</i>	24
 <i>4 Besvär och ont i nedre delen av ryggen, höfter, ben, knän eller fötter. Fysisk uttröttnings</i>	48
 <i>Bilagor</i>	
1 Arbetsmiljöundersökningen 1995	72
Metodbeskrivning.	
Teknisk beskrivning	
 2 Besvärsundersökningen 1996	76
Metodbeskrivning.	
Teknisk beskrivning	
 3 Frågor som använts i rapporten	77
 4 Yrkesindelning, Nordisk yrkesklassificering (NYK83)	79
 5 Sysselsatta 1995	81

Sammanfattning

I detta statistiska meddelande redovisas resultat från två olika undersökningar om arbetsmiljö, nämligen *Arbetsmiljöundersökningen* från fjärde kvartalet 1995 och *Arbetsorsakade besvär* från första kvartalet 1996. Båda undersökningarna genomförs av Statistiska centralbyrån på Arbetsarkivstyrelsens uppdrag. Urvalen till respektive undersökning har gjorts med en ny uppläggning, som innebär att en stor del av de utvalda, ca 10 000, har deltagit i båda. Arbetsmiljöundersökningens beskrivningar av exponeringar i arbetet knyts samman med uppgifter om arbetsorsakade besvär från den andra undersökningen. Rapporten belyser sambanden mellan att få ont i kroppen eller belastningsbesvär och påfrestningar i arbetsmiljön.

I tabellerna redovisas resultaten efter

- yrke, kön, åldersgrupper
- kön, exponeringar som gäller tungt arbete, påfrestande arbetsställningar, upprepade arbetsmoment och inflytande över arbetet
- kön, kombinationer av exponeringar

Arbetsorsakade besvär, sjukfrånvaro p.g.a. besvär

• Totalt har 23,1% av kvinnorna och 20,5% av männen haft besvär till följd av arbetet någon gång under de senaste 12 månaderna, vilket gjort det svårt att klara arbetsuppgifter eller dagliga hemsysslor.

• Yrken med stora andelar besvär (fysiska och andra) är t.ex. Jordbrukare 33,9%, Övrigt socialt arbete (äldre- och handikappomsorg) 30,7%, Post- och telekommunikationsarbete 30,4%, Trävaruarbete 30,2%, Bil-, lastbils-, bussförare 29,0%, Hotell- och restaurangarbete (ex. köksbiträden) 28,9%. (Kvinnor och män totalt).

• Bland kvinnor som nästan hela tiden måste arbeta i *vriden ställning* uppgår 34,4% att de haft besvär någon gång de senaste 12 månaderna. Det kan jämföras med 16,3% med besvär bland dem som inte alls har en sådan arbetsställning. Bland män är motsvarande andelar 42,9% respektive 11,6%. Redan med vriden arbetsställning ¼ av arbetstiden är det nästan 30% av kvinnor och män som drabbas av någon typ av arbetsorsakade besvär.

• Den högsta andelen *sjukskrivna 5 veckor eller mer* under de senaste 12 månaderna till följd av besvären kan ses bland dem som arbetar med *händerna i axelhöjd eller högre* nästan hela tiden. Det är 13,3% av kvinnorna och 12,7% av männen att jämföras med 2,1% respektive 1,2% bland dem som inte har en sådan arbetsställning.

• *Besvären* bland kvinnor som *dels* varje dag måste lyfta 15 kg–25 kg, *dels* arbetar i *vriden ställning* minst ¼ av tiden är 31,9% jämfört med 15,0% med besvär bland dem som inte har någon av dessa påfrestningar. För män är motsvarande tal 35,3% respektive 11,4%.

Besvär och ont i axlar/armar eller i nacke/hals

• Relativt stora andelar med besvär i *axlar eller armar* (över 10%) finns bl.a. i serviceyrken som städare och arbete i hotell och restauranger liksom i industriyrken och bland yrkesförare.

• *Besvären i nacke eller hals* är något mindre vanligt än besvär i *axlar/armar*. Här återfinns bland de utsatta yrkena, utöver dem som har besvär i *axlar/armar*, även post- och tele-

kommunikationsarbete, undersköterskor och en del med sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete.

• För kvinnor som nästan hela tiden arbetar i *vriden ställning* är det 59,3% som *varje vecka* har ont i *axlar eller armar*, att jämföra med 21,6% bland dem som inte alls har denna ställning. Risker att få ont är nära tre gånger större i den mest utsatta gruppen. För män är motsvarande andelar som har ont 53,4% resp. 9,1%, d.v.s. sex gånger större i den mest utsatta gruppen.

• Andelarna med besvär i *axlar/armar* bland dem som arbetar i *vriden ställning* nästan hela tiden resp. inte alls är för kvinnor 14,8% resp. 6,5% och för män 18,5% resp. 3,1%.

• Bland kvinnor har ca 20% besvär i *axlar/armar* om arbete med händerna i *axelhöjd kombinerat med: upprepade arbetsmoment eller tunga lyft eller att vara tvungen att dra in på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem eller att inte kunna påverka arbetets uppläggning eller att inte kunna bestämma arbetstakten*.

För män är andelarna med besvär i *axlar/armar* i sådana kombinationer lägre, i inget fall över 14%.

• Påfrestningar som sammanhänger med besvär i *axlar/armar* är arbete med *händerna i eller över axelhöjd* kombinerat med antingen att inte kunna påverka arbetets uppläggning eller att ha mycket upprepade arbetsmoment. Likaså finns ett samband mellan besvär och arbete i *vriden ställning* kombinerat med upprepade arbetsmoment.

• *Besvär i nacke/hals* är dubbelt så vanliga bland kvinnor (6,1%) som bland män (2,7%). Kombinationer av exponeringar som sammanhänger med sådana besvär är bland kvinnor *arbete med händerna i axelhöjd tillsammans med upprepade arbetsmoment eller vriden arbetsställning*. Även *arbete framåtböjd utan stöd* kombinerat med upprepade arbetsmoment visar tydligt samband med dessa besvär.

Bland män sammanhänger besvär i *nacke eller hals* med bl.a. *tunga lyft och upprepade moment eller arbete i kyla*. Vriden ställning kombinerat med upprepade moment visar också samband med besvären.

Besvär och ont i rygg eller i höfter/ben, uttröttad efter arbetet

• Yrkesförare är den yrkesgrupp som uppvisar mest besvär i *ryggen utom nacken*. De har mycket stillasittande arbete i en position som är svår att variera och som dessutom ofta innebär vissa vibrationer. Därefter följer jordbrukare, städare o.s.v., yrken där man står och går mycket. I sådana yrken är det också särskilt vanligt med besvär i höftled, ben, knän och fötter.

• Städare är det yrke som uppvisar den högsta andelen med ont i *nedre delen av ryggen varje dag* med 19,7%. De ligger också högst när det gäller att *varje dag* ha ont i *höfter, ben, knän eller fötter* tillsammans med hotell- och restaurangarbete (ex. köksbiträden) med 17,0%. Bland städarna finns dessutom den största andelen som uppger att man *varje dag* är *kroppsligt uttröttad* efter arbetet, 27,4%.

• Ju större del av tiden kvinnor arbetar med *händerna i axelhöjd*, desto större andel har ont i *nedre delen av ryggen varje vecka* och desto större andel har haft besvär i denna kroppsdel. Andelen med ont stiger från 20,0% till 43,7% med ökad exponering, vilket är mer än en fördubbling. Motsvarande andel kvinnor med besvär i *rygg utom nacke* mer än fördubblas från 6,3% till 15,7%.

För män är sambandet mellan tiden med *händerna i axelhöjd* och *ont i nedre delen av ryggen varje vecka* ännu tydligare. Det stiger med ökande exponering från 13,8% till 46,4%, mer än en tredubbling. Vid arbete nästan hela tiden med *händerna i axelhöjd* är det ungefär lika vanligt bland män som bland kvinnor att varje vecka ha ont i nedre delen av ryggen.

Besvären i rygg utom nacke ökar för män ju mera tid man arbetar med *händerna i axelhöjd*, från 4,5% till 22,4%. Det är en femdubbling – återigen ett starkare samband än för kvinnorna. En kontroll visar att förklaringen till den stora andelen med besvär bland män i detta fall är att de utöver den påfrestande arbetsställningen samtidigt är utsatta för andra påfrestringar t.ex. ofta tyngre arbetsmoment än kvinnorna.

- Kvinnor som måste *lyfta 15-25 kg* flera gånger om dagen har i större utsträckning *ont i höfter, ben, knän eller fötter (varje vecka)* än de kvinnor som inte behöver lyfta tungt. Andelen fördubblas från 17,9% till 37,1%. Ökningen av besvär i samma kroppsdelar, till följd av ökad exponering för tunga lyft, är från 1,7% till 4,5%.

Bland männen är motsvarande samband vid *lyft 15-25 kg* ännu starkare. Andelen med *ont i höfter, ben, knän och fötter (varje vecka)* ökar från 10,0% till 35,2%, och motsvarande besvär fördubblas från 1,6% till 6,4%.

- *Ont i nedre delen av ryggen* eller *besvär i ryggen utom nacken* sammanhänger särskilt med kombinationer av exponeringar där följande ingår: *lyfter 15-25 kg (varje dag)* och/eller att *vara tvungen att arbeta in lunch, arbeta över eller ta med jobb hem*. Dessa kombineras med bl.a. olika mått på *påfrestande arbetsställningar: vriden, framåtböjd eller med händerna i axelhöjd*. Även kombinationen av att varje dag flera gånger lyfta 15 kg–25 kg och *arbete minst ¼ av tiden i kyla* visar samband med höga andelar ryggont. Att arbeta in lunch eller arbeta över förstärker effekten av olika exponeringar.

- Kvinnorna uppvisar störst andelar med *ont i höfter, ben, knän eller fötter (varje vecka)* för kombinationen arbete med *händerna i axelhöjd och tunga lyft (varje dag)* eller *händerna i axelhöjd och att vara tvungen att arbeta in lunch, arbeta över m.m.*

Bland männen är den kombination av påfrestringar som ger högst andel med *ont i höfter, ben eller fötter* att arbeta med *händerna i axelhöjd* och att för det mesta inte kunna *påverka arbetets uppläggning*. Därefter kommer att arbeta med *händerna i axelhöjd* och vara tvungen att *arbeta in lunch, arbeta över eller ta med jobb hem*.

- För *besvär och ont i bl.a. rygg, höfter eller ben* har måtten på att man har mycket att göra och inte kan påverka arbetets uppläggning stor betydelse i kombination med exponeringar som mera direkt beskriver arbetsställning eller tyngden i arbetet.

Rapporten visar att det i svenskt arbetsliv fortfarande är vanligt med tunga arbetsuppgifter, olämpliga arbetsställningar, upprepade arbetsrörelser, arbetsuppgifter som tar kort tid att lära och samtidigt erbjuder begränsade möjligheter till inflytande över arbetet. Rapporten tydliggör belastningsbesvärens samband med dessa påfrestringar.

Summary

In this statistical report the results from two different working environment surveys are presented, i.e. the Working Environment Survey from the fourth quarter of 1995 and the Work Related Problems Survey from the first quarter of 1996. Both surveys were carried out by Statistics Sweden at the request of the National Board of Occupational Safety and Health. A new method was employed for choosing the subjects for each survey, which means that a large proportion of those selected, approximately 10,000, participated in both surveys. The Working Environment Survey's descriptions of exposure at work have been linked to information about work-related problems from the second survey. The report highlights how the risk of developing physical pain or repetitive strain injuries is linked to strain in the working environment.

The tables present the results according to

- profession, gender, age group
- gender, exposure to heavy work, strenuous work postures, repeated working operations and influence over one's work
- gender, exposure combinations

Work-related problems, absenteeism due to problems

- A total of 23.1% of the women and 20.5% of men experienced *problems as a result of work* at some time during the last 12 months, which meant that they found it difficult to manage the tasks assigned to them or their daily domestic chores.

- The professions with a large proportion of *problems* (physical and otherwise) include: Agricultural workers 33.9%, Other care work (care of the elderly and the disabled) 30.7%, Postal and telecommunication workers 30.4%, Wood processing workers 30.2%, Truck drivers, bus drivers and chauffeurs (29.0%), Hotel and restaurant workers (e.g. kitchen assistants) (28.9%). (Women and men in total).

- Among women who almost always had to work in a *twisted position* 34.4% stated that they had experienced *problems* at some time during the last 12 months. This can be compared with 16.3% with *problems* among those who did not have such a working position. Among men the equivalent figure is 42.9% compared with 11.6%. With a *twisted* working position for ¼ of the working time nearly 30% of the women and men who were affected had some form of work-related problem.

- The highest proportion of persons *off sick for 5 weeks or more* during the last 12 months is found among those working with their *hands at shoulder height* almost all the time. This accounts for 13.3% of the women and 12.7% of the men compared with 2.1% and 1.2% respectively among those who did not have such a working position.

- *Problems* among women who for part of each day had to lift at least 15 kg and work partly in a *twisted* position for at least ¼ of the time is 31.9% compared with 15.0% with *problems* among those who did not have either of these pressures. The figures for men were 35.3% compared with 11.4%.

Problems and pain in the shoulders/arms or in the neck

- A relatively high proportion with *problems in the shoulders or arms* (over 10%) were to be found, for example, in service professions such as cleaners and workers in hotels and restau-

rants as well as in industrial professions and among professional drivers.

- *Problems in the neck affected slightly fewer.* Those in this group include postal and telecommunication workers, assistant nurses and certain workers with secretarial, typing or accounting duties.

- For women who almost all the time work in a *twisted position* 59.3% experience pain every week in the shoulders or arms compared with 21.6% who experience pain among those who do not have this working position. The risk of pain is three times greater in the group that is most exposed. For men the equivalent figures for those who experienced pain are 53.4% and 9.1% respectively, i.e. six times greater in the most exposed group.

- The proportion with *problems in the shoulders/arms* when working in a twisted position almost all the time and not at all respectively is 14.8% and 6.5% respectively for women and 18.5% and 3.1% respectively for men.

- Among women approximately 20% experience *shoulder/arm problems* if working with one's hands at shoulder height is **combined with:** *repeated operations or heavy lifting or being forced to skip lunch, work overtime or take work home or were not able to influence the arrangement of their work or could not decide on the rate of work.*

For men the proportion with *shoulder/arm problems* in such combinations is lower and in no case did the figure exceed 14%.

- Pressures related to *problems in the shoulders/arms* is working with one's hands at shoulder height combined with either *not being able to influence the arrangement of the work* or having to *perform highly repetitive operations*. Likewise, there is a link between problems and working in a twisted position combined with repeated operations.

- *Problems in the neck* are twice as common among women (6.1%) as among men (2.7%). Combinations of exposure linked to such problems are, among women, *working with one's hands at shoulder height together with repeated operations or a twisted working position*. Also *working bent forward without support* combined with repeated operations demonstrates a clear link between these problems.

Among men, *problems in the neck* are linked to, among other things, *heavy lifting and repeated operations* or *working in the cold*. A twisted working position combined with repeated operations is also linked to problems.

Problems and pain in the back or hips/legs, exhaustion after work

- The most common *problems in the back apart from the neck* are experienced by those working as professional drivers. They have a great deal of sedentary work in a position which is difficult to vary and which also involves a certain degree of vibration. This category is followed by agricultural workers, cleaners etc., professions that involve standing and walking a great deal. *Problems in the hip joints, legs, knees and feet* are especially frequent in such occupations.

- Cleaners are the group that present the highest proportion with *pain in the lower part of the back each day* - 19.7%. They are also top of the list when it comes to *experiencing pain in the hips, legs, knees or feet every day* alongside hotel and restaurant workers (e.g. kitchen assistants) who reported

a figure of 17.0%. Among cleaning staff it is also most common that they are *physically exhausted after work every day* - 27.4%.

- The greater the proportion of time women spend *working with their hands at shoulder height*, the greater the proportion who experience *pain in the lower part of the back each week* and the greater the proportion who have *problems* in these parts of the body. The proportion experiencing pain increases from 20.0% to 43.7% with increased exposure which is more than double. The proportion of women experiencing *pain in the back apart from the neck* more than doubled from 6.3% to 15.7%.

For men the link between the time spent with *one's hands lifted at shoulder height* and *pain in the lower part of the back each week* is even more apparent. It rises with increasing exposure from 13.8% to 46.4%, i.e. the figure more than trebles. When working with *one's hands at shoulder height almost all the time* it is just as common among men as among women to *experience pain in the lower part of the back each week*.

Problems with the back apart from the neck increase for men the more time they spend working with their *hands at shoulder height* - from 4.5% to 22.4%. This represents a five times more increase and once again with a stronger connection than for women. A check shows that the large proportion of men with problems in this case can be explained by the fact that in addition to the difficult working position they are also exposed to other pressures, e.g. they often perform heavier work than women.

- Women who have to *lift 15-25 kg several times a day* experience *pain in the hips, legs, knees or feet (each week)* to a larger extent than women who do not need to lift heavy objects. The figure doubled from 17.9% to 37.1%. The increase in problems in the same parts of the body resulting from heavy lifts each day rose from 1.7% to 4.5%.

Among men the equivalent connection in conjunction with *lifting 15-25 kg* is even greater. The proportion with *pain in the hips, legs, knees and feet (each week)* increases from 10.0% to 35.2% and the equivalent *problems* quadrupled from 1.6% to 6.4%.

- *Pain in the lower back or back problems apart from the neck* are linked particularly to exposure combinations including the following: *lifting 15-25 kg (every day)* and/or being forced to *work over lunch, work overtime or take work home*. These are combined with different degrees of *difficult working positions: twisted, bent forward or with one's hands at shoulder height*. Even the combination of *lifting 15 kg several times each day and working at least ¼ of the time in the cold* indicates a link with a higher proportion of back pain. Working over lunch or working overtime reinforces the effect of different forms of exposure.

The report shows that in Swedish working life heavy work is still common, as are unsuitable working positions, repeated working operations and duties that take a short time to learn and which offer limited potential to exert any influence on the work. The report illustrates the link between repetitive strain problems and these pressures.

1

*Inledning, metod och redovisningssätt***Inledning**

För att kunna förbättra arbetsmiljö och arbetsliv är det viktigt med grundliga kunskaper om människors arbetsförhållanden. Det gäller såväl negativa som positiva faktorer i arbetet och hur de utvecklas. Likaså är det angeläget med kunskap om de besvär eller skador som sammanhänger med förhållandena i arbetslivet. Syftet med arbetsmiljöstatistiken är att skapa en representativ bild av dessa förhållanden och samband. För Arbetarskyddsstyrelsen, som är ansvarig för arbetsmiljöstatistiken, och för andra användare av statistiken är det även nödvändigt att statistiken utvecklas så att förändringar och nya tendenser i arbetsliv och arbetsmiljö belyses.

Mycket stora grupper av människor har fortfarande fysiskt påfrestande arbetsuppgifter med tunga arbeten, olämpliga arbetsställningar, upprepade arbetsrörelser och arbetsuppgifter som tar mycket kort tid att lära. Belastningsbesvären framstår fortfarande som ett dominerande arbetsmiljöproblem. På de senaste åren har dessutom uppmärksamats en tendens till ökad arbetsstress. Detta är prioriterade områden i Arbetarskyddverkets treåriga verksamhetsprogram 1997–1999.

Statistiska centralbyrån (SCB) har sedan 1989 vartannat år genomfört *Arbetsmiljöundersökningen*, en stor urvalsundersökning som beskriver tillståndet i arbetsmiljön med dess riskfaktorer/exponeringar. En rad nya frågor utvecklades till 1995 års Arbetsmiljöundersökning för att belysa t.ex. en ökande andel med tillfälliga arbeten, mera arbete i hemmet och nya former av arbetsorganisation.

Sedan 1991 görs dessutom årligen en urvalsundersökning inriktad på dem som under de senaste 12 månaderna har haft något besvär till följd av arbetet. (Undersökningen av arbetsorsakade besvär, här kallad *Besvärsundersökningen*). Denna undersökning har förändrats för att kunna belysa även andra besvär än kroppsliga samt rehabiliteringsinsatser. Besvärsundersökningen har det gemensamt med den officiella *Arbetskadestatistiken (ISA)* att utgångspunkten är de som drabbats av besvär eller skada. "Besvär" har dock en vidare definition än arbetsskada (arbetsolycka och arbetssjukdom). Där man i ISA-systemet redovisar anmälda skador t.ex. under ett år behandlar Besvärsundersökningen dem som haft besvär under de senaste 12 månaderna oavsett om besvären debuterat då eller tidigare.¹

Urvalen för Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärsundersökningen 1996 gjordes annorlunda än tidigare så att det i stor utsträckning blev samma individer som svarat i de båda undersökningarna. En sammanläggning av datamaterialet från Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärsundersökningen 1996 har därför kunnat göras. Detta ger förutsättningar för studier av samband mellan riskfaktorer/exponeeringsmått från Arbetsmiljöundersökningen och specificerade besvär från Besvärsundersökningen.

Detta statistiska meddelande bygger på det nya sammanlagda materialet och behandlar sambanden mellan olika påfrestringar i arbetsmiljön och belastningsbesvär.

I bilaga 1 återfinns metodbeskrivning och teknisk beskrivning av *Arbetsmiljöundersökningen 1995*. I bilaga 2 återfinns motsvarande uppgifter om *Besvärsundersökningen 1996*.

Nedan följer först en översiktlig beskrivning av det sammanlagda materialet om arbetsmiljö och besvär och vilka analysmöjligheter det erbjuder. Därefter beskrivs speciellt hur sambanden mellan exponeringar och belastningsbesvär kan belysas – det som är syftet med denna rapport.

Resultat från de båda undersökningarna har tidigare var för sig publicerats i statistiska meddelanden: *Arbetsmiljön 1995* (Am 68 SM 9601) respektive *Arbetsorsakade besvär 1996* (Am 43 SM 9601). Resultat ur Arbetsmiljöundersökningen 1995 finns även publicerade i SCB:s tidsseriedatabas. På uppdrag av Arbetarskyddsstyrelsen har även – med data från Arbetsmiljöundersökningen 1995 – rapporten *Negativ stress i arbetet* utarbetats. Den ingår i SCB:s serie Information om arbetsliv och utbildning (IAM 1997:1)

1) En metodstudie byggd på en registersamkörning av data från Besvärsundersökningen och arbetsskadesystemet ISA har redovisats i serien *Bakgrundsfakta till arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken* under titeln *Arbetskador och arbetsorsakade besvär. En jämförande studie av två statistikprodukter, 1994:5. En ny sådan metodstudie skall genomföras under 1997–1998.*

Översiktligt om det sammanlagda materialet om arbetsmiljö och besvär

Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärsundersökningen 1996 har lagts samman i ett gemensamt register. Ett flertal svarande, **ca 10 000**, har deltagit i båda undersökningarna. Många nya analysmöjligheter har öppnats med variabler ur de båda undersökningarna eftersom de har olika uppläggning.

I Arbetsmiljöundersökningen mäts

- Exponering/påfrestning (flertalet indikatorer). Svarsskalan mäter "andel av arbetstid". Man kan säga att frågorna mäter problem, men en del av dem ger i andra änden av svarsskalan ett mått på positiva förhållanden som t.ex. "kontroll" över arbetssituationen.

- Besvär uttryckt i "ont", utmattning, sömnsvårigheter, olust osv. Svarsskalan anger "hur ofta".

- Attityder till arbetet, upplevelser av arbetet. Svaren ger bedömningar av olika arbetsförhållanden eller av arbetet i stort.

- Yrke, näringsgren, socioekonomisk indelning. Dessa variabler används ibland som mått på vissa exponeringar såsom fysiskt ansträngande arbete eller arbete med mycket upprepade moment. Mera precist kan t.ex. yrke uppfattas som en bestämd kombination av såväl negativa som positiva arbetsförhållanden, och de besvär som förekommer i ett yrke kan ses i detta sammanhang.

Indikatorerna på påfrestningar eller andra förhållanden är intressanta om de sammanhänger med skillnader i hälsa eller ohälsa. Den beskrivande arbetsmiljöstatistiken har fokuserats på exponeringarna, d.v.s. förhållanden som kan behöva förändras för att undvika arbetsorsakade besvär. Arbetsmiljöundersökningen möjliggör att man med indikatorer på ett antal exponeringar/påfrestningar eller andra förutsättningar för arbetet statistiskt förklarar skillnader i variabler som uttrycker "att ha ont", olust osv. Arbetsmiljöundersökningens uppläggning ger underlag för en bedömning av hur stor risken att få "ont" är, eller hur mycket större andelen är som har "ont", om man i olika grad är utsatt för riskfaktorer. Även positiva effekter av positiva förutsättningar kan belysas. Allmänt bör påminnas om att statistiskt konstaterade samband inte är liktydigt med orsakssamband.

I Besvärsundersökningen mäts

- Besvär av arbetet någon gång de senaste 12 månaderna, som gjort det svårt att arbeta eller utföra det dagliga hemarbetet. En fråga om fysiska besvär, en om andra besvär. Svarsskalan är Ja/Nej

- Specifiering av besvären, deras placering i kroppen o.s.v.

- Förhållanden som man anser orsakade besvären

- Rehabiliteringsåtgärder

- Yrke, näringsgren, socioekonomisk indelning

Andelen med besvär beskrivs med näringsgren och yrke som oberoende variabler. Specifieringen av besvär ställs som följdfrågor till dem med besvär. Förhållandena som orsakat besvären är också följdfrågor. Jämfört med arbetsmiljöundersökningen definieras här begreppet *besvär*. Den specifika beskrivningen av besvären är tydligare än Arbetsmiljöundersökningens "ont" i olika kroppsdelar. När man anger förhållanden som bidragit till besvären, gör man också en beskrivning av *orsak*, medan detta saknas i Arbetsmiljöundersökningen.

Följdfrågorna i Besvärsundersökningen innebär att man specificerar och förklarar "bakåt" från besvären. Därmed får man bl.a. en bild av de förhållanden som den drabbade uppfattar som orsaker. Däremot ger detta inte någon bild av risken att drabbas av besvär bland dem som är utsatt för sådana förhållanden som här uppges som orsaker. De påfrestande förhållanden man då pekar på förekommer ju även hos andra än dem som uppger besvär. De faller utanför Besvärsundersökningen, men allt detta finns i Arbetsmiljöundersökningen. Genom att utnyttja information om både exponering och besvär ges helt nya möjligheter till beskrivningar och analyser.

Nedanstående skiss illustrerar sambanden mellan exponeringar - "ont" - besvär - sjukskrivning - anmäld arbetsskada, där de berörda individerna på varje ny "nivå" kan ses som en delmängd av föregående. Genom sammanläggningen av data från de två undersökningarna kan nu data från skilda nivåer kopplas samman.

Principiellt är det möjligt att studera

- Sambandet mellan **exponeringar** (från Arbetsmiljöundersökningen) och **besvär** (från Besvärsundersökningen)
- Sambanden mellan **exponeringar** och **"ont"**

- Sambandet mellan att ange att man har **"ont"** (så eller så ofta) och att ange **"besvär"**
- Sambandet mellan **besvär** och **sjukskrivning p.g.a. besvär**
- Sambandet mellan att ha **"ont"** och **sjukskrivning p.g.a. besvär**
- Sambandet mellan **besvär** och **anmäld arbetsskada**
- Sambandet mellan **förklarande variabler** och **rehabiliteringsinsatser**
- Sambandet mellan **rehabiliteringsinsatser** och **besvär**

Exponeringar och belastningsbesvär

Utifrån Arbetsmiljöundersökningens data undersöks i denna rapport förekomsten av exponeringar/påfrestningar. Dessa kopplas till hur vanligt det är att ha ont i olika kroppsdelar, d.v.s. risken att få ont. Genom att materialen från de båda undersökningarna kopplats samman visas också exponeringarnas samband med besvär d.v.s. risken att drabbas av besvär. Detta undersöks även för kombinationer av påfrestningar.

Ur Arbetsmiljöundersökningen används ett antal variabler för exponeringar/påfrestningar, som kan antas visa samband med belastningsbesvär, t.ex.

- Arbetet innebär tunga lyft (minst 15 kg)
- Arbetet innebär tunga lyft (minst 25 kg)
- Arbetet innebär att man måste ta så att man andas snabbare
- Arbete i kyla
- Man arbetar framåtböjd utan stöd för armar eller händer.
- Man arbetar i vriden ställning
- Man arbetar med händerna i axelhöjd
- Arbetet innebär kroppsvibrationer
- Arbetet innebär vibrationer från handhållna maskiner
- Arbetet består av upprepade moment många ggr/timme
- Arbetet är enkelt och består av korta upprepade moment
- Arbetet består av upprepade moment minst två ggr/minut
- Arbete vid bildskärm
- Man är tvungen att dra in på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem
- Man har små möjligheter att påverka arbetstakten
- Man kan oftast inte påverka arbetets uppläggning

Starkare samband kan förväntas om man ser till kombinationer av påfrestningar. (Jfr rapporten *Ensidigt upprepat arbete*, IAM 1995:7). Även andra typer av sambandsanalyser kan göras, men det ingår inte i detta statistiska meddelande.

Ur Besvärsundersökningen används variabler som mäter *besvär* i följande kroppsregioner:

- Fingrar, hand och/eller handled
- Axel och/eller arm
- Hals och/eller nacke
- Rygg utom nacke
- Höftled, ben, knä, fötter

Dessutom används mer generella mått för

- Fysiska besvär
- Andra besvär
- Sjukskriven p.g.a. besvär

Ur Arbetsmiljöundersökningen används variabler om man har "ont" i olika kroppsdelar och i så fall hur ofta. Det gäller:

- Handled eller händer
- Axlar eller armar
- Övre delen av ryggen eller nacken
- Nedre delen av ryggen
- Höftled, ben, knä, fötter
- Uttrötad i kroppen

Det faller sig naturligt att beakta indikatorerna på "ont" respektive "besvär" parvis efter berörd kroppsdel.

Att ha ont och att ha besvär

Gunilla Brattberg, smärtforskare, skiljer mellan *ont*, *värk* och *smärta*. "Ont" beskrivs ofta som stickande eller ömmande, värk som tryckande eller molande och smärta som skärande, huggande eller brännande. I *Arbetsmiljöundersökningen* används medvetet ordet "ont" utan närmare precisering. Svarsskalan anger *hur ofta* man har ont i preciserade kroppsdelar medan vi har avstått från det svåra att mäta intensiteten i smärtan eller olika konsekvenser av att man har ont.

Även ordet "besvär" används ibland i en mycket allmän mening för något som gör ont eller ger obehag. I undersökningen *Arbetsorsakade besvär* görs dock en tydlig precisering av vad som där menas begreppet "besvär". Besvären begränsas till fysiska eller andra besvär under de senaste 12 månaderna. Man skall ha ådragit sig dem i arbetet eller genom färdolycka på väg till eller från arbetet. Ett avgörande kriterium är att besvären dessutom skall ha gjort det svårt att arbeta på jobbet eller utföra det dagliga hemarbetet. Det är inte ens givet att man fördenskull har ont, utan *begränsningen i förmågan är avgörande*.

Vad gäller belastningsbesvär är det just detta att man har "ont", intensiteten i smärtan, som ofta utgör hindret att fullt ut klara olika sysslor. Ser man till frågornas formulering och svarsalternativ är det uppenbart att olika resultat måste förväntas. Många fler har ont, åtminstone ibland, än de som har besvär.

Sammanfattning av samband som studeras

Exponering	"Ont"	Besvär	Sjukskrivning p.g.a. besvär
X	X		
X		X	
X			X

I föreliggande studie ingick även ett försök att med hjälp av retrospektiva (återblickande) frågor undersöka hur dagens besvär hänger samman med tidigare exponeringar. Två grupper av sådana nya frågor utvecklades för Arbetsmiljöundersökningen 1995.

Frågor om *påfrestningar i tidigare yrke* har tagits fram för att tydligare och riktigare kunna analysera sambanden mellan yrke/exponering och "ont" eller besvär. Med de nya frågornas hjälp kan man urskilja dem som under en längre tid endast haft nuvarande yrke och dem som haft ett annat yrke under minst 5 av de senaste 10 åren. För de senare finns uppgifter om vilka påfrestningar de varit utsatta för i det tidigare yrket.

De retrospektiva frågorna om *de senaste fem årens utveckling i samma yrke* har tagits fram för analyser tillsammans med nuvarande yrke. Två av dessa frågor rör förändring av tunga arbetsmoment respektive ensidigt upprepade moment.

I arbetet med denna rapport gjordes vissa analyser med hjälp av de retrospektiva frågorna. Det konstaterades dock att denna del p.g.a. metodproblem kring retrospektiv mätning inte skulle ingå i rapporten utan redovisas på annat sätt.

Teknisk beskrivning av det sammanlagda materialet om arbetsmiljö och besvär

De som besvarat frågorna i Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärsundersökningen 1996 var sysselsatta under fjärde kvartalet 1995 och även under första kvartalet 1996. Det är 11 891 personer som besvarat Besvärsundersökningen och Arbetsmiljöundersökningens intervjufrågor. Det är ett något större bortfall för enkätdelen av Arbetsmiljöundersökningen; antalet som besvarat enkäten och Besvärsundersökningen är 9 939 personer. Analyserna i rapporten bygger på dessa 9 393 personer. För det sammanlagda materialet har en efterstratifiering gjorts för att ge en representativ bild av sysselsatta.

Arbetsmiljöundersökningen genomfördes med telefonintervjuer och brevenkät under oktober - december 1995 med en del enkätsvar även i januari 1996. Svaren beskriver situationen ungefär när frågorna ställs; de inledande formuleringarna till frågorna anger "under de senaste 3 månaderna" eller "så här års". Rent bokstavligt tolkat betyder det att de förhållanden som redovisas gäller alltifrån juli-oktober 1995 fram till november 1995 - januari 1996. Metodstudier visar dock att svaren främst gäller vid svarstillfället aktuella förhållanden.

den om inte en fråga uttryckligen begär en uppgift från en längre period. Förenklat kan därför sägas att svaren i Arbetsmiljöundersökningen avser ungefär det fjärde kvartalet 1995.

Besvärundersökningen genomfördes första kvartalet 1996 och gäller besvär "under de senaste 12 månaderna". För de först intervjuade i januari innebär det kalenderåret 1995 och för de sist intervjuade i mars perioden april 1995–mars 1996. Under en så relativt kort period som ett år eller mindre sker inga stora nettoförändringar av arbetsmiljö eller besvär på gruppnivå. Däremot kan det för en del individer ha inneburit att förhållandena ändrat sig i olika riktningar såväl beträffande exponeringar som besvär. Detta kan förväntas bidra till att minska styrkan i de statistiska sambanden mellan exponeringar och besvär. Totalt sett ger dock det sammanlagda materialet från Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärundersökningen 1996 ett unikt gott material för studier av arbetsmiljöfaktorer och arbetsorsakade besvär.

Redovisningens uppläggning

Resultatredovisningen är indelad i tre avsnitt som belyser

- besvär, sjukskrivning
- belastningsbesvär och ont i övre delen av ryggen
- belastningsbesvär och ont i nedre delen av ryggen

Varje avsnitt inleds med ett par sidor med diagram, tablåer och kommentarer om några intressanta resultat. Därefter följer i varje avsnitt ett mer omfattande tabellmaterial med ytterligare resultat inom området.

Resultaten redovisas alltid då det är möjligt uppdelade på kvinnor och män.

I tabellerna förekommer det att vissa grupper vars resultat skulle redovisas innehåller färre än 100 svarande. I enlighet med SCB:praxis bedöms resultaten för så små grupper vara alltför osäkra att redovisa. I tabellen markeras då med två punkter (..) i stället för det osäkra procentvärdet.

Avsnitt 2 behandlar de allmänna frågorna om fysiska besvär, andra besvär, besvär sammantaget, sjukskrivning p.g.a. arbetsorsakade besvär, sjukskrivning minst 5 veckor.

Avsnitt 3 behandlar besvär i handleder, händer eller fingrar, i axlar eller armar samt i nacke eller hals. Frågorna om besvär varvas med frågor om man har ont i resp. kroppsdel minst en dag per vecka eller varje dag. I varje tabell upprepas som referens uppgiften om sjukskrivning minst 5 veckor p.g.a. arbetsorsakade besvär (ej kopplat till viss kroppsdel).

Avsnitt 4 behandlar besvär i höfter, ben eller knän samt i ryggen utom nacken. Frågorna om besvär varvas med frågor om man har ont i resp. kroppsdel minst en dag per vecka eller varje dag. Dessutom redovisas en fråga om fysisk uttröttnings. I varje tabell upprepas som referens uppgiften om sjukskrivning minst 5 veckor.

Gemensamt för avsnitten 2-4 är att tabellerna bygger på följande indelningar.

- Yrke, ej könssupplett eftersom antalet i många fall skulle bli för litet
- Grov yrkesindelning, kön och ålder
- Exponeringar, kön
- Kombination av exponeringar, kön

Viktigt: De använda frågorna är ibland ganska långa och innehåller flera preciseringar. Det är ogörligt att varje gång de omnämns skriva ut hela ordalydelsen. T.ex:

"Besvär" avser i denna undersökning problem som man haft till följd av arbetet någon gång under en 12-månadersperiod från frågetillfället.

Sjukskrivning avser någon gång under 12-månadersperioden och endast vid arbetsorsakade besvär. Sjukskrivningen kan *inte* relateras till något speciellt besvär, t.ex. till viss kroppsdel.

"Arbete med händerna i axelhöjd eller högre, minst ¼ av arbetstiden" skrivs ibland något kortare "arbete med händerna i axelhöjd ¼ av tiden".

I bilaga 3 återges samtliga använda frågor och svarsalternativ.

Bilaga 1 innehåller metodbeskrivning av Arbetsmiljöundersökningen 1995. Här behandlas bl.a. bakgrunden till de frågor som används. Undersökningens genomförande redovisas.

Bilaga 2 innehåller motsvarande metodbeskrivning för Besvärundersökningen 1996

Bilaga 3 innehåller samtliga frågor som används i denna rapport. Frågor ur Arbetsmiljöundersökningen 1995 och Besvärundersökningen 1996.

Bilaga 4 innehåller en beskrivning av den i rapporten använda yrkesindelningen.

Bilaga 5 innehåller uppgifter om hur stora de redovisningsgrupper som används i rapporten är.

- Skattat antal sysselsatta i befolkningen i olika yrken. Kvinnor och män

- Skattat antal sysselsatta efter ålder i yrkesgrupper. Kvinnor och män

- Svartsfördelning i procent för de olika exponeringsvariabler som används som redovisningsvariabler. Kvinnor och män

- Svartsfördelning i procent för kombinationer av exponeringsvariabler som används som redovisningsvariabler. Kvinnor och män

2

Besvär och sjukskrivning

I detta avsnitt behandlas de grundläggande frågorna om fysiska eller andra arbetsorsakade besvär. Det är endast de som angett att de under de senaste 12 månaderna haft någon form av besvär orsakat av arbetet som sedan fått frågor om besvärens art och orsaker (vilket redovisas i andra avsnitt). I detta avsnitt redovisas även andelen som varit sjukskrivna till följd av besvär samt om sjukskrivningen i så fall varat minst 5 veckor. Nedan visas exempel på resultat som på efterföljande sidor redovisas i tabeller med indelning efter yrke, kön, ålder och olika exponeringar. Där antalet svarande i respektive grupp är mindre än 100 personer redovisas inte uppgifterna utan (..) markeras.

Besvär (fysiska eller andra)

Yrken med stora andelar besvär (fysiska eller andra), ej könsuppdelat

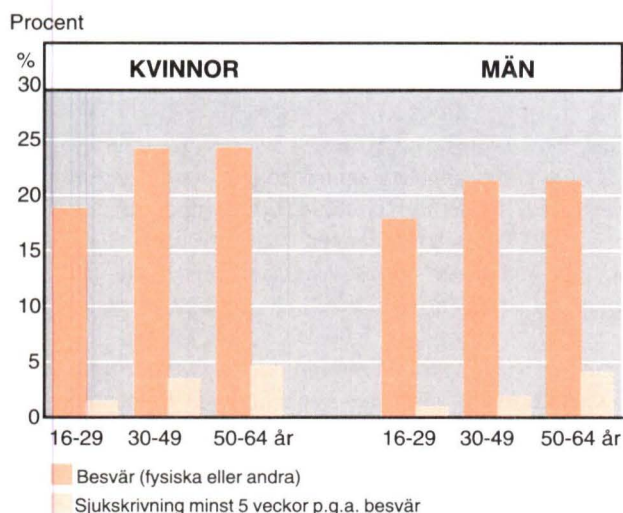
33,9	Jordbrukare
30,7	Övrigt socialt arbete (äldre- och handikappomsorg) (lägre utbildningsnivå)
30,4	Post- och telekommunikationsarbete
30,2	Trävaruarbete
29,0	Bil-, lastbils- bussförare
28,9	Hotell- och restaurangarbete (ej facklärd, ex. köksbiträden)

Kommentar

Som mest är det ca 30% inom vissa yrken som uppgett arbetsorsakade besvär för senaste 12-månadersperioden. Det gäller manligt dominerade yrken som jordbrukare, trävaruarbete och bil- och bussförare men också kvinnligt dominerade yrken inom socialt arbete (till största delen inom hemtjänsten) och hotell- och restaurangarbete.

Yrken med relativt låga andelar besvär är t.ex. systemerare/programmerare, banktjänstemän och ekonomiledare/revisorer med mindre än 15%.

Besvär och sjukskrivning bland kvinnor och män i olika ålder

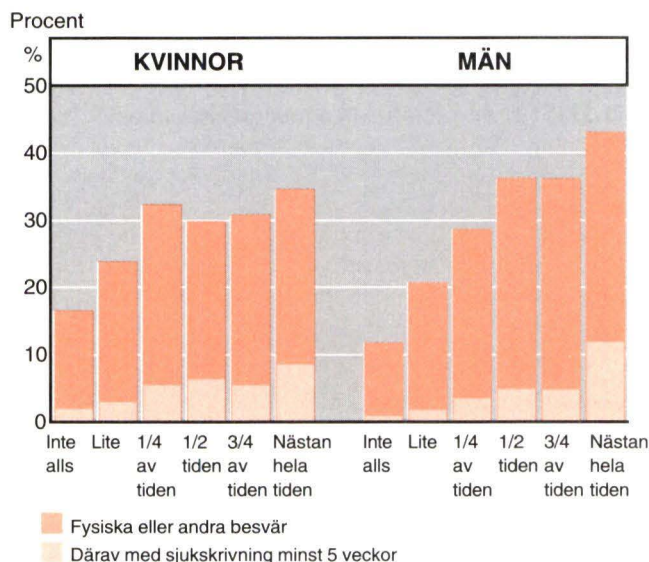

Kommentar

Ungefär var femte kvinna eller man har haft besvär till följd av arbetet under de senaste 12 månaderna. Besvär är vanligare bland kvinnor och män i åldersgrupperna över 30 år. Skillnaden mellan yngre och äldre är betydligt större om man ser till dem som varit sjukskrivna minst fem veckor under 12-månadersperioden till följd av besvär från arbetet. Den långa sjukskrivningen skiljer sig även mellan könen. I åldern 30–49 år är kvinnors långa sjukskrivning p.g.a. besvär nästan dubbelt så vanlig som för motsvarande åldersgrupp bland män.

Exponeringar mot besvär eller sjukskrivning

Vriden arbetsställning, besvär och sjukskrivning bland kvinnor och män

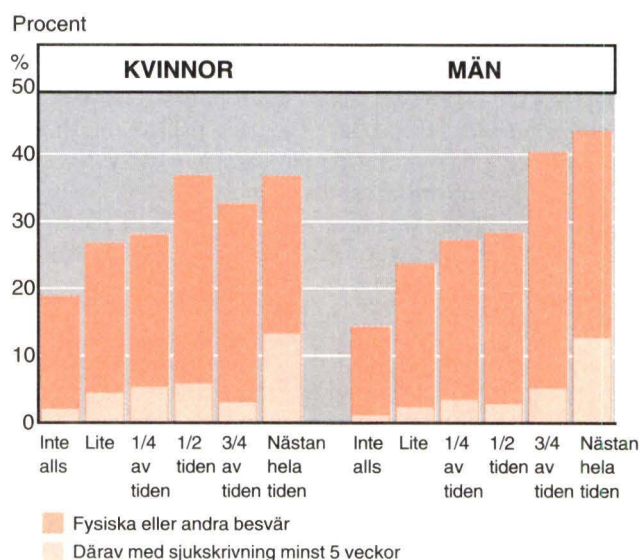

Kommentar

Arbete i vriden ställning uppvisar ett starkt samband med arbetsorsakade besvär. Bland kvinnor som nästan hela tiden har en vriden arbetsställning uppger 34,4% att de haft besvär under de senaste 12 månaderna, vilket är mer än dubbelt så stor andel som bland dem som inte alls har en vriden arbetsställning (16,3%). Bland män är andelen besvär 42,9% för dem som har vriden ställning nästan hela tiden och 11,6% bland dem som inte alls har sådan arbetsställning. Skillnaderna mellan högsta och lägsta värde är därmed ännu större bland män än bland kvinnor. För båda könen gäller att andelar på nära 30% med besvär visas redan från vriden arbetsställning ungefär 1/4 av tiden. Observera att de statistiska samband som redovisas här inte säkert kan hänföras enbart till denna enda exponeringsfaktor. De grupper som skiljer sig åt beträffande hur vanligt förekommande vridna arbetsställningar är kan även vara olika beträffande andra påfrestningar eller gynnsamma förhållanden.

Ju större del av tiden man har vriden arbetsställning desto större andel med sjukskrivning minst 5 veckor p.g.a. arbetsorsakade besvär. För kvinnor är spannvidden från 8,5% till 1,9% för högsta respektive lägsta svarsalternativet. För män är motsvarande tal 11,9% mot 0,9%, d.v.s. en ännu större skillnad.

Arbete med händerna i axelhöjd eller högre, besvär och sjukskrivning bland kvinnor och män

Kommentar

Det råder ett tydligt samband mellan hur mycket man arbetar med händerna i höjd med axlarna eller högre och arbetsorsakade besvär. För kvinnor stiger andelen med besvär från 18,7% för dem som inte alls arbetar med händerna i axelhöjd till 36,6% för dem som nästan hela tiden gör det. Det är ungefär en fördubbling. För män är andelen med besvär något lägre än för kvinnor i gruppen som inte alls arbetar med händerna i axelhöjd, 14,2% mot 18,7%. Bland de män som 3/4 av tiden eller mer arbetar så är besvär mer vanliga än bland motsvarande grupp kvinnor. Denna grupp män har i större utsträckning än kvinnor andra påfrestningar, t.ex. tungt arbete.

Andelen med sjukskrivning minst 5 veckor p.g.a. arbetet uppvisar också ett tydligt samband med hur stor del av tiden man arbetar med händerna i axelhöjd. För kvinnor stiger andelen 2,1% till 13,3%, och för männen från 1,2% till 12,7%. De riktigt höga andelarna sjukskrivna återfinns bland dem som uppger att de nästan hela tiden har en sådan arbetsställning.

Tabellerna visar också på **många andra exponeringar** som - om man utsätts för dem under en stor del av arbetstiden - ger höga andelar med besvär eller sjukskrivning fem veckor eller mer. Dit hör tungt arbete (så att man andas snabbare) och upprepade arbetsmoment. I tabellerna visas bl.a. hur besvären varierar beroende på hur lång tid man arbetar vid bildskärm. Bildskärmsarbete kan vara av mycket olika karaktär, och de som endast lite arbetar vid bildskärm kan vara utsatt för helt andra påfrestningar. För kvinnor visas de största andelarna med besvär bland dem som inte alls arbetar vid bildskärm och bland dem som arbetar nästan hela tiden vid bildskärm. Det innebär att andra förhållanden ofta utgör minst lika stor risk för besvär som bildskärmsarbete. Ensidigt bildskärmsarbete en stor del av arbetstiden, något som särskilt många kvinnor har, ger ofta besvär. (SCB: Data om informationstekniken i Sverige, sid 32)

Kombinationer av exponeringar mot besvär och sjukskrivning

I ett antal tabeller visas kombinationer av olika exponeringar och deras samband med besvär. Exponeringsfrågorna har i detta sammanhang "dikotomiserats", d.v.s. svaren på varje fråga redovisas i två kategorier, t.ex. "minst ¼ av tiden" och "mindre än ¼ av tiden". För kombinationen av två variabler blir det på så sätt fyra kombinationer:

utsatta för både exponering x och y

utsatta för x men ej y

utsatta för y men ej x

ej utsatta för någon av x eller y

För varje sådan kombination visas andelen som har besvär¹.

Nedan visas ett exempel på fyrfältstabell med en kombination av två exponeringar och de andelar med arbetsorsakade besvär varje kombination ger.

Andel med besvär vid tunga lyft och vriden arbetsställning

Kvinnor

	Vriden arbetsställning	
	minst ¼ av t.	mindre än ¼
Lyfter 15-25kg		
varje dag	35,6	28,0
mindre ofta	29,4	18,7

Män

	Vriden arbetsställning	
	minst ¼ av t.	mindre än ¼
Lyfter 15-25kg		
varje dag	36,5	22,8
mindre ofta	30,6	14,5

Kommentar

Av dessa tabeller framgår bl.a. att det bland kvinnor är dubbelt så vanligt med besvär i den grupp som är utsatt för båda exponeringarna jämfört med den som inte är utsatt för någondera (eller endast lite eller mindre ofta enligt ovan). Motsvarande relation mellan mest och minst utsatta grupper är för män 3:1. Ser man till de grupper som endast är påverkade av endera exponeringen visar sig andelen med besvär vara något högre för dem med vriden arbetsställning än bland dem som lyfter tungt. Observera att dessa relationer kanske skulle se annorlunda ut med något andra frågeformuleringar och svarsalternativ. Om antalet svarande i undersökningen hade varit ännu större, skulle det ha varit möjligt att visa andelen besvär, för dem som är utsatta för kombinationer av flera exponeringar "nästan hela tiden".

1) Det är också naturligtvis möjligt att studera inverkan av kombinationer av flera exponeringar på andelen som har besvär. Försök med några kombinationer av tre exponeringar visar dock att resultaten blir svåröverskådliga och de publiceras därför inte i detta statistiska meddelande.

I det följande redovisas några exempel på kombinationer av exponeringar som ger tydliga statistiska samband med besvär.

Andel med besvär för några kombinationer av två exponeringar

	Kvinnor	Män
Lyfter flera gånger om dagen 15-25 kg (varje dag) och arbetar i vriden arbetsställning (minst ¼ av tiden)	38,6	36,5
Lyfter flera gånger om dagen 15-25 kg (varje dag) och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre (minst ¼ av tiden)	38,5	35,1
Arbetar framåtböjd (minst ¼ av tiden) och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem (minst 1 dag per vecka)	35,3	34,2
Arbetar i vriden ställning (minst ¼ av tiden) och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem (minst 1 dag per vecka)	35,6	36,5
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre (minst ¼ av tiden) och har mycket upprepade arbetsmoment (minst ½ tiden)	36,4	34,9
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre (minst ¼ av tiden) och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem (minst 1 dag per vecka)	37,6	33,2
Lyfter flera gånger om dagen 15-25 kg (varje dag) och utsätts för kyla vid utomhusarbete vintertid, arbete i nedkylda rum eller liknande (minst ¼ av tiden)	35,4	36,0

Kommentar

Som jämförelse kan noteras att andelen med besvär för samtliga kvinnor är 23,1% och för män 20,5%. Av de följande tabellerna i detta avsnitt framgår att utsatthet för enbart endera av dessa faktorer "ger" 5–10% lägre andel med besvär. De som inte är särskilt utsatta för någondera av de två exponeringarna uppvisar i allmänhet i storleksordningen hälften så stor andel med besvär. Bland män är kvoten mellan mest och minst utsatta mätt med denna metod, i upp till 2,5 medan den bland kvinnor stannar vid ca 2,0.

Tabellerna på efterföljande sidor visar att besvären har statistiskt samband med kombinationer av tungt arbete och påfrestande arbetsställningar. Andra påfrestningar som mycket upprepade arbetsmoment eller att dra in på lunchrasten och arbeta över har stor betydelse främst i kombination med sådana faktorer som beskriver arbetets tyngd eller arbetsställningar, d.v.s. sådant som beskriver hur arbetet går till.

Trots att i tabellerna två faktorer (två exponeringar) beaktats kan skillnaderna i besvär mellan grupperna även sammanhånga med ytterligare faktorer.

Tabell 2.1 Andel sysselsatta som uppger fysiska och/eller andra besvär av arbetet samt sjukskrivning som följd av arbetsrelaterade besvär efter yrke och i vissa fall efter kvalifikationsnivå (enligt socioekonomisk indelning). 1995/1996

Yrke	Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna			Sjukskriven p.g.a besvär	
	Fysiska besvär	Andra besvär av arbetet	Fysiska besvär och/eller andra besvär	Totalt	5 veckor eller mer
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	14,0	7,4	18,6	3,4	1,7
<i>Tekniskt arbete</i>	10,1	5,6	13,9	2,6	1,2
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratoriearbete, biologiskt arbete</i>	12,9	2,5	14,5	1,5	0,7
<i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	14,9	10,6	21,6	2,7	1,6
<i>Lärare, lågstadiet¹</i>	16,5	9,8	22,8	4,0	1,8
<i>Lärare, högre stadier m.fl.¹</i>	13,1	11,4	20,3	1,3	1,4
<i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	19,0	8,6	23,6	7,1	3,0
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	18,1	11,6	25,6	10,1	2,4
<i>Barnskötare m.fl.</i>	19,9	5,7	21,7	4,2	3,7
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/ administrativt/kameralt arbete</i>	14,6	6,7	18,8	2,9	1,6
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	17,7	4,2	20,7	3,3	3,0
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	14,6	8,9	20,2	2,3	1,2
<i>Ekonomiledare, revisorer m.m.</i>	9,2	5,0	13,6	2,1	0,9
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	18,6	9,3	23,8	5,2	3,2
<i>Hälso- och sjukvårdsarbete m.m.</i>	16,5	8,7	21,8	3,5	2,2
<i>Lägre kval.nivå (undersköterskor)²</i>	20,0	7,4	23,8	3,3	1,9
<i>Mellannivå (sjuksköterskor)²</i>	12,3	8,5	18,3	4,2	2,7
<i>Övrigt socialt arbete (äldre- och handikapps- omsorg/lägre nivå³</i>	26,2	10,0	30,7	9,9	5,8
<i>Rörelse- och arbetsterapiarbete m.m.</i>	12,1	8,3	16,9	4,1	2,2
Administrativt, kameralt och kontors- tekniskt arbete	13,8	4,2	15,7	3,0	2,0
<i>Sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	16,8	3,9	17,8	3,2	2,5
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)⁴</i>	16,7	4,6	17,6	3,4	3,8
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)⁴</i>	16,9	3,4	18,0	3,0	1,7
<i>ADB-arbete m.m.</i>	7,1	3,4	8,7	2,0	0,0
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	6,8	3,0	8,7	2,3	0,0
<i>Övr. kameralt och administrativt arbete</i>	12,3	5,6	16,0	3,2	2,1
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassetjm.)³</i>	17,0	7,2	20,8	3,0	2,0
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)³</i>	8,3	4,3	11,9	3,4	2,3

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola.

2. För hälso- och sjukvårdsarbete motsvaras den lägre kvalifikationsnivån av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola.

3. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.

4. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 2.1 (forts)

Yrke	Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna			Sjukskriven p.g.a besvär	
	Fysiska besvär	Andra besvär av arbetet	Fysiska besvär och/eller andra besvär	Totalt	5 veckor eller mer
Kommersiellt arbete	15,5	4,9	18,0	4,4	1,4
Reklamarbete, försäljning av egendom	12,0	6,6	14,2	0,0	0,0
Affärsbiträden	20,2	3,5	21,8	7,1	2,5
Övrigt kommersiellt arbete	12,4	5,6	15,7	3,4	0,8
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	31,9	2,3	32,9	7,7	5,2
Jordbrukare	33,3	1,9	33,9	7,8	6,2
Transport- och kommunikationsarbete	25,9	6,5	29,1	9,5	4,7
Bil-, lastbil-, buss-, tunnelstågförare m.fl.	26,2	5,6	29,0	10,1	5,9
Post- och telekommunikationsarbete	27,0	7,0	30,4	10,3	4,1
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	23,0	3,0	24,1	7,3	3,8
Verkstads- och byggnadsmetallarbete	26,0	2,3	26,5	6,5	3,5
Ej facklärda (ex. montörer) ¹	25,5	2,4	26,2	4,2	5,3
Facklärda (ex. verkstadsmechaniker) ¹	26,1	2,2	26,7	7,3	2,8
Elkrafttekniskt arbete	19,0	0,7	19,0	4,6	1,9
Trävaruarbete	28,1	5,3	30,2	12,6	3,8
Byggnadsarbete (murning-, betong-, trä-, isolering-, glasmästeriarbete)	23,0	1,8	23,9	5,0	2,8
Godshantering och maskinkörning	26,7	4,2	26,7	7,4	3,0
Paketerings-, lagerarbete	18,8	4,4	20,4	11,0	4,4
Servicearbete m.m.	23,8	5,1	25,8	7,7	4,7
Civilt bevaknings- och skyddsarbete	16,3	6,4	20,4	7,6	0,7
Hotell-, restaurang- och storkökshållsarbete	26,2	6,0	27,3	8,6	5,6
Ej facklärda (ex. köksbiträden) ¹	27,1	6,8	28,9	8,4	5,8
Facklärda (ex. kockar) ¹	25,6	5,4	26,1	8,7	5,5
Städare m.fl.	25,4	4,2	26,6	9,1	7,4
Samtliga	18,7	5,8	21,8	5,4	2,9

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 2.2 Andel sysselsatta som uppger fysiska och/eller andra besvär av arbetet samt sjukskrivning som följd av arbetsrelaterade besvär efter yrke, åldersgrupp och kön. 1995/1996

Yrke	Ålder	Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	16-29	10,4	5,5	8,4	5,3	15,0	9,3	2,6	0,7	0,5	0,0
	30-49	18,0	12,4	10,0	7,1	24,2	17,3	5,7	1,9	2,2	0,7
	50-64	18,8	11,2	5,4	5,6	21,7	14,5	4,7	2,4	3,9	1,8
	Totalt	17,1	11,2	8,5	6,4	22,2	15,5	5,0	1,9	2,4	1,0
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16-29	19,0	..	7,4	..	22,6	..	5,0	..	1,9	..
	30-49	19,2	17,8	10,1	12,4	25,3	24,5	6,3	4,1	3,7	0,8
	50-64	19,8	..	8,5	..	23,7	..	4,6	..	4,0	..
	Totalt	19,3	14,1	9,2	10,2	24,4	20,3	5,6	2,6	3,4	1,5
Adminstrativt, kameralt och kontors- tekniskt arbete	16-29	11,2	..	4,8	..	13,7	..	2,0	..	0,8	..
	30-49	16,4	6,9	3,9	2,8	18,4	8,7	3,7	1,8	3,0	0,0
	50-64	18,8	..	5,6	..	20,8	..	4,4	..	2,4	..
	Totalt	16,4	8,1	4,6	3,4	18,5	9,6	3,7	1,5	2,5	0,8
Kommersiellt arbete	16-29	10,5	..	7,3	..	13,7	..	2,6	..	0,6	..
	30-49	18,7	12,9	7,0	4,4	22,3	16,2	6,8	2,7	2,9	0,6
	50-64	25,1	..	2,6	..	26,6	..	6,6	..	2,6	..
	Totalt	17,4	13,7	6,0	3,9	20,3	15,9	5,3	3,7	2,0	0,8
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	36,5	..	2,6	..	37,3	..	7,8	..	5,7
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	..	32,3	..	2,2	..	33,2	..	7,4	..	5,6
Transport- och kommunikations- arbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	27,0	..	5,9	..	30,7	..	11,7	..	5,4
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	26,4	25,8	8,5	5,7	28,4	29,4	6,6	10,6	3,9	5,1
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16-29	..	19,9	..	3,4	..	21,9	..	5,9	..	1,4
	30-49	24,1	22,5	3,3	3,2	24,9	23,7	11,4	6,5	8,2	2,3
	50-64	..	27,2	..	2,1	..	27,6	..	7,4	..	6,5
	Totalt	23,2	22,9	2,9	3,0	23,9	24,1	11,6	6,6	7,9	3,1
Servicearbete m.m.	16-29	24,2	..	7,1	..	25,1	..	5,4	..	2,6	..
	30-49	27,1	20,6	5,5	4,9	28,6	23,3	7,7	6,7	5,4	3,3
	50-64	28,1	..	3,5	..	29,4	..	8,9	..	9,3	..
	Totalt	26,6	19,4	5,3	4,8	27,9	22,5	7,5	8,0	5,9	2,9
Samtliga	16-29	15,9	15,6	7,0	3,9	18,8	17,8	4,3	4,9	1,5	1,0
	30-49	19,8	18,2	7,9	5,1	24,1	21,2	6,3	4,9	3,5	1,9
	50-64	21,8	19,0	5,4	4,1	24,2	21,2	5,8	5,2	4,7	4,1
	Totalt	19,5	17,9	7,0	4,6	23,1	20,5	5,8	5,0	3,5	2,3

Tabell 2.3 Andel sysselsatta som uppger fysiska och/eller andra besvär av arbetet samt sjukskrivning som följd av arbetsrelaterade besvär för olika exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar	Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
	Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen										
Varje dag	28,5	29,3	8,3	3,8	32,2	30,6	9,3	9,5	4,4	4,1
Ett par dar per vecka	25,2	30,8	8,7	5,8	28,5	34,2	9,9	8,9	6,6	3,9
En dag per vecka	21,6	21,2	5,9	3,7	24,7	22,8	5,8	4,2	3,1	3,1
Ett par dar per månad	20,4	18,5	6,3	5,0	23,2	20,8	5,6	4,8	3,9	1,8
Inte alls/Sällan	16,2	10,2	6,7	4,8	19,8	13,4	4,5	2,5	2,7	1,2
Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen										
Varje dag	30,9	30,8	9,3	3,1	35,4	31,9	7,3	10,4	3,9	5,3
Ett par dar per vecka	21,2	29,6	5,2	4,9	24,0	31,8	9,4	6,7	5,1	3,0
En dag per vecka	30,1	26,0	10,9	5,1	34,5	28,4	7,7	8,9	4,2	4,6
Ett par dar per månad	25,4	22,7	7,9	3,6	28,7	24,8	11,7	4,9	7,1	1,7
Inte alls/Sällan	17,5	12,6	6,7	4,8	21,0	15,6	5,0	3,4	3,0	1,6
Måste ta i så mycket att man andas snabbare										
Nästan hela tiden	..	39,9	..	4,2	..	42,5	..	17,5	..	10,6
Ungefär 3/4 av tiden	..	36,2	..	8,7	..	37,8	..	13,5	..	7,5
Halva tiden	25,7	29,5	9,1	8,5	28,0	34,5	11,2	8,2	5,5	3,1
Ungefär 1/4 av tiden	29,1	29,3	9,3	3,2	32,2	31,0	9,4	6,8	4,5	3,5
Lite	22,8	21,1	7,0	4,7	26,4	23,5	8,3	6,6	4,4	2,0
Nej	16,4	11,2	6,6	4,2	20,0	13,9	4,1	2,4	2,6	1,6
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna										
Nästan hela tiden	32,0	37,4	6,5	3,7	34,0	38,3	12,5	16,0	9,4	9,6
Ungefär 3/4 av tiden	31,0	38,7	10,2	6,7	33,7	41,2	9,7	14,4	6,4	6,6
Halva tiden	27,2	28,2	6,2	3,6	29,3	29,6	11,1	7,1	5,6	2,5
Ungefär 1/4 av tiden	25,4	24,5	6,9	4,4	28,6	26,6	6,0	6,3	3,6	3,1
Lite	20,6	20,2	7,8	4,5	25,0	22,7	6,9	4,9	4,1	2,5
Nej	13,8	9,4	6,6	4,7	17,5	12,6	3,3	2,3	1,8	0,9
Arbetar i vriden ställning										
Nästan hela tiden	31,7	42,0	8,5	3,8	34,4	42,9	11,9	16,3	8,5	11,9
Ungefär 3/4 av tiden	28,2	33,1	9,4	6,3	30,6	36,0	6,7	11,3	5,4	4,8
Halva tiden	26,9	35,0	7,7	3,3	29,6	36,1	12,6	8,0	6,3	4,9
Ungefär 1/4 av tiden	28,8	26,2	6,0	5,1	32,1	28,5	8,0	7,6	5,4	3,5
Lite	20,1	18,1	7,8	4,2	23,6	20,5	5,5	4,7	2,9	1,8
Nej	12,2	8,4	6,2	4,8	16,3	11,6	3,4	2,1	1,9	0,9
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre										
Nästan hela tiden	34,8	42,5	8,7	4,8	36,6	43,4	17,1	16,6	13,3	12,7
Ungefär 3/4 av tiden	31,6	38,9	7,8	5,2	32,5	40,2	6,1	9,5	3,1	5,2
Halva tiden	33,2	26,7	6,7	2,8	36,7	28,2	11,2	7,4	5,9	2,9
Ungefär 1/4 av tiden	24,8	25,6	6,4	4,0	27,9	27,1	8,5	7,7	5,4	3,5
Lite	23,4	21,4	7,4	4,3	26,6	23,6	6,5	5,6	4,5	2,4
Nej	14,6	10,8	6,8	5,0	18,7	14,2	4,2	3,0	2,1	1,2
Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar										
Nästan hela tiden	..	33,1	..	4,8	..	34,9	..	5,6	..	6,1
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	31,5	..	2,5	..	33,1	..	8,1	..	5,3
Ungefär 1/4 av tiden	..	31,6	..	5,7	..	33,6	..	6,8	..	2,0
Lite	..	24,3	..	4,5	..	26,6	..	6,5	..	3,0
Nej	19,0	14,6	6,9	4,5	22,6	17,4	5,5	4,2	3,2	1,8

Tabell 2.3 (forts)

Exponeringar	Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
	Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner										
Nästan hela tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	29,5	..	3,8	..	30,8	..	6,1	..	3,7
Ungefär 1/4 av tiden	..	28,6	..	3,1	..	28,9	..	5,0	..	3,4
Lite	33,4	23,9	6,2	3,4	35,1	25,8	16,8	4,7	8,9	1,7
Nej	18,7	14,1	7,0	5,1	22,3	17,2	5,3	4,5	3,2	2,0
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme										
Nästan hela tiden	27,0	28,8	6,7	3,9	28,9	30,8	8,4	10,3	5,6	5,5
Ungefär 3/4 av tiden	25,0	22,4	6,4	5,5	28,7	23,7	7,1	6,0	2,8	3,1
Halva tiden	20,4	20,6	5,8	5,5	23,1	23,9	7,7	5,9	6,4	2,8
Ungefär 1/4 av tiden	18,7	23,7	7,7	5,6	22,4	26,3	5,2	5,1	2,7	1,6
Lite	16,4	16,4	7,7	4,4	20,3	19,2	4,4	3,9	2,7	1,8
Nej	13,6	9,8	7,2	4,2	18,3	12,6	3,5	2,5	1,6	1,0
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut										
Nästan hela tiden	27,5	31,7	6,3	5,2	29,0	33,6	9,2	12,6	6,3	7,1
Ungefär 3/4 av tiden	25,4	21,8	6,5	5,1	27,9	24,9	5,7	7,6	5,5	2,4
Halva tiden	25,5	21,4	6,5	4,0	27,7	22,0	9,7	4,8	6,3	2,1
Ungefär 1/4 av tiden	22,9	24,3	8,5	2,5	27,1	25,9	5,4	6,9	4,3	1,3
Lite	20,9	22,5	7,9	5,1	24,8	25,2	6,8	4,4	3,2	2,1
Nej	15,6	12,6	7,1	4,7	19,7	15,6	4,2	3,4	2,2	1,7
Arbetar vid bildskärm										
Nästan hela tiden	19,8	9,1	8,2	2,5	23,9	10,9	4,1	2,8	2,6	1,1
Ungefär 3/4 av tiden	15,4	10,8	4,3	4,3	18,1	12,9	6,0	3,3	4,4	0,0
Halva tiden	18,4	9,7	7,4	4,8	22,1	12,5	3,7	1,8	1,7	0,8
Ungefär 1/4 av tiden	11,8	10,9	6,0	6,4	15,3	14,9	2,1	2,9	1,0	1,0
Lite	15,6	18,3	7,3	6,0	20,2	21,6	5,4	4,7	3,3	1,3
Nej	22,6	23,6	7,2	3,7	25,9	25,6	7,1	6,9	4,3	4,0
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter										
Nästan hela tiden	24,8	31,5	5,2	3,4	26,2	32,9	8,2	12,4	6,2	6,1
Ungefär 3/4 av tiden	27,8	21,0	4,6	8,0	30,6	23,1	7,2	6,8	3,7	3,8
Halva tiden	21,8	21,7	6,8	2,4	24,8	23,3	10,1	7,8	6,6	3,4
Ungefär 1/4 av tiden	17,0	25,8	7,7	1,8	20,6	27,6	4,6	7,6	3,2	1,7
Lite	19,2	16,6	6,2	3,9	21,0	18,9	6,7	3,3	5,2	3,0
Nej	18,0	15,7	7,5	4,8	22,1	18,5	5,0	3,8	2,7	1,7

Tabell 2.4 Andel sysselsatta som uppger fysiska och/eller andra besvär av arbetet samt sjukskrivning som följd av arbetsrelaterade besvär för olika kombinationer av exponering och kön. 1995/1996

Exponeringar		Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av tunga lyft och följande variabler</i>											
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar framböjd utan stöd med händerna										
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	32,4	33,8	8,4	3,9	35,6	34,9	11,4	11,9	5,2	5,5
	Mindre än 1/4 av tiden	22,2	22,6	8,5	3,7	26,8	24,2	6,0	5,5	3,0	2,2
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	25,7	25,9	6,6	5,0	28,0	28,4	7,8	7,0	5,8	3,5
	Mindre än 1/4 av tiden	15,5	12,0	6,9	4,8	19,3	15,1	4,4	2,9	2,5	1,3
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar i vriden ställning										
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	31,9	35,3	8,6	3,7	35,6 *	36,5	10,4	11,6	6,2	5,2
	Mindre än 1/4 av tiden	24,1	21,3	8,3	4,0	28,0	22,8	7,7	6,7	1,7	2,7
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	26,9	28,0	6,7	5,6	29,4	30,6	8,9	7,4	5,9	4,9
	Mindre än 1/4 av tiden	15,0	11,4	6,8	4,6	18,7	14,5	4,0	2,8	2,4	1,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre										
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	36,0	34,0	7,4	3,5	38,5	35,1	15,2	11,1	7,8	5,1
	Mindre än 1/4 av tiden	25,7	25,9	8,8	4,1	29,9	27,4	7,2	8,4	3,0	3,4
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	27,1	26,3	6,9	4,4	29,6	27,9	8,5	7,0	6,1	4,2
	Mindre än 1/4 av tiden	16,0	12,4	6,7	4,9	19,7	15,6	4,5	3,0	2,7	1,3
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme										
Varje dag	Minst 1/2 tiden	31,4	31,1	8,3	4,7	34,4	32,9	11,1	10,9	6,0	5,0
	Mindre än 1/2 tiden	24,9	26,7	8,4	2,6	29,6	27,3	7,0	7,5	2,4	3,1
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	22,9	21,0	6,0	4,9	25,3	23,5	7,1	6,0	4,8	3,5
	Mindre än 1/2 tiden	13,8	11,9	7,3	4,8	18,1	15,1	3,7	2,7	2,0	1,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem										
Varje dag	Minst 1 dag per vecka	30,0	31,3	11,8	5,7	33,8	33,8	8,7	7,4	4,6	2,9
	Mindre ofta	27,7	27,7	6,7	2,7	31,5	28,3	9,4	10,3	4,0	4,7
Mindre ofta	Minst 1 dag per vecka	19,8	14,1	11,3	6,6	26,5	18,3	6,1	3,1	3,3	1,4
	Mindre ofta	16,4	14,7	4,7	3,6	18,5	16,8	4,6	3,9	3,0	2,0
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten										
Varje dag	Högst 1/2 tiden	28,0	29,8	9,5	5,4	32,4	31,7	9,9	9,9	4,6	3,4
	Mer än 1/2 tiden	29,3	29,0	6,8	2,6	32,0	30,0	8,5	9,2	4,1	4,7
Mindre ofta	Högst 1/2 tiden	19,8	16,7	8,4	6,6	24,0	20,6	6,1	5,3	3,3	2,2
	Mer än 1/2 tiden	15,3	13,2	5,1	3,8	18,0	15,7	4,1	2,7	3,0	1,5
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet										
Varje dag	För det mesta inte	30,7	29,5	7,3	4,0	32,9	30,8	10,7	12,7	6,4	5,2
	För det mesta	27,9	29,2	8,9	3,7	32,3	30,5	8,8	8,1	3,5	3,7
Mindre ofta	För det mesta inte	20,3	19,5	6,5	5,0	22,7	22,1	7,0	5,8	3,9	2,7
	För det mesta	16,5	13,1	6,9	4,7	20,4	16,2	4,3	3,0	2,9	1,5
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Utsatt för kyla (utomhusarbete vintertid etc.)										
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	30,1	34,7	9,7	3,7	35,4	36,0	13,4	11,5	4,6	4,6
	Mindre än 1/4 av tiden	27,9	24,0	8,0	3,9	31,2	25,3	8,5	7,5	4,4	3,7
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	23,2	24,2	8,7	4,6	25,5	26,5	9,5	6,9	5,6	3,0
	Mindre än 1/4 av tiden	17,1	12,7	6,6	4,8	20,7	15,8	4,8	3,1	3,0	1,5

* De gråmarkerade siffrorna visas även som fyrfältstabell i den inledande texten till detta avsnitt.

Tabell 2.4 (forts)

Exponeringar		Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av framåtböjt arbete och följande variabler</i>											
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen										
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	32,4	33,8	8,4	3,9	35,6	34,9	11,4	11,9	5,2	5,5
	Mindre ofta	25,7	25,9	6,6	5,0	28,0	28,4	7,8	7,0	5,8	3,5
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	22,2	22,6	8,5	3,7	26,8	24,2	6,0	5,5	3,0	2,2
	Mindre ofta	15,5	12,0	6,9	4,8	19,3	15,1	4,4	2,9	2,5	1,3
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar i vriden ställning										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	31,0	33,4	8,2	4,7	34,0	35,0	10,2	10,9	6,6	5,8
	Mindre än 1/4 av tiden	22,8	21,0	5,9	3,9	24,9	23,2	7,4	5,8	3,9	1,6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	24,3	26,6	6,1	4,7	27,1	29,5	8,5	5,4	5,3	3,5
	Mindre än 1/4 av tiden	14,8	11,8	7,1	4,6	18,9	14,7	3,9	3,0	2,1	1,3
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	33,2	31,4	7,8	4,8	35,4	32,9	12,8	10,2	8,6	5,3
	Mindre än 1/4 av tiden	25,3	27,8	7,1	4,2	28,2	29,9	7,3	8,3	4,1	3,6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	24,1	26,8	6,3	2,5	27,4	28,0	6,2	6,1	3,3	3,7
	Mindre än 1/4 av tiden	15,3	11,8	7,1	4,9	19,3	15,0	4,3	3,0	2,5	1,3
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	30,8	32,6	6,8	4,7	33,0	34,6	10,9	11,5	6,8	5,7
	Mindre än 1/2 tiden	24,7	26,1	8,0	4,2	28,0	27,6	6,7	6,8	4,0	3,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	21,2	18,7	6,3	4,9	23,9	21,2	6,2	5,1	4,2	3,0
	Mindre än 1/2 tiden	12,9	11,4	7,4	4,6	17,5	14,5	3,4	2,6	1,5	1,0
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	31,5	31,1	11,5	6,3	35,3	34,2	10,1	7,5	5,0	3,0
	Mindre än 1/2 tiden	26,2	28,4	4,9	3,5	28,3	29,4	8,5	10,1	5,8	5,3
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	17,2	13,2	11,4	6,4	24,6	17,3	5,0	2,9	2,9	1,3
	Mindre än 1/2 tiden	15,6	13,3	5,2	3,4	18,0	15,4	4,3	3,5	2,4	1,5
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten										
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	28,8	31,3	8,5	6,6	32,1	33,8	9,8	10,9	6,0	3,4
	Mer än 1/2 tiden	26,8	28,7	5,5	2,9	28,6	30,0	8,0	8,2	4,9	5,3
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	18,0	15,0	8,8	6,2	22,8	18,8	5,5	4,4	2,6	2,1
	Mer än 1/2 tiden	14,2	12,4	5,2	3,8	17,2	14,9	3,7	2,6	2,6	1,2
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet										
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	28,8	31,3	7,4	4,9	31,1	33,2	11,5	12,7	6,8	5,4
	För det mesta	27,7	28,8	7,3	4,3	30,5	30,6	8,1	7,7	5,2	3,9
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	19,0	17,5	6,3	4,8	21,6	20,2	6,0	5,0	3,3	2,3
	För det mesta	15,0	12,3	7,4	4,6	19,5	15,3	3,9	2,8	2,2	1,3

Tabell 2.4 (forts)

Exponeringar		Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av vriden arbetsställning och följande variabler</i>											
Arbeter i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen										
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	31,9	35,3	8,6	3,7	35,6	36,5	10,4	11,6	6,2	5,2
	Mindre ofta	26,9	28,0	6,7	5,6	29,4	30,6	8,9	7,4	5,9	4,9
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	24,1	21,3	8,3	4,0	28,0	22,8	7,7	6,7	1,7	2,7
	Mindre ofta	15,0	11,4	6,8	4,6	18,7	14,5	4,0	2,8	2,4	1,1
Arbeter i vriden ställning	Arbeter framböjd utan stöd med händerna										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	31,0	33,4	8,2	4,7	34,0	35,0	10,2	10,9	6,6	5,8
	Mindre än 1/4 av tiden	24,3	26,6	6,1	4,7	27,1	29,5	8,5	5,4	5,3	3,5
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	22,8	21,0	5,9	3,9	24,9	23,2	7,4	5,8	3,9	1,6
	Mindre än 1/4 av tiden	14,8	11,8	7,1	4,6	18,9	14,7	3,9	3,0	2,1	1,3
Arbeter i vriden ställning	Arbeter med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	32,4	33,4	8,0	4,8	34,4	34,8	11,7	11,0	7,9	5,7
	Mindre än 1/4 av tiden	26,1	28,7	7,0	4,6	29,6	31,4	8,0	7,4	5,0	4,4
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	24,6	21,8	6,0	2,3	28,5	23,3	7,3	4,6	3,6	2,8
	Mindre än 1/4 av tiden	15,2	11,8	7,0	4,8	19,0	14,8	4,1	3,2	2,3	1,1
Arbeter i vriden ställning	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	31,2	33,3	7,3	4,7	33,6	35,2	11,2	11,3	7,3	6,3
	Mindre än 1/2 tiden	23,6	28,5	7,5	4,7	27,6	30,5	6,0	6,7	3,5	3,5
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	19,8	17,4	5,7	4,8	22,4	20,0	5,3	5,0	3,5	2,2
	Mindre än 1/2 tiden	13,8	11,3	7,5	4,4	18,2	14,2	3,8	2,7	1,8	1,0
Arbeter i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem										
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	31,0	32,5	11,7	7,1	35,6	36,5	9,4	7,8	5,8	3,2
	Mindre ofta	27,0	30,4	5,0	3,4	29,0	31,2	9,3	10,0	5,8	6,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	17,6	12,7	11,2	6,1	24,6	16,5	5,2	2,9	2,6	1,3
	Mindre än 1/2 tiden	15,2	12,7	5,1	3,4	17,6	14,8	4,0	3,6	2,3	1,2
Arbeter i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten										
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	29,3	32,2	8,6	6,5	33,1	34,7	9,7	10,1	6,3	3,9
	Mer än 1/2 tiden	27,4	31,0	5,3	3,3	28,9	32,5	9,0	8,9	5,4	6,2
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	17,5	14,3	8,7	6,2	22,0	18,0	5,4	4,6	2,3	1,8
	Mer än 1/2 tiden	14,4	12,0	5,3	3,6	17,4	14,3	3,5	2,6	2,5	1,0
Arbeter i vriden ställning	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet										
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	29,1	32,2	6,7	5,1	31,1	33,9	12,5	12,6	7,8	5,3
	För det mesta	28,5	30,9	7,9	4,4	31,9	32,8	7,6	7,7	5,1	4,9
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	18,2	16,4	6,5	4,5	20,9	19,0	4,8	4,8	2,4	2,2
	För det mesta	15,2	11,9	7,1	4,6	19,4	14,9	4,2	3,0	2,4	1,1

Tabell 2.4 (forts)

Exponeringar		Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär			
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av arbete med händerna upplyfta och följande variabler</i>											
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen									
	Varje dag	36,0	34,0	7,4	3,5	38,5	35,1	15,2	11,1	7,8	5,1
	Mindre ofta	27,1	26,3	6,9	4,4	29,6	27,9	8,5	7,0	6,1	4,2
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	25,7	25,9	8,8	4,1	29,9	27,4	7,2	8,4	3,0	3,4
	Mindre ofta	16,0	12,4	6,7	4,9	19,7	15,6	4,5	3,0	2,7	1,3
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna									
	Minst 1/4 av tiden	33,2	31,4	7,8	4,8	35,4	32,9	12,8	10,2	8,6	5,3
	Mindre än 1/4 av tiden	24,1	26,8	6,3	2,5	27,4	28,0	6,2	6,1	3,3	3,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	25,3	27,8	7,1	4,2	28,2	29,9	7,3	8,3	4,1	3,6
	Mindre än 1/4 av tiden	15,3	11,8	7,1	4,9	19,3	15,0	4,3	3,0	2,5	1,3
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Arbetar i vriden ställning									
	Minst 1/4 av tiden	32,4	33,4	8,0	4,8	34,4	34,8	11,7	11,0	7,9	5,7
	Mindre än 1/4 av tiden	24,6	21,8	6,0	2,3	28,5	23,3	7,3	4,6	3,6	2,8
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	26,1	28,7	7,0	4,6	29,6	31,4	8,0	7,4	5,0	4,4
	Mindre än 1/4 av tiden	15,2	11,8	7,0	4,8	19,0	14,8	4,1	3,2	2,3	1,1
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme									
	Minst 1/2 tiden	33,5	33,5	7,5	4,2	36,4	34,9	12,4	12,0	7,2	6,5
	Mindre än 1/2 tiden	20,1	24,9	6,4	3,7	22,0	26,2	4,9	5,0	5,2	2,6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	21,4	19,9	5,9	5,1	23,9	22,6	6,3	5,7	4,4	2,9
	Mindre än 1/2 tiden	14,8	12,3	7,6	4,7	19,4	15,4	4,0	3,1	1,8	1,1
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem									
	Minst 1 dag per vecka	33,9	30,5	11,3	5,6	37,6	33,2	10,5	8,7	6,1	2,9
	Mindre ofta	27,4	29,2	4,5	3,2	29,3	29,9	9,8	8,8	6,3	5,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	18,8	14,7	11,4	6,6	25,6	18,8	5,7	3,0	3,0	1,5
	Mindre än 1/2 tiden	16,7	14,0	5,1	3,5	19,1	16,2	4,6	4,3	2,7	1,6
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten									
	Mer än 1/2 tiden	30,4	33,3	7,9	6,0	33,2	35,2	10,6	10,4	5,9	3,5
	Högst 1/2 tiden	29,1	27,2	6,2	2,5	31,5	28,2	9,7	7,9	7,3	5,6
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	19,3	15,5	8,8	6,4	23,9	19,4	6,0	5,1	3,1	2,2
	Mer än 1/2 tiden	15,3	14,0	5,1	3,8	18,1	16,4	3,8	3,2	2,5	1,4
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet									
	För det mesta inte	28,5	33,4	7,8	5,5	30,4	35,0	12,5	12,5	7,6	5,3
	För det mesta	30,2	28,3	6,8	3,3	33,2	29,5	9,0	7,4	6,0	4,4
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	20,2	17,8	6,3	4,5	22,8	20,5	6,3	5,9	3,4	2,7
	För det mesta	16,4	13,6	7,4	4,8	20,6	16,6	4,4	3,3	2,6	1,4

Tabell 2.4 (forts)

Exponeringar		Besvär någon gång under de senaste 12 månaderna						Sjukskriven p.g.a. besvär				
		Fysiska besvär		Andra besvär av arbetet		Fysiska besvär och/eller andra besvär		Totalt		5 veckor eller mer		
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	
<i>Kombination av upprepat arbete och följande variabler</i>												
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen											
		Minst 1/2 tiden										
		Varje dag	31,4	31,1	8,3	4,7	34,4	32,9	11,1	10,9	6,0	5,0
	Mindre ofta	22,9	21,0	6,0	4,9	25,3	23,5	7,1	6,0	4,8	3,5	
Mindre än 1/2 tiden	Varje dag											
		Minst 1/2 tiden	24,9	26,7	8,4	2,6	29,6	27,3	7,0	7,5	2,4	3,1
		Mindre ofta	13,8	11,9	7,3	4,8	18,1	15,1	3,7	2,7	2,0	1,1
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna											
		Minst 1/2 tiden	30,8	32,6	6,8	4,7	33,0	34,6	10,9	11,5	6,8	5,7
		Minst 1/4 av tiden	21,2	18,7	6,3	4,9	23,9	21,2	6,2	5,1	4,2	3,0
	Mindre än 1/4 av tiden											
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden											
		Minst 1/2 tiden	24,7	26,1	8,0	4,2	28,0	27,6	6,7	6,8	4,0	3,1
		Mindre än 1/4 av tiden	12,9	11,4	7,4	4,6	17,5	14,5	3,4	2,6	1,5	1,0
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar i vriden ställning											
		Minst 1/2 tiden	31,2	33,3	7,3	4,7	33,6	35,2	11,2	11,3	7,3	6,3
		Minst 1/4 av tiden	19,8	17,4	5,7	4,8	22,4	20,0	5,3	5,0	3,5	2,2
	Mindre än 1/4 av tiden											
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden											
		Minst 1/2 tiden	23,6	28,5	7,5	4,7	27,6	30,5	6,0	6,7	3,5	3,5
		Mindre än 1/4 av tiden	13,8	11,3	7,5	4,4	18,2	14,2	3,8	2,7	1,8	1,0
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre											
		Minst 1/2 tiden	33,5	33,5	7,5	4,2	36,4	34,9	12,4	12,0	7,2	6,5
		Minst 1/4 av tiden	21,4	19,9	5,9	5,1	23,9	22,6	6,3	5,7	4,4	2,9
	Mindre än 1/4 av tiden											
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden											
		Minst 1/2 tiden	20,1	24,9	6,4	3,7	22,0	26,2	4,9	5,0	5,2	2,6
		Mindre än 1/4 av tiden	14,8	12,3	7,6	4,7	19,4	15,4	4,0	3,1	1,8	1,1
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem											
		Minst 1/2 tiden	30,6	25,8	9,9	7,1	34,8	29,4	9,7	7,4	5,6	3,3
		Minst 1 dag per vecka	22,5	23,9	5,1	3,6	24,4	25,5	7,1	7,8	4,7	4,4
	Mindre ofta											
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/2 tiden											
		Minst 1/2 tiden	16,2	14,0	12,1	6,1	23,7	18,0	4,6	2,6	2,3	1,1
		Mindre än 1/2 tiden	14,7	13,9	5,0	3,3	17,3	15,9	3,8	4,0	1,9	1,5
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten											
		Minst 1/2 tiden	26,2	27,4	7,6	6,5	29,1	30,3	8,9	9,3	5,1	3,8
		Högst 1/2 tiden	22,9	22,9	5,0	3,4	24,9	24,6	6,5	6,9	5,2	4,4
	Mer än 1/2 tiden											
Mindre än 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden											
		Minst 1/2 tiden	16,8	14,6	9,5	6,2	22,2	18,3	4,8	4,4	2,2	1,5
		Mer än 1/2 tiden	13,7	13,9	5,3	3,6	17,0	16,3	3,5	2,8	2,1	1,3
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet											
		Minst 1/2 tiden	24,8	26,4	6,5	5,0	26,7	28,8	9,0	10,5	5,5	4,6
		För det mesta inte	24,7	23,8	6,5	4,7	27,6	26,0	7,1	6,5	4,9	3,7
	För det mesta											
Mindre än 1/2 tiden	För det mesta inte											
		Minst 1/2 tiden	18,0	18,3	6,9	4,5	21,2	20,5	5,7	4,7	2,6	1,9
		För det mesta	14,6	13,3	7,6	4,5	19,2	16,2	3,7	3,1	2,0	1,2

3

Besvär och ont i nacke, axlar/armar och händer

I detta avsnitt behandlas frågor från Besvärundersökningen 1996 om besvär i nacke, i axlar eller armar och i händer, handleder eller fingrar. Dessutom redovisas motsvarande frågor från Arbetsmiljöundersökningen 1995. Noteras bör dock att frågorna om besvär i nacke eller hals inte helt motsvaras av frågorna om ont i övre delen av ryggen eller nacken. Nedan visas exempel på resultat som på efterföljande sidor redovisas i tabeller med indelning efter yrke, kön, ålder och olika exponeringar. Där antalet svarande i respektive grupp är mindre än 100 personer redovisas inte uppgifterna utan (..) markeras.

Besvär och ont i axlar/armar, handleder/händer eller nacke/hals

Yrken med stora andelar besvär i axlar/armar, handleder/händer eller nacke/hals, ej könssuppletat

<i>Handleder, händer eller fingrar</i>	
Trävaruarbete	8,8
Verkstadsarbete, facklärd	6,7
Hotell- o. Rest., ej facklärd	6,3
Hotell- o. Rest. Facklärd	6,1
Verkstadsarbete ej facklärd	5,3
<i>Axlar eller armar</i>	
Städare	17,6
Trävaruarbete	14,1
Verkstadsarbete, ej facklärd	11,9
Bil-, lastbils-, bussförare	11,3
Hotell- o. Restaurang, ej facklärd	11,3
<i>Hals eller nacke</i>	
Städare	10,6
Post- och Telekommunikationsarbete	8,9
Undersköterskor	8,6
Hotell- o. Restaurang, facklärd	7,3
Sekreterar-, maskinskr., redovisn., högre kval.-nivå, (ex. redovisning)	7,0

Kommentar

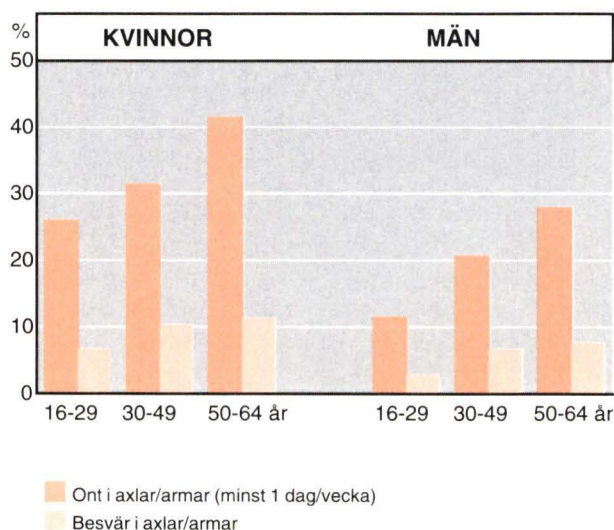
Axlar/armar är den del av överkroppen där besvär är vanligast. Särskilt utsatta yrken är städare och trävaruarbetare. Med andelar på över 10% med besvär ligger serviceyrken som städare och hotell- och restaurangarbete liksom industriyrken och förare av olika fordon.

Besvär i nacke eller hals drabbar något färre. Här tillkommer bland de utsatta yrkena b.l.a. post- och telekommunikationsarbete, undersköterskor och en del med sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete.

Besvär i handleder eller händer/fingrar drabbar ungefär samma grupper som besvärerna i axlar eller armar, fast i mindre utsträckning.

Besvär i axlar eller armar och ont i axlar eller armar bland kvinnor och män i olika ålder

Procent

Kommentar

Andelen kvinnor som har ont i axlar eller armar minst 1 dag per vecka efter arbetet ökar starkt med åldern från 25,9% till 41,5%. Andelen som under de senaste 12 månaderna haft besvär i axlar eller armar till följd av arbetet ökar med åldern från 6,8% till 11,4%.

Andelen män med ont i axlar eller armar är inte lika stor som för kvinnor men går ändå från 11,5% till 27,9% med stigande ålder. Besvärerna är också väsentligt mindre vanliga än bland kvinnor: 2,9% till 7,8%.

Nedanstående tabeller visar andelen som har ont i övre delen av ryggen eller nacken för kombinationer av vriden arbetsställning och att vara tvungen att arbeta in lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem.

Andel med ont i övre delen av ryggen eller nacken minst en dag per vecka

Kvinnor			
Arbetar i vriden ställning	Måste dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem		
	varje vecka		mindre ofta
	minst 1/4 av tiden	65,4	48,3
	mindre än 1/4 av tiden	36,1	27,0

Män			
Arbetar i vriden ställning	Måste dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem		
	varje vecka		mindre ofta
	minst 1/4 av tiden	38,0	33,3
	mindre än 1/4 av tiden	18,9	13,9

Kommentar

Bland kvinnor är det mycket vanligare än bland män att *minst en dag per vecka* ha ont i övre delen av ryggen eller nacken. Bland såväl kvinnor som män är det ca 2,5 gånger så vanligt med ont i denna del av kroppen i den grupp som är utsatt för båda exponeringarna som i den grupp som inte är utsatt för någondera (eller endast lite eller mindre ofta).

Nedanstående tabell visar samma exponeringsvariabler som ovan och ont i övre delen av ryggen eller nacken - fast här med ont *varje dag*.

Andel med ont i övre delen av ryggen eller nacken varje dag

Kvinnor			
Arbetar i vriden ställning	Måste dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem		
	varje vecka		mindre ofta
	minst 1/4 av tiden	26,1	15,6
	mindre än 1/4 av tiden	8,6	8,4

Män			
Arbetar i vriden ställning	Måste dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem		
	varje vecka		mindre ofta
	minst 1/4 av tiden	12,5	10,6
	mindre än 1/4 av tiden	4,5	3,2

Kommentar

Sambanden mellan dessa exponeringar och ont i övre delen av ryggen eller nacken syns tydligare när man endast ser till dem som har ont varje dag. För kvinnor är ont i dessa kroppsdelar tre gånger vanligare och för män fyra gånger vanligare bland dem som är utsatta för båda exponeringarna jämfört med dem som inte är (så) utsatt för någondera.

Andel som har ont eller besvär i axlar eller armar vid kombinationer av två olika exponeringar

	Kvinnor		Män	
	Ont	Besvär	Ont	Besvär
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	60,2	19,6	45,6	12,8
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och lyfter flera gånger 15-25 kg	60,4	20,1	46,7	12,7
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och arbetar i vriden arbetsställning	58,0	18,3	45,5	12,8
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och har mycket upprepade arbetsmoment	58,2	20,9	47,7	13,5
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och kan inte påverka arbetets uppläggning	54,5	18,6	41,8	13,8
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och kan inte bestämma arbetstakten	53,5	18,0	43,8	10,6

Kommentar

Att arbeta med händerna i axelhöjd eller högre innebär ofta en stor påfrestning på axlar och armar. (Se tabell 3.3.b) De högsta värdena av besvär bland kvinnor noteras för olika kombinationer av arbete med armarna lyfta och en annan exponering såsom:

- upprepade arbetsmoment
- tunga lyft
- att dra in på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem
- att inte kunna påverka arbetets uppläggning
- att arbetsställningen även är vriden
- att inte kunna bestämma arbetstakten

Var femte kvinna redovisar besvär i axlar/armar vid sådana kombinerade exponeringar. För män är andelarna med besvär lägre. För ingen kombination går andelen över 14%. Utöver de värden som redovisats ovan har t.ex. 13,7% av männen besvär i axlar eller armar vid kombinationen av vriden ställning och upprepade moment.

Andel som har ont i övre delen av ryggen/nacken eller besvär i nacke/hals

Ont i övre delen av ryggen eller nacken (minst 1 dag/vecka)

Kvinnor	
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och arbetar i vriden arbetsställning	65,8
Arbetar i vriden arbetsställning och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	65,4
Lyfter flera gånger 15-25 kg och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	62,1
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	61,7
Arbetar i vriden arbetsställning och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	59,3
Män	
Arbetar i vriden arbetsställning och har mycket upprepade arbetsmoment	40,2
Arbetar framåtböjd och har mycket upprepade arbetsmoment	39,9
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och har mycket upprepade arbetsmoment	39,8
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar i vriden arbetsställning	38,8
Arbetar i vriden arbetsställning och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	38,3

Besvär i nacke eller hals

Kvinnor	
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och har mycket upprepade arbetsmoment	12,8
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och arbetar i vriden arbetsställning	11,4
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och lyfter flera gånger 15-25 kg	11,2
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och arbetar framåtböjd	11,2
Arbetar framåtböjd och har mycket upprepade arbetsmoment	11,2
Män	
Lyfter flera gånger 15-25 kg och har mycket upprepade arbetsmoment	5,9
Arbetar i vriden arbetsställning och har mycket upprepade arbetsmoment	5,9
Lyfter flera gånger 15-25 kg och är utsatt för kyla	5,8
Arbetar framåtböjd och har mycket upprepade arbetsmoment	5,8
Arbetar i vriden arbetsställning och kan inte påverka arbetets uppläggning	5,8

Kommentar

I Arbetsmiljöundersökningen finns inte någon fråga om man har ont i hals eller nacke som helt motsvarar frågan i Besvärundersökningen. Närmast ligger ont i övre delen av ryggen eller nacken. I tablån bredvid visas andelen som har ont i dessa kroppsdelar minst 1 dag per vecka i kombination med andra variabler.

För kvinnorna återfinns, i flera av kombinationerna, två exponeringsvariabler, som ger höga andelar med ont. Det är arbete med händerna i axelhöjd eller högre och/eller att vara tvungen att dra in på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem. Det senare kan bl.a. innebära att man har så mycket att göra att man utöver själva anspänningen inte kommer åt att ta pauser eller söka omväxling i arbetsuppgifter eller arbetsställning. Därmed förstärks de påfrestningar som ingår i respektive arbete.

Bland männen har upprepade arbetsmoment en stor betydelse när de kombineras med påfrestande arbetsställningar. Tablån bredvid visar exempel på kombinationer av exponeringar som har statistiskt samband med besvär och ont i de aktuella kroppsdelarna.

Kommentar

Besvär i hals eller nacke är mer än dubbelt så vanligt bland kvinnor som bland män. (Se tabell 3.2.b) Exempel på kombinationer av exponeringar som sammanhänger med sådana besvär är för kvinnor arbete med händerna i axelhöjd eller högre tillsammans med upprepade arbetsmoment eller vriden arbetsställning. Även arbete framåtböjd utan stöd kombinerat med upprepade arbetsmoment visar tydligt samband med dessa besvär.

Bland män kan ses ett samband mellan besvär i hals eller nacke och bl.a. tunga lyft och upprepade moment eller arbete i kyla. Vriden ställning kombinerat med upprepade moment visar också samband med sådana besvär.

Tabell 3.1a Andel sysselsatta med ont/besvär i händerna efter yrke och i vissa fall efter kvalifikationsnivå (enligt socioekonomisk indelning). 1995/1996

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i handleder eller händer minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt, militärt arbete	1,7	6,6	2,5	1,5
<i>Tekniskt arbete</i>	1,2	4,8	1,8	0,5
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratoriearbete, biologiskt arbete</i>	0,7	9,4	1,7	2,3
<i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	1,6	6,3	3,1	1,1
<i>Lärare, lågstadiet¹</i>	1,8	7,2	3,5	1,8
<i>Lärare, högre stadier m.fl.¹</i>	1,4	5,2	2,7	0,4
<i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	3,0	11,1	4,2	2,7
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	2,4	7,2	3,9	2,1
<i>Barnskötare m.fl.</i>	3,7	14,7	4,6	3,2
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/ administrativt/kameralt arbete</i>	1,6	6,0	2,2	1,6
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	3,0	10,6	3,6	2,3
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	1,2	4,0	1,6	1,8
<i>Ekonomiledare, revisorer m.m.</i>	0,9	2,7	1,5	0,0
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	3,2	12,6	3,8	1,6
<i>Hälso- och sjukvårdsarbete m.m.</i>	2,2	11,8	2,8	1,0
<i>Lägre kval. nivå (undersköterskor)²</i>	1,9	12,7	2,8	1,2
<i>Mellannivå (sjuksköterskor)²</i>	2,7	13,3	3,7	0,0
<i>Övrigt socialt arbete (äldre-och handikappsomsorg/ lägre nivå³</i>	5,8	17,1	6,6	2,4
<i>Rörelse- och arbetsterapiarbete m.m.</i>	2,2	8,8	1,4	1,5
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	2,0	11,4	3,8	1,2
<i>Sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	2,5	14,6	5,1	1,7
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)⁴</i>	3,8	13,3	5,3	1,8
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)⁴</i>	1,7	15,3	4,9	1,7
<i>ADB-arbete m.m.</i>	0,0	6,0	1,4	0,0
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	0,0	6,5	1,6	0,0
<i>Övr. kameralt och administrativt arbete</i>	2,1	8,6	2,8	1,0
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassettj.)³</i>	2,0	6,2	3,0	0,7
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)³</i>	2,3	10,7	2,6	1,2

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola.

2. För hälso- och sjukvårdsarbete motsvaras den lägre kvalifikationsnivån av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola.

3. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.

4. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 3.1a (forts)

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i handleder eller händer minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled
Kommersiellt arbete	1,4	10,2	2,8	1,9
Reklamarbete, försäljning av egendom	0,0	7,4	2,0	0,8
Affärsbiträden	2,5	13,8	4,7	2,7
Övrigt kommersiellt arbete	0,8	8,0	1,4	1,5
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	5,2	17,3	6,2	3,8
Jordbrukare	6,2	14,8	3,8	4,2
Transport- och kommunikationsarbete	4,7	15,4	5,7	3,0
Bil-, lastbil-, buss-, tunnelstågförare m.fl.	5,9	12,0	5,8	2,4
Post- och telekommunikationsarbete	4,1	22,4	7,8	3,8
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	3,8	18,8	6,2	5,0
Verkstads- och byggnadsmetallarbeta	3,5	20,7	7,0	6,3
Ej facklärda (ex. montörer) ¹	5,3	19,0	4,7	5,3
Facklärda (ex. verkstadsmekaniker) ¹	2,8	21,2	7,7	6,7
Elkrafttekniskt arbete	1,9	12,7	1,1	2,4
Trävaruarbete	3,8	20,8	8,5	8,8
Byggnadsarbete (murning-, betong-, trä-, isolering-, glasmåsteriarbete)	2,8	18,1	5,5	4,2
Godshantering och maskinkörning	3,0	17,0	4,4	4,4
Paketerings-, lagerarbete	4,4	17,7	6,4	2,7
Servicearbete m.m.	4,7	20,8	7,7	4,4
Civilt bevaknings- och skyddsarbete	0,7	5,0	0,0	3,7
Hotell-, restaurang- och storhushållsarbete	5,6	27,5	10,7	6,2
Ej facklärda (ex. köksbiträden) ¹	5,8	26,7	11,4	6,3
Facklärda (ex. kockar) ¹	5,5	28,1	10,0	6,1
Städare m.fl.	7,4	26,4	9,4	2,9
Samtliga	2,9	12,9	4,4	2,6

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 3.1b Andel sysselsatta med ont/besvär i axlar/armar, övre delen av ryggen, hals/nacke efter yrke och i vissa fall efter kvalifikationsnivå (enligt socioekonomisk indelning). 1995/1996

Yrke	Sjuk- skriven* 5 veckor eller mer	Ont i axlar/ armar minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm	Ont i övre de- len av ryggen minst 1 dag/ dag	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsveten- skapligt, humanistiskt, konstnärligt, militärt arbete	1,7	18,3	5,1	6,3	22,9	5,6	3,2
<i>Tekniskt arbete</i>	1,2	13,8	3,6	3,9	15,3	2,9	1,4
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratoriearbete, biologiskt arbete</i>	0,7	20,3	0,6	6,5	28,0	7,6	2,6
<i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	1,6	18,5	6,6	5,7	25,8	6,9	4,0
<i>Lärare, lågstadiet¹</i>	1,8	19,2	5,7	5,6	22,9	7,1	5,5
<i>Lärare, högre stadier m.fl.¹</i>	1,4	17,7	7,5	5,8	29,0	6,6	2,2
<i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	3,0	25,6	6,7	8,1	31,9	7,8	4,0
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	2,4	20,8	5,7	7,9	29,8	6,5	4,3
<i>Barnskötare m.fl.</i>	3,7	30,1	7,6	8,3	33,9	9,1	3,7
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/ administrativt/kameralt arbete</i>	1,6	18,8	5,5	8,1	23,1	6,2	4,1
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	3,0	25,5	8,2	10,5	29,0	7,1	5,2
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	1,2	15,1	4,1	7,6	19,5	5,3	4,6
<i>Ekonomiledare, revisorer m.m.</i>	0,9	20,1	4,1	6,6	23,3	6,0	2,2
Hälso- , sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	3,2	28,9	8,8	8,1	33,3	9,5	5,3
<i>Hälso- och sjukvårdsarbete m.m.</i>	2,2	27,1	7,2	7,4	33,4	8,2	6,2
<i>Lägre kval. nivå (undersköterskor)²</i>	1,9	33,2	9,9	8,9	38,7	10,7	8,6
<i>Mellannivå (sjuksköterskor)²</i>	2,7	20,2	4,3	6,2	24,8	5,3	2,8
<i>Övrigt socialt arbete (äldre- och handikappsomsorg/ lägre nivå³</i>	5,8	41,5	14,3	10,4	40,4	13,5	5,5
<i>Rörelse- och arbetsterapiarbete m.m.</i>	2,2	12,7	2,2	3,0	21,3	4,7	0,7
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	2,0	25,2	8,0	8,4	29,8	9,2	4,8
<i>Sekreterar- , maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	2,5	30,9	9,3	10,5	34,5	11,8	6,4
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)⁴</i>	3,8	30,0	7,5	9,8	29,6	9,8	5,4
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)⁴</i>	1,7	31,5	10,5	10,9	37,4	13,1	7,0
<i>ADB-arbete m.m.</i>	0,0	14,1	3,0	4,6	20,5	2,2	1,5
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	0,0	13,5	3,2	4,5	20,8	2,5	1,2
<i>Övr. kameralt och administrativt arbete</i>	2,1	21,3	8,9	6,8	26,6	8,8	3,8
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassetj.)³</i>	2,0	18,8	5,8	8,4	28,6	5,8	5,6
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)³</i>	2,3	23,3	11,4	5,5	24,9	11,3	2,3

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola.

2. För hälso- och sjukvårdsarbete motsvaras den lägre kvalifikationsnivån av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån

motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola.

3. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.

4. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 3.1b (forts)

Yrke	Sjuk- skriven* 5 veckor eller mer	Ont i axlar/ amar minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm	Ont i övre de- len av ryggen minst 1 dag/ dag	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke
Kommersiellt arbete	1,4	23,0	6,1	5,5	25,6	6,7	2,6
Reklamarbete, försäljning av egendom	0,0	14,8	2,4	4,8	19,6	6,9	4,9
Affärsbiträden	2,5	31,4	10,7	7,5	30,5	8,5	3,3
Övrigt kommersiellt arbete	0,8	18,0	3,1	3,9	23,2	5,2	1,3
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	5,2	32,8	16,4	10,3	28,5	10,8	4,4
Jordbrukare	6,2	31,8	18,3	9,5	25,7	12,3	3,7
Transport- och kommunikationsarbete	4,7	34,7	12,3	10,7	34,9	9,7	7,0
Bil-, lastbil-, buss-, tunnelgårdförare m.fl.	5,9	36,2	15,5	11,3	34,2	8,9	5,5
Post- och telekommunikationsarbete	4,1	38,6	11,6	10,3	38,4	12,9	8,9
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	3,8	31,3	11,2	8,6	29,0	9,4	4,1
Verkstads- och byggnadsmetallarbete	3,5	30,5	10,9	9,5	26,5	8,3	2,8
Ej facklärd (ex. montörer) ¹	5,3	31,4	12,5	11,9	30,1	10,1	1,7
Facklärd (ex. verkstadsmekaniker) ¹	2,8	30,1	10,3	8,6	25,3	7,6	3,2
Elkrafttekniskt arbete	1,9	28,3	8,6	8,7	29,4	7,5	5,9
Trävaruarbete	3,8	29,1	13,5	14,1	27,4	13,7	5,0
Byggnadsarbete (murning-, betong-, trä-, isolering-, glasmåsteriarbete)	2,8	31,6	11,0	5,7	30,4	10,2	4,1
Godshantering och maskinkörning	3,0	34,1	14,2	10,0	30,6	8,7	2,4
Paketerings-, lagerarbete	4,4	33,1	13,7	6,5	31,3	13,9	6,8
Servicearbete m.m.	4,7	35,0	16,3	11,9	32,8	13,4	6,4
Civilt bevaknings- och skyddsarbete	0,7	14,1	5,7	3,9	16,9	6,2	2,5
Hotell-, restaurang- och storhushållsarbete	5,6	37,3	16,1	11,1	36,3	12,7	6,4
Ej facklärd (ex. köksbiträden) ¹	5,8	32,9	13,3	11,3	35,2	10,6	5,2
Facklärd (ex. kockar) ¹	5,5	41,0	18,5	11,0	37,3	14,4	7,3
Städare m.fl.	7,4	46,4	24,1	17,6	41,1	19,8	10,6
Samtliga	2,9	26,6	9,1	8,0	28,4	8,6	4,4

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 3.2a Andel sysselsatta med ont/besvär i händerna efter yrke, åldersgrupp och kön. 1995/1996

Yrke	Ålder	Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i handleder eller händer minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskap- ligt, humanistiskt, konstnär- ligt arbete, militärt arbete	16-29	0,5	0,0	5,7	2,4	0,7	0,0	0,9	0,7
	30-49	2,2	0,7	8,2	5,1	3,9	1,6	1,8	1,0
	50-64	3,9	1,8	10,0	6,2	4,6	2,3	3,2	0,8
	Totalt	2,4	1,0	8,3	5,2	3,6	1,6	2,1	0,9
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16-29	1,9	..	7,2	..	0,9	..	0,0	..
	30-49	3,7	0,8	12,7	4,7	3,5	0,0	2,0	1,3
	50-64	4,0	..	21,5	..	9,1	..	2,2	..
	Totalt	3,4	1,5	13,9	4,6	4,4	0,0	1,7	0,8
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	16-29	0,8	..	4,6	..	0,0	..	0,0	..
	30-49	3,0	0,0	12,4	4,6	4,9	1,4	1,3	0,0
	50-64	2,4	..	20,6	..	6,7	..	2,1	..
	Totalt	2,5	0,8	13,9	6,0	4,7	1,7	1,3	0,9
Kommersiellt arbete	16-29	0,6	..	6,8	..	0,0	..	0,5	..
	30-49	2,9	0,6	18,4	5,0	5,4	0,5	3,1	1,6
	50-64	2,6	..	24,7	..	12,1	..	3,4	..
	Totalt	2,0	0,8	15,7	5,4	5,0	0,7	2,2	1,6
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	5,7	..	11,6	..	4,3	..	5,7
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	..	5,6	..	14,9	..	5,0	..	3,4
Transport- och kommunikationsarbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	5,4	..	10,1	..	2,6	..	2,6
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	3,9	5,1	24,6	11,7	9,7	4,2	3,0	3,0
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16-29	..	1,4	..	14,8	..	3,2	..	7,0
	30-49	8,2	2,3	26,7	15,1	13,9	4,0	7,6	3,5
	50-64	..	6,5	..	22,8	..	9,8	..	5,0
	Totalt	7,9	3,1	30,5	16,8	13,0	5,1	6,2	4,8
Servicearbete m.m.	16-29	2,6	..	15,4	..	4,3	..	3,5	..
	30-49	5,4	3,3	23,8	11,4	10,7	2,7	4,0	4,1
	50-64	9,3	..	39,8	..	20,1	..	8,8	..
	Totalt	5,9	2,9	26,2	12,5	11,7	1,7	5,4	2,9
Samtliga	16-29	1,5	1,0	9,3	9,6	1,4	1,7	1,1	4,1
	30-49	3,5	1,9	14,0	9,2	5,5	2,4	2,5	2,3
	50-64	4,7	4,1	23,4	13,8	10,3	5,2	3,7	2,4
	Totalt	3,5	2,3	15,6	10,5	5,9	3,0	2,6	2,7

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.2b Andel sysselsatta med ont/besvär i axlar/armar, övre delen av ryggen, hals/nacke efter yrke, åldersgrupp och kön. 1995/1996

Yrke	Ålder	Sjukskriven*		Ont i axlar armar				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm		Ont i övre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärsligt arbete, militärt arbete	16-29	0,5	0,0	15,1	4,0	1,1	0,8	2,6	2,0	25,8	9,7	1,7	1,3	1,5	0,7
	30-49	2,2	0,7	23,0	12,9	6,7	2,8	9,1	5,5	31,4	15,5	8,1	3,3	4,9	1,6
	50-64	3,9	1,8	31,1	17,7	10,2	6,2	6,9	5,6	34,1	17,9	10,5	5,3	6,1	2,6
	Totalt	2,4	1,0	24,0	13,5	6,8	3,7	7,6	5,1	31,3	15,6	7,8	3,7	4,7	1,8
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16-29	1,9	..	19,4	..	2,3	..	6,9	..	27,0	..	5,6	..	4,7	..
	30-49	3,7	0,8	30,0	15,5	8,9	2,6	8,8	3,7	36,1	20,7	10,0	2,8	5,9	2,8
	50-64	4,0	..	43,5	..	16,7	..	10,1	..	41,7	..	15,2	..	6,4	..
	Totalt	3,4	1,5	31,7	12,6	9,8	2,6	8,8	3,7	35,8	17,4	10,5	3,3	5,8	2,3
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	16-29	0,8	..	28,2	..	3,8	..	8,1	..	38,8	..	7,9	..	5,5	..
	30-49	3,0	0,0	31,2	9,3	10,1	3,1	10,4	1,8	34,7	17,3	11,1	4,5	4,6	2,9
	50-64	2,4	..	35,1	..	13,2	..	12,5	..	34,6	..	14,9	..	7,7	..
	Totalt	2,5	0,8	32,0	10,5	10,1	3,4	10,7	3,3	35,3	17,7	11,9	3,4	5,8	2,6
Kommersiellt arbete	16-29	0,6	..	27,4	..	1,9	..	2,8	..	33,6	..	6,1	..	3,0	..
	30-49	2,9	0,6	33,8	12,2	9,5	2,4	8,7	4,8	31,6	17,3	8,4	3,8	4,0	2,2
	50-64	2,6	..	47,4	..	24,1	..	12,3	..	44,3	..	20,7	..	6,3	..
	Totalt	2,0	0,8	34,8	12,1	10,3	2,2	7,5	3,6	35,4	16,9	10,5	3,3	4,2	1,2
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	5,7	..	36,6	..	18,3	..	11,3	..	28,1	..	9,2	..	4,2
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	..	5,6	..	32,6	..	16,0	..	9,4	..	26,5	..	9,8	..	4,4
Transport- och kommunikationsarbete	16-29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	30-49	..	5,4	..	27,9	..	8,5	..	6,5	..	30,0	..	7,8	..	3,0
	50-64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	3,9	5,1	46,8	30,0	14,6	11,5	17,7	7,9	49,9	29,0	15,2	7,5	13,6	4,3
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16-29	..	1,4	..	15,9	..	2,8	..	3,1	..	16,8	..	2,3	..	3,3
	30-49	8,2	2,3	48,0	29,5	19,5	8,4	14,1	9,6	48,1	26,4	17,1	6,9	9,9	3,4
	50-64	..	6,5	..	40,3	..	20,3	..	9,6	..	32,9	..	16,2	..	4,1
	Totalt	7,9	3,1	49,0	28,3	20,1	9,7	12,7	7,9	50,9	25,3	18,6	7,8	7,3	3,6
Servicearbete m.m.	16-29	2,6	..	36,2	..	11,9	..	13,1	..	42,1	..	11,4	..	7,3	..
	30-49	5,4	3,3	43,3	21,3	19,4	6,8	15,3	6,7	39,3	17,6	15,7	4,0	9,5	1,3
	50-64	9,3	..	50,8	..	30,7	..	15,8	..	41,1	..	26,8	..	11,1	..
	Totalt	5,9	2,9	43,6	21,9	20,8	9,4	14,8	7,3	40,6	21,3	17,7	7,1	9,4	1,8
Samtliga	16-29	1,5	1,0	25,9	11,5	4,4	2,3	6,8	2,9	33,7	15,3	6,8	2,3	4,4	2,4
	30-49	3,5	1,9	31,4	20,7	10,3	5,9	10,4	6,8	35,7	21,3	10,6	5,2	6,1	2,6
	50-64	4,7	4,1	41,5	27,9	18,2	12,8	11,4	7,8	40,0	25,0	16,9	9,7	7,5	3,3
	Totalt	3,5	2,3	33,0	20,8	11,3	7,0	9,9	6,3	36,5	21,1	11,5	5,8	6,1	2,7

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.3a Andel sysselsatta med ont/besvär i händerna för olika exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna	
	5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag		i fingrar/hand, handled	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Varje dag	4,4	4,1	24,4	19,6	8,2	6,0	3,1	4,8
Ett par dar per vecka	6,6	3,9	23,6	19,1	7,5	4,8	4,4	5,2
En dag per vecka	3,1	3,1	19,7	13,7	6,8	3,1	4,1	4,6
Ett par dar per månad	3,9	1,8	18,9	9,7	7,2	1,9	3,5	4,4
Inte alls/Sällan	2,7	1,2	11,8	5,3	4,8	1,7	2,0	0,8
Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen								
Varje dag	3,9	5,3	23,5	20,0	8,4	6,2	3,0	4,6
Ett par dar per vecka	5,1	3,0	18,7	18,7	3,7	5,2	3,3	5,0
En dag per vecka	4,2	4,6	19,2	17,1	2,4	5,1	5,6	4,3
Ett par dar per månad	7,1	1,7	24,0	13,8	8,4	2,7	3,0	3,9
Inte alls/Sällan	3,0	1,6	14,0	6,8	5,6	2,0	2,3	1,7
Måste ta i så mycket att man andas snabbare								
Nästan hela tiden	..	10,6	..	34,3	..	9,6	..	5,7
Ungefär 3/4 av tiden	..	7,5	..	29,3	..	5,8	..	8,8
Halva tiden	5,5	3,1	24,3	20,6	12,5	6,7	3,1	6,6
Ungefär 1/4 av tiden	4,5	3,5	26,9	20,0	8,7	4,7	3,4	5,8
Lite	4,4	2,0	20,6	11,0	6,1	3,0	2,8	3,0
Nej	2,6	1,6	11,9	5,8	4,8	1,9	2,4	1,2
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna								
Nästan hela tiden	9,4	9,6	32,0	33,2	16,2	14,9	5,5	6,1
Ungefär 3/4 av tiden	6,4	6,6	28,3	27,2	11,5	7,8	4,0	6,6
Halva tiden	5,6	2,5	20,7	23,4	7,2	7,3	3,8	3,5
Ungefär 1/4 av tiden	3,6	3,1	19,2	17,5	5,8	3,6	2,3	5,4
Lite	4,1	2,5	15,1	9,3	6,1	1,9	3,0	3,0
Nej	1,8	0,9	11,2	4,2	4,1	1,3	1,8	1,1
Arbetar i vriden ställning								
Nästan hela tiden	8,5	11,9	31,8	38,2	16,6	15,5	3,6	7,8
Ungefär 3/4 av tiden	5,4	4,8	23,1	32,6	8,2	8,9	3,3	6,4
Halva tiden	6,3	4,9	21,8	24,0	8,0	8,1	4,4	3,5
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	23,8	15,4	7,2	3,1	3,9	5,6
Lite	2,9	1,8	14,6	9,2	5,0	2,0	2,5	2,7
Nej	1,9	0,9	10,0	3,5	4,4	1,2	1,7	0,9
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Nästan hela tiden	13,3	12,7	32,6	33,7	18,4	16,9	6,3	6,7
Ungefär 3/4 av tiden	3,1	5,2	36,9	29,9	16,9	7,2	1,9	8,5
Halva tiden	5,9	2,9	30,5	28,2	9,2	6,8	4,4	3,8
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	23,0	16,5	8,8	5,2	3,6	5,1
Lite	4,5	2,4	17,4	11,2	6,2	2,7	3,4	3,2
Nej	2,1	1,2	11,2	4,9	4,1	1,3	1,9	1,3
Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar								
Nästan hela tiden	..	6,1	..	25,7	..	10,2	..	4,9
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	5,3	..	17,4	..	8,0	..	1,6
Ungefär 1/4 av tiden	..	2,0	..	21,0	..	6,6	..	6,7
Lite	..	3,0	..	15,8	..	3,8	..	2,6
Nej	3,2	1,8	14,9	8,1	5,6	2,2	2,4	2,3

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.3a (forts)

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna	
	5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag		i fingrar/hand, handled	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner								
Nästan hela tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	3,7	..	25,2	..	10,9	..	6,7
Ungefär 1/4 av tiden	..	3,4	..	16,7	..	4,2	..	7,4
Lite	8,9	1,7	24,3	15,4	9,4	4,3	6,6	4,1
Nej	3,2	2,0	14,8	7,1	5,6	1,8	2,4	1,5
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme								
Nästan hela tiden	5,6	5,5	26,1	21,0	9,7	6,0	4,1	4,7
Ungefär 3/4 av tiden	2,8	3,1	18,4	16,4	8,5	3,8	3,8	3,5
Halva tiden	6,4	2,8	19,3	16,7	6,5	5,4	2,4	2,2
Ungefär 1/4 av tiden	2,7	1,6	17,3	10,0	5,0	2,6	3,4	3,4
Lite	2,7	1,8	11,9	8,0	4,4	1,5	1,8	3,2
Nej	1,6	1,0	7,1	4,4	3,2	1,5	1,3	1,3
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut								
Nästan hela tiden	6,3	7,1	26,1	23,5	10,3	6,1	4,3	4,1
Ungefär 3/4 av tiden	5,5	2,4	25,6	19,3	8,7	5,6	4,1	4,8
Halva tiden	6,3	2,1	22,9	17,3	9,2	5,5	2,8	1,5
Ungefär 1/4 av tiden	4,3	1,3	17,8	14,8	5,5	3,4	4,0	2,4
Lite	3,2	2,1	19,0	12,1	8,2	2,6	3,2	4,7
Nej	2,2	1,7	10,2	6,1	3,8	2,1	1,7	1,9
Arbetar vid bildskärm								
Nästan hela tiden	2,6	1,1	14,4	7,0	5,2	2,7	2,1	0,9
Ungefär 3/4 av tiden	4,4	0,0	12,1	5,5	3,8	0,9	1,7	0,6
Halva tiden	1,7	0,8	11,5	5,3	3,2	0,4	1,4	0,6
Ungefär 1/4 av tiden	1,0	1,0	12,2	6,1	5,0	1,2	2,1	1,1
Lite	3,3	1,3	10,8	7,4	3,7	1,5	1,7	3,1
Nej	4,3	4,0	18,9	15,7	7,6	5,1	3,3	3,9
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter								
Nästan hela tiden	6,2	6,1	26,9	18,9	9,9	6,7	3,7	5,1
Ungefär 3/4 av tiden	3,7	3,8	20,6	16,0	9,4	4,6	5,1	4,9
Halva tiden	6,6	3,4	20,2	19,0	7,7	5,2	3,3	2,1
Ungefär 1/4 av tiden	3,2	1,7	18,1	13,3	6,3	1,9	5,9	2,5
Lite	5,2	3,0	16,2	9,4	6,8	1,4	3,2	2,8
Nej	2,7	1,7	12,7	8,9	4,8	2,5	2,0	2,3

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.3b (forts)

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i axlar				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm		Ont i övre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke	
	5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag				minst 1 dag/vecka		varje dag			
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner														
Nästan hela tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	3,7	..	42,7	..	17,8	..	9,8	..	33,7	..	14,5	..	2,6
Ungefär 1/4 av tiden	..	3,4	..	32,6	..	10,5	..	10,8	..	28,2	..	8,2	..	4,9
Lite	8,9	1,7	42,8	27,1	14,0	9,5	16,3	7,1	40,3	24,7	15,6	6,8	8,7	3,3
Nej	3,2	2,0	32,2	15,9	10,7	5,0	9,5	5,3	35,8	18,0	11,0	4,6	5,8	2,4
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme														
Nästan hela tiden	5,6	5,5	49,6	39,7	19,6	16,4	15,1	12,4	49,4	35,9	20,3	12,2	10,1	4,8
Ungefär 3/4 av tiden	2,8	3,1	42,3	27,4	15,1	9,5	13,2	6,5	47,1	27,2	15,0	7,3	8,6	4,5
Halva tiden	6,4	2,8	36,7	28,4	13,5	7,6	11,5	6,5	40,4	26,6	12,6	7,6	7,1	3,8
Ungefär 1/4 av tiden	2,7	1,6	32,3	22,5	9,9	6,8	9,6	7,1	39,4	22,7	10,3	6,0	4,4	3,1
Lite	2,7	1,8	27,1	17,0	7,0	4,5	6,7	4,6	30,4	17,5	8,5	3,8	4,9	2,1
Nej	1,6	1,0	20,2	9,9	5,7	3,4	6,3	3,8	24,8	12,7	5,7	3,1	3,4	1,0
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut														
Nästan hela tiden	6,3	7,1	52,9	43,0	22,4	18,3	15,0	13,4	52,1	38,8	22,0	12,7	11,0	5,9
Ungefär 3/4 av tiden	5,5	2,4	49,3	30,7	15,2	13,9	15,6	7,5	48,8	28,2	13,8	9,6	9,6	4,6
Halva tiden	6,3	2,1	45,4	35,1	15,4	10,7	13,4	9,9	45,8	29,4	16,5	7,2	7,4	3,9
Ungefär 1/4 av tiden	4,3	1,3	39,6	28,8	11,3	10,4	10,8	9,4	40,1	27,8	10,6	8,9	6,7	3,1
Lite	3,2	2,1	34,7	20,6	11,2	5,0	11,5	6,2	38,7	20,6	12,7	5,0	6,9	2,9
Nej	2,2	1,7	24,5	14,0	7,6	4,4	7,4	4,1	30,0	16,0	8,1	4,1	4,4	1,7
Arbetar vid bildskärm														
Nästan hela tiden	2,6	1,1	37,4	14,0	11,5	4,9	11,2	3,3	43,3	16,9	15,9	5,2	8,5	2,2
Ungefär 3/4 av tiden	4,4	0,0	29,2	14,5	7,1	3,0	9,4	2,8	32,5	18,6	7,3	2,2	5,1	1,5
Halva tiden	1,7	0,8	27,7	13,5	7,6	3,1	10,4	5,0	32,9	15,4	10,0	3,5	6,1	3,1
Ungefär 1/4 av tiden	1,0	1,0	24,2	12,2	7,0	3,6	7,2	4,2	31,6	16,1	7,1	4,2	4,4	1,0
Lite	3,3	1,3	25,7	17,4	8,8	4,6	6,7	5,7	32,2	17,6	9,4	4,1	4,2	1,8
Nej	4,3	4,0	37,2	28,3	13,8	10,9	11,1	8,3	38,4	26,3	13,0	8,2	6,6	3,9
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter														
Nästan hela tiden	6,2	6,1	49,2	38,6	20,2	18,6	14,0	13,0	48,1	35,7	19,7	13,0	8,8	5,2
Ungefär 3/4 av tiden	3,7	3,8	49,4	24,6	15,1	8,7	16,7	5,4	49,8	24,5	12,1	4,7	10,1	5,4
Halva tiden	6,6	3,4	40,9	28,1	15,5	8,2	11,6	10,0	39,1	28,0	9,7	8,7	8,3	5,8
Ungefär 1/4 av tiden	3,2	1,7	31,3	23,5	11,1	7,1	10,3	7,7	41,8	21,4	11,4	6,9	4,1	5,5
Lite	5,2	3,0	30,2	15,1	8,7	5,4	9,5	4,0	28,3	14,0	9,1	4,6	7,6	1,9
Nej	2,7	1,7	28,6	18,4	9,1	5,7	8,6	5,4	33,6	19,3	10,2	4,9	5,3	2,0

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4a Andel sysselsatta med ont/besvär i händerna för olika kombinationer av exponering och kön. 1995/1996

Exponeringar		Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled	
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag			
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av tunga lyft och följande variabler</i>									
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar framtåbörd utan stöd med händerna								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,2	5,5	26,3	26,0	8,8	9,0	3,1	5,9
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	2,2	20,9	10,4	7,3	1,4	3,2	3,2
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,8	3,5	21,6	20,0	8,9	5,2	3,8	4,4
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	11,7	5,4	4,4	1,5	2,1	1,6
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar i vriden ställning								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	6,2	5,2	26,8	27,0	10,1	8,4	2,7	6,1
	Mindre än 1/4 av tiden	1,7	2,7	21,3	10,0	5,6	2,6	3,5	3,3
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,9	4,9	23,2	19,4	8,2	5,4	4,4	4,9
	Mindre än 1/4 av tiden	2,4	1,1	11,1	5,5	4,5	1,4	1,9	1,5
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	7,8	5,1	34,0	27,2	14,3	9,6	3,4	6,0
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	3,4	21,0	13,7	6,0	3,2	3,1	3,9
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	6,1	4,2	26,3	20,5	10,6	5,6	4,1	4,9
	Mindre än 1/4 av tiden	2,7	1,3	11,9	5,9	4,5	1,6	2,2	1,6
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme								
Varje dag	Minst 1/2 tiden	6,0	5,0	29,5	25,8	10,5	7,7	2,5	4,7
	Mindre än 1/2 tiden	2,4	3,1	17,4	11,1	5,7	3,4	3,7	5,0
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	4,8	3,5	20,7	14,7	7,9	4,0	3,9	3,1
	Mindre än 1/2 tiden	2,0	1,1	9,2	5,5	3,4	1,4	1,4	1,7
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
Varje dag	Minst 1 dag per vecka	4,6	2,9	36,7	23,6	12,2	7,0	2,9	5,0
	Mindre ofta	4,0	4,7	19,1	16,8	6,4	5,1	3,3	4,7
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	3,3	1,4	15,3	8,3	6,5	2,0	2,6	1,9
	Mindre än 1/2 tiden	3,0	2,0	13,0	7,9	4,8	2,3	2,3	2,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Varje dag	Högst 1/2 tiden	4,6	3,4	25,6	21,6	7,5	5,6	2,0	3,7
	Mer än 1/2 tiden	4,1	4,7	22,4	18,3	9,5	6,3	4,9	5,6
Mindre ofta	Högst 1/2 tiden	3,3	2,2	15,6	9,4	5,4	2,4	2,7	2,9
	Mer än 1/2 tiden	3,0	1,5	12,1	7,3	5,3	2,1	2,1	1,6
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att besluta om uppläggnigen av det egna arbetet								
Varje dag	För det mesta inte	6,4	5,2	26,8	23,6	9,8	6,5	1,3	4,5
	För det mesta	3,5	3,7	23,1	17,9	7,6	5,7	4,0	4,9
Mindre ofta	För det mesta inte	3,9	2,7	17,0	12,5	6,6	2,8	3,8	3,7
	För det mesta	2,9	1,5	12,5	6,9	4,7	2,0	1,8	1,7
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Utsatt för kyla (utomhusarbete vintertid etc)								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	4,6	4,6	34,2	23,6	11,0	8,3	3,1	4,7
	Mindre än 1/4 av tiden	4,4	3,7	22,2	15,5	7,7	3,8	3,2	4,9
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,6	3,0	21,9	14,7	8,3	4,1	2,4	3,8
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	1,5	13,3	6,8	5,1	1,8	2,3	1,8

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4a (forts)

Exponeringar		Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled	
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag			
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av framåtböjt arbete och följande variabler</i>									
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	5,2	5,5	26,3	26,0	8,8	9,0	3,1	5,9
	Mindre ofta	5,8	3,5	21,6	20,0	8,9	5,2	3,8	4,4
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	2,2	20,9	10,4	7,3	1,4	3,2	3,2
	Mindre ofta	2,5	1,3	11,7	5,4	4,4	1,5	2,1	1,6
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar i vriden ställning								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	26,6	27,0	10,6	7,9	3,9	6,1
	Mindre än 1/4 av tiden	3,9	1,6	17,2	12,4	5,6	3,8	2,9	3,3
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,3	3,5	20,3	12,5	5,8	3,5	3,6	4,2
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	11,3	5,3	4,5	1,3	2,0	1,5
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	32,4	27,5	14,3	9,1	3,7	6,2
	Mindre än 1/4 av tiden	4,1	3,6	18,5	17,7	5,8	4,5	3,6	4,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,3	3,7	22,5	15,5	8,2	3,7	4,2	4,0
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	11,7	5,0	4,4	1,3	2,0	1,5
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	6,8	5,7	28,9	28,9	11,5	9,4	4,4	5,4
	Mindre än 1/2 tiden	4,0	3,1	16,2	15,7	5,5	3,6	2,6	4,9
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,2	3,0	18,9	11,0	6,8	2,2	3,2	2,3
	Mindre än 1/2 tiden	1,5	1,0	8,5	4,2	3,3	1,3	1,6	1,6
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,0	3,0	27,7	26,1	10,2	7,1	3,8	5,4
	Mindre ofta	5,8	5,3	20,9	20,6	8,2	6,9	3,5	4,8
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	2,9	1,3	14,2	6,5	6,2	1,7	2,1	1,6
	Mindre än 1/2 tiden	2,4	1,5	11,7	5,6	4,1	1,4	2,2	1,9
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,0	3,4	24,0	24,2	8,1	6,7	3,0	6,3
	Mer än 1/2 tiden	4,9	5,3	22,6	22,0	10,3	7,1	4,2	4,4
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,6	2,1	14,4	7,3	4,9	1,7	2,3	1,8
	Mer än 1/2 tiden	2,6	1,2	10,8	5,2	4,6	1,4	2,1	1,8
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet								
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	6,8	5,4	25,8	29,5	9,7	8,7	3,9	6,7
	För det mesta	5,2	3,9	22,1	20,2	8,6	6,2	3,3	4,6
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,3	2,3	15,8	7,9	6,4	1,1	3,3	2,4
	För det mesta	2,2	1,3	11,2	5,5	4,0	1,6	1,8	1,6

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4a (forts)

Exponeringar		Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av vriden arbetsställning och följande variabler</i>									
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	6,2	5,2	26,8	27,0	10,1	8,4	2,7	6,1
	Mindre ofta	5,9	4,9	23,2	19,4	8,2	5,4	4,4	4,9
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	1,7	2,7	21,3	10,0	5,6	2,6	3,5	3,3
	Mindre ofta	2,4	1,1	11,1	5,5	4,5	1,4	1,9	1,5
Arbetar i vriden ställning	Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	26,6	27,0	10,6	7,9	3,9	6,1
	Mindre än 1/4 av tiden	5,3	3,5	20,3	12,5	5,8	3,5	3,6	4,2
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,9	1,6	17,2	12,4	5,6	3,8	2,9	3,3
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	11,3	5,3	4,5	1,3	2,0	1,5
Arbetar i vriden ställning	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	32,4	28,0	13,1	8,8	3,9	6,8
	Mindre än 1/4 av tiden	5,0	4,4	19,8	16,7	6,4	4,1	3,9	3,9
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,6	2,8	20,8	13,7	9,6	3,9	4,0	2,7
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	11,5	5,3	4,3	1,3	2,0	1,6
Arbetar i vriden ställning	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	7,3	6,3	28,4	27,3	11,1	8,9	4,1	5,3
	Mindre än 1/2 tiden	3,5	3,5	16,9	16,6	4,7	3,3	3,3	5,9
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,5	2,2	18,0	11,3	6,6	2,1	3,2	2,3
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,0	8,9	4,4	3,6	1,4	1,5	1,5
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,8	3,2	30,8	27,3	11,8	6,8	3,8	6,3
	Mindre ofta	5,8	6,1	20,9	20,0	7,3	6,6	3,8	4,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	2,6	1,3	13,2	6,4	5,5	1,7	2,2	1,4
	Mindre än 1/2 tiden	2,3	1,2	11,7	5,9	4,4	1,5	2,1	2,0
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	5,4	6,2	22,6	23,0	10,1	7,4	4,2	5,2
	Mer än 1/2 tiden	6,3	3,9	25,6	22,9	8,4	5,9	3,5	6,0
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,5	1,0	11,0	5,3	4,7	1,5	2,2	1,6
	Mer än 1/2 tiden	2,3	1,8	13,4	7,5	4,7	1,8	2,1	1,9
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet								
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	7,8	5,3	25,2	28,1	10,1	7,8	3,9	6,3
	För det mesta	5,1	4,9	23,8	20,4	8,2	6,2	3,5	5,2
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	2,4	2,2	15,1	7,7	5,8	1,2	3,2	2,5
	För det mesta	2,4	1,1	11,1	5,7	4,3	1,7	1,8	1,5

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvärerna

Tabell 3.4a (forts)

Exponeringar		Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i handleder eller händer minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av arbete med händerna upplyfta och följande variabler</i>									
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
	Varje dag	7,8	5,1	34,0	27,2	14,3	9,6	3,4	6,0
	Mindre ofta	6,1	4,2	26,3	20,5	10,6	5,6	4,1	4,9
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	3,4	21,0	13,7	6,0	3,2	3,1	3,9
	Mindre ofta	2,7	1,3	11,9	5,9	4,5	1,6	2,2	1,6
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna								
	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	32,4	27,5	14,3	9,1	3,7	6,2
	Mindre än 1/4 av tiden	3,3	3,7	22,5	15,5	8,2	3,7	4,2	4,0
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	4,1	3,6	18,5	17,7	5,8	4,5	3,6	4,1
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	11,7	5,0	4,4	1,3	2,0	1,5
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar i vriden ställning								
	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	32,4	28,0	13,1	8,8	3,9	6,8
	Mindre än 1/4 av tiden	3,6	2,8	20,8	13,7	9,6	3,9	4,0	2,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,0	4,4	19,8	16,7	6,4	4,1	3,9	3,9
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	11,5	5,3	4,3	1,3	2,0	1,6
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme								
	Minst 1/2 tiden	7,2	6,5	33,3	29,7	14,4	9,7	4,3	6,2
	Mindre än 1/2 tiden	5,2	2,6	17,2	16,0	6,2	4,2	2,8	4,6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,4	2,9	18,9	12,9	6,5	3,0	3,4	2,4
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,1	9,5	4,7	3,6	1,3	1,7	1,8
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
	Minst 1 dag per vecka	6,1	2,9	36,5	28,3	15,3	6,9	3,7	5,4
	Mindre ofta	6,3	5,7	24,1	20,5	10,2	7,4	4,2	5,2
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,0	1,5	14,7	7,6	5,8	2,1	2,4	1,9
	Mindre än 1/2 tiden	2,7	1,6	12,4	6,5	4,3	1,6	2,3	2,0
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
	Högst 1/2 tiden	5,9	3,5	30,6	24,8	11,6	7,3	2,6	6,1
	Mer än 1/2 tiden	7,3	5,6	26,9	22,4	12,8	7,3	5,9	5,0
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	3,1	2,2	14,9	8,2	4,7	1,8	2,6	2,2
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,4	11,4	6,3	4,8	1,8	2,0	1,8
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet								
	För det mesta inte	7,6	5,3	27,4	27,6	11,1	8,2	2,8	6,8
	För det mesta	6,0	4,4	29,5	21,5	12,6	6,9	4,5	4,8
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,4	2,7	16,6	10,2	6,3	1,9	3,6	2,7
	För det mesta	2,6	1,4	11,8	6,2	4,1	1,8	1,9	1,8

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4a (forts)

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i handleder eller händer				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i fingrar/hand, handled		
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	
<i>Kombination av upprepat arbete och följande variabler</i>									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar i vriden ställning								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet								
Minst 1/2 tiden									
Mindre än 1/2 tiden									

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4b Andel sysselsatta med ont/besvär i axlar/armar, övre delen av ryggen, hals/nacke för olika kombinationer av exponering och kön. 1995/1996

Exponeringar		Sjukskriven*		Ont i axlar,				Besvär någon				Ont i övre delen				Besvär någon			
		5 veckor		armar		varje		gång de senaste		av ryggen		varje		gång de					
		eller mer		minst		dag/		12 månaderna		minst		dag		senaste		12 månaderna			
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M				
<i>Kombination av tunga lyft</i>																			
<i>och följande variabler</i>																			
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna																		
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,2	5,5	50,7	43,6	22,3	18,8	14,5	11,5	52,5	36,7	21,5	14,2	9,6	4,9		
			Mindre än 1/4 av tiden	3,0	2,2	38,8	24,7	13,9	8,5	12,7	7,5	36,9	23,3	12,3	5,7	4,6	4,4		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,8	3,5	42,7	32,4	16,8	10,9	12,5	11,0	46,5	30,2	16,9	8,8	9,0	3,4		
			Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	27,2	12,8	7,8	3,6	8,2	3,9	31,1	15,6	8,3	3,4	4,9	1,8		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar i vriden ställning																		
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	6,2	5,2	53,3	45,3	22,4	19,9	14,4	13,1	54,4	38,8	21,2	14,2	9,2	5,7		
			Mindre än 1/4 av tiden	1,7	2,7	37,2	23,6	13,9	7,6	13,3	5,6	37,0	21,6	13,4	6,4	5,2	3,6		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,9	4,9	49,0	33,6	18,3	11,5	14,0	10,8	53,6	31,8	18,1	8,9	8,8	4,8		
			Mindre än 1/4 av tiden	2,4	1,1	25,2	12,4	7,2	3,4	7,7	3,9	28,8	15,1	7,9	3,4	4,8	1,5		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre																		
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	7,8	5,1	60,4	46,7	29,3	19,0	20,1	12,7	61,7	37,9	25,2	14,5	11,2	4,4		
			Mindre än 1/4 av tiden	3,0	3,4	41,1	27,7	15,2	11,3	11,5	7,8	41,6	25,8	15,5	7,9	6,6	5,0		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	6,1	4,2	49,4	33,9	20,8	11,2	16,6	10,3	50,2	30,5	18,7	7,9	9,4	3,9		
			Mindre än 1/4 av tiden	2,7	1,3	27,5	13,2	7,9	3,8	7,9	4,2	32,0	16,1	8,8	3,8	5,2	1,8		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme																		
		Varje dag	Minst 1/2 tiden	6,0	5,0	54,2	44,0	23,9	17,7	16,6	11,6	52,7	37,7	22,9	13,2	9,4	5,9		
			Mindre än 1/2 tiden	2,4	3,1	35,4	24,9	12,4	10,1	10,5	7,5	39,4	21,7	11,2	7,1	5,7	2,9		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/2 tiden	4,8	3,5	42,0	26,9	15,0	8,8	12,9	7,8	44,9	27,2	15,3	7,6	8,7	3,6		
			Mindre än 1/2 tiden	2,0	1,1	22,6	12,4	5,9	3,4	6,4	4,1	27,2	14,7	6,6	3,2	3,7	1,5		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem																		
		Varje dag	Minst 1 dag per vecka	4,6	2,9	58,8	41,8	25,7	17,3	15,1	11,5	62,1	34,7	22,3	13,2	8,6	5,3		
			Mindre ofta	4,0	4,7	40,8	32,2	15,8	12,6	13,2	8,9	41,0	28,4	16,1	8,8	7,3	4,1		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/2 tiden	3,3	1,4	32,0	17,2	9,7	4,1	9,5	4,8	41,5	20,5	12,0	4,7	5,8	2,2		
			Mindre än 1/2 tiden	3,0	2,0	29,6	15,8	9,5	5,4	8,8	5,3	31,1	16,7	9,2	4,2	5,6	2,0		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten																		
		Varje dag	Högst 1/2 tiden	4,6	3,4	46,4	40,6	19,1	15,8	12,8	8,7	48,0	37,0	17,7	11,9	8,2	5,3		
			Mer än 1/2 tiden	4,1	4,7	45,9	32,7	19,1	13,7	15,4	10,9	45,6	26,7	18,6	9,7	7,1	4,3		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Högst 1/2 tiden	3,3	2,2	32,9	19,7	10,5	5,3	9,8	5,5	38,0	20,6	11,1	4,9	6,4	2,3		
			Mer än 1/2 tiden	3,0	1,5	28,0	14,6	8,8	4,7	8,2	5,0	30,8	16,8	9,2	4,2	5,0	2,0		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att besluta om uppläggnings av det egna arbetet																		
		Varje dag	För det mesta inte	6,4	5,2	52,4	36,9	21,1	15,7	17,7	10,1	50,2	34,5	17,2	11,7	7,9	5,4		
			För det mesta	3,5	3,7	43,3	35,5	17,8	14,1	12,4	9,9	45,2	29,7	18,0	10,2	7,7	4,4		
Mindre ofta																			
		Varje dag	För det mesta inte	3,9	2,7	37,5	21,5	12,3	7,1	10,5	7,2	39,9	20,8	13,6	5,1	7,4	3,4		
			För det mesta	2,9	1,5	27,7	15,1	8,5	4,3	8,5	4,6	32,2	17,7	8,8	4,2	5,0	1,8		
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Utsatt för kyla (utomhus- arbete vintertid etc)																		
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	4,6	4,6	51,3	39,8	19,8	17,4	13,4	10,1	47,7	34,3	19,6	11,9	6,0	5,8		
			Mindre än 1/4 av tiden	4,4	3,7	45,1	32,3	18,8	12,0	13,7	9,7	46,7	28,2	17,6	9,6	8,1	3,6		
Mindre ofta																			
		Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,6	3,0	37,2	27,8	12,7	8,7	12,0	9,2	43,7	28,3	12,6	6,8	6,4	3,6		
			Mindre än 1/4 av tiden	3,0	1,5	30,0	14,3	9,5	4,2	8,9	4,4	33,8	16,4	10,0	3,9	5,7	1,8		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvärerna

Tabell 3.4b (forts)

Exponeringar	Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i axlar, armar minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm		Ont i övre delen av ryggen minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke		
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	
<i>Kombination av framåtböjt arbete och följande variabler</i>															
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen														
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	5,2	5,5	50,7	43,6	22,3	18,8	14,5	11,5	52,5	36,7	21,5	14,2	9,6	4,9
	Mindre ofta	5,8	3,5	42,7	32,4	16,8	10,9	12,5	11,0	46,5	30,2	16,9	8,8	9,0	3,4
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	2,2	38,8	24,7	13,9	8,5	12,7	7,5	36,9	23,3	12,3	5,7	4,6	4,4
	Mindre ofta	2,5	1,3	27,2	12,8	7,8	3,6	8,2	3,9	31,1	15,6	8,3	3,4	4,9	1,8
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar i vriden ställning														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	50,0	43,7	22,1	17,2	14,0	13,2	53,5	38,2	21,0	13,2	9,6	5,2
	Mindre än 1/4 av tiden	3,9	1,6	37,5	23,1	12,1	8,2	11,6	6,0	38,7	21,6	13,6	7,1	8,0	2,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,3	3,5	50,5	27,5	15,2	10,5	14,5	8,7	54,1	27,1	15,3	6,6	7,9	5,5
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	24,7	12,8	7,3	3,5	7,8	3,9	28,2	15,4	7,7	3,4	4,4	1,8
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	55,2	45,0	29,1	17,7	18,1	12,8	57,7	36,9	23,7	13,9	11,2	4,5
	Mindre än 1/4 av tiden	4,1	3,6	40,4	29,9	13,0	11,2	10,7	9,5	43,9	29,7	15,7	9,0	8,3	3,9
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,3	3,7	48,3	29,9	14,9	8,3	17,5	8,6	46,2	28,0	15,8	5,0	8,8	3,5
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	26,4	12,6	7,8	3,8	7,8	3,9	30,3	15,3	8,1	3,6	4,6	2,0
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	6,8	5,7	52,0	45,5	23,8	18,3	15,4	13,3	53,3	39,9	22,9	14,3	11,2	5,8
	Mindre än 1/2 tiden	4,0	3,1	37,2	28,1	11,6	9,8	10,3	8,4	42,5	25,4	12,5	8,0	6,8	2,2
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,2	3,0	40,2	24,1	12,9	7,3	12,7	6,1	42,3	24,2	13,4	6,1	7,7	3,4
	Mindre än 1/2 tiden	1,5	1,0	20,9	10,9	5,5	3,1	6,1	3,7	25,2	13,6	5,7	2,8	3,3	1,6
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,0	3,0	50,5	43,6	22,2	14,2	14,2	10,9	57,6	36,2	22,5	12,3	9,5	4,1
	Mindre ofta	5,8	5,3	42,7	34,3	16,6	14,7	12,7	11,2	44,0	31,5	16,2	10,9	9,0	3,9
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	2,9	1,3	29,7	15,3	8,0	4,3	8,7	4,7	38,8	19,2	9,7	4,5	4,9	2,5
	Mindre än 1/2 tiden	2,4	1,5	27,5	13,5	8,4	4,0	8,6	4,1	28,6	14,5	8,2	3,1	4,8	1,9
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten														
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,0	3,4	46,8	41,6	19,4	14,3	12,4	9,7	50,0	36,7	18,7	11,6	9,2	4,2
	Mer än 1/2 tiden	4,9	5,3	44,0	35,2	18,6	14,8	13,8	12,3	47,1	31,0	18,8	11,4	9,4	4,2
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,6	2,1	30,4	17,6	9,2	5,1	9,5	4,7	35,1	19,5	9,5	4,5	5,8	2,5
	Mer än 1/2 tiden	2,6	1,2	26,1	12,6	7,6	3,7	7,8	4,2	28,2	14,7	7,9	3,3	4,1	1,9
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet														
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	6,8	5,4	49,7	42,2	19,9	17,3	14,6	13,3	51,4	36,9	21,3	11,7	10,4	4,9
	För det mesta	5,2	3,9	43,7	36,1	18,2	13,4	12,5	10,3	47,3	32,1	17,1	11,4	8,6	3,9
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,3	2,3	35,9	17,3	11,3	5,4	10,2	5,3	37,2	18,1	11,2	4,4	6,3	3,4
	För det mesta	2,2	1,3	25,3	13,6	7,2	3,9	8,1	4,1	29,5	16,2	7,7	3,5	4,4	1,8

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvärerna

Tabell 3.4b (forts)

Exponeringar		Sjukskriven*		Ont i axlar, armar		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm		Ont i övre delen av ryggen		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke	
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka				Kv	M	Kv	M			minst 1 dag/vecka	
Kombination av vriden arbetsställning och följande variabler															
Arbeter i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen														
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	6,2	5,2	53,3	45,3	22,4	19,9	14,4	13,1	54,4	38,8	21,2	14,2	9,2	5,7
	Mindre ofta	5,9	4,9	49,0	33,6	18,3	11,5	14,0	10,8	53,6	31,8	18,1	8,9	8,8	4,8
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	1,7	2,7	37,2	23,6	13,9	7,6	13,3	5,6	37,0	21,6	13,4	6,4	5,2	3,6
	Mindre ofta	2,4	1,1	25,2	12,4	7,2	3,4	7,7	3,9	28,8	15,1	7,9	3,4	4,8	1,5
Arbeter i vriden ställning	Arbeter framtåböjd utan stöd med händerna														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	50,0	43,7	22,1	17,2	14,0	13,2	53,5	38,2	21,0	13,2	9,6	5,2
	Mindre än 1/4 av tiden	5,3	3,5	50,5	27,5	15,2	10,5	14,5	8,7	54,1	27,1	15,3	6,6	7,9	5,5
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,9	1,6	37,5	23,1	12,1	8,2	11,6	6,0	38,7	21,6	13,6	7,1	8,0	2,1
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	24,7	12,8	7,3	3,5	7,8	3,9	28,2	15,4	7,7	3,4	4,4	1,8
Arbeter i vriden ställning	Arbeter med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	58,0	45,5	26,9	17,1	18,3	12,8	59,3	38,3	23,0	13,1	11,4	4,9
	Mindre än 1/4 av tiden	5,0	4,4	45,6	31,3	15,2	13,1	11,7	10,6	50,7	31,2	16,9	9,3	7,7	5,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,6	2,8	42,0	27,5	15,8	9,2	16,9	7,6	41,3	24,3	15,4	6,4	6,6	2,8
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	25,2	12,6	7,3	3,4	7,7	3,8	28,9	15,2	8,0	3,5	4,8	1,7
Arbeter i vriden ställning	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	7,3	6,3	55,9	45,1	23,8	18,2	17,1	13,7	57,2	40,2	22,4	13,5	10,8	5,9
	Mindre än 1/2 tiden	3,5	3,5	39,6	30,0	11,1	10,7	8,8	9,0	47,5	26,8	13,4	8,0	5,9	4,0
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,5	2,2	35,9	22,8	11,7	6,5	11,3	5,3	38,2	23,0	13,1	6,1	7,4	3,2
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,0	21,4	11,1	5,9	3,1	6,7	3,7	25,3	13,7	6,0	3,0	3,7	1,3
Arbeter i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem														
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,8	3,2	55,2	44,1	23,5	15,5	15,0	11,9	65,4	38,0	26,1	12,5	10,4	5,1
	Mindre ofta	5,8	6,1	47,7	36,1	17,4	15,0	13,7	11,5	48,3	33,3	15,6	10,6	8,2	5,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	2,6	1,3	28,0	15,3	7,5	3,9	8,6	4,2	36,1	18,9	8,6	4,5	4,6	2,1
	Mindre än 1/2 tiden	2,3	1,2	25,6	12,9	8,1	4,0	8,1	4,1	27,0	13,9	8,4	3,2	5,0	1,5
Arbeter i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten														
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,3	3,9	51,5	41,3	20,0	14,9	13,5	10,5	55,0	37,9	20,6	11,2	9,0	5,6
	Mer än 1/2 tiden	5,4	6,2	48,7	37,6	19,4	15,7	15,2	13,1	52,2	32,9	17,2	11,4	9,1	5,0
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,3	1,8	27,5	17,2	8,4	4,5	9,0	4,3	32,2	18,6	8,6	4,5	5,7	1,9
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,0	25,2	12,2	7,6	3,7	7,6	4,0	27,3	14,5	8,4	3,4	4,2	1,7
Arbeter i vriden ställning	Möjlighet att besluta om upplåggningen av det egna arbetet														
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	7,8	5,3	55,7	40,8	20,9	16,7	15,2	12,7	55,7	37,4	20,6	11,2	9,1	5,8
	För det mesta	5,1	4,9	47,3	38,4	18,9	14,5	13,6	11,5	52,7	34,1	18,6	11,4	9,0	5,0
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	2,4	2,2	31,4	17,0	10,0	5,2	9,7	5,5	33,6	16,9	10,9	4,3	6,8	2,8
	För det mesta	2,4	1,1	24,6	13,3	7,2	3,7	7,9	3,8	28,4	15,9	7,6	3,7	4,3	1,5

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvaren

Tabell 3.4b (forts)

Exponeringar		Sjukskriven* 5 veckor eller mer				Ont i axlar, armar minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm		Ont i övre delen av ryggen minst 1 dag/ vecka		varje dag		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M			Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av arbete med händerna upplyfta och följande variabler</i>																	
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen															
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	7,8	5,1	60,4	46,7	29,3	19,0	20,1	12,7	61,7	37,9	25,2	14,5	11,2	4,4		
	Mindre ofta	6,1	4,2	49,4	33,9	20,8	11,2	16,6	10,3	50,2	30,5	18,7	7,9	9,4	3,9		
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	3,4	41,1	27,7	15,2	11,3	11,5	7,8	41,6	25,8	15,5	7,9	6,6	5,0		
	Mindre ofta	2,7	1,3	27,5	13,2	7,9	3,8	7,9	4,2	32,0	16,1	8,8	3,8	5,2	1,8		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna															
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	55,2	45,0	29,1	17,7	18,1	12,8	57,7	36,9	23,7	13,9	11,2	4,5		
	Mindre än 1/4 av tiden	3,3	3,7	48,3	29,9	14,9	8,3	17,5	8,6	46,2	28,0	15,8	5,0	8,8	3,5		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	4,1	3,6	40,4	29,9	13,0	11,2	10,7	9,5	43,9	29,7	15,7	9,0	8,3	3,9		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	26,4	12,6	7,8	3,8	7,8	3,9	30,3	15,3	8,1	3,6	4,6	2,0		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Arbetar i vriden ställning															
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	58,0	45,5	26,9	17,1	18,3	12,8	59,3	38,3	23,0	13,1	11,4	4,9		
	Mindre än 1/4 av tiden	3,6	2,8	42,0	27,5	15,8	9,2	16,9	7,6	41,3	24,3	15,4	6,4	6,6	2,8		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,0	4,4	45,6	31,3	15,2	13,1	11,7	10,6	50,7	31,2	16,9	9,3	7,7	5,7		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	25,2	12,6	7,3	3,4	7,7	3,8	28,9	15,2	8,0	3,5	4,8	1,7		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme															
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	7,2	6,5	58,2	47,7	27,6	17,2	20,9	13,5	58,0	39,8	24,2	12,6	12,8	5,7		
	Mindre än 1/2 tiden	5,2	2,6	37,8	30,1	12,8	11,0	9,7	8,6	41,6	26,5	11,4	8,7	3,8	1,9		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,4	2,9	39,7	25,8	13,1	9,3	11,2	6,9	42,6	26,5	14,4	8,2	7,6	3,7		
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,1	23,0	11,4	6,1	3,2	6,7	3,9	27,7	14,0	6,7	3,0	4,0	1,7		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem															
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	6,1	2,9	60,2	45,6	26,3	15,2	19,6	12,8	65,8	35,2	26,4	13,1	11,1	3,7		
	Mindre ofta	6,3	5,7	48,7	36,5	21,8	14,2	16,9	10,6	47,4	33,1	17,9	9,6	9,5	4,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,0	1,5	31,2	17,1	9,3	4,8	8,6	4,7	40,4	20,8	11,1	4,9	5,3	2,7		
	Mindre än 1/2 tiden	2,7	1,6	28,3	14,2	8,5	4,9	8,3	4,8	30,1	15,2	9,0	4,0	5,3	2,0		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Möjlighet att själv bestämma arbetstakten															
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	5,9	3,5	53,5	43,8	24,2	14,2	18,0	10,6	55,1	37,1	21,2	10,2	9,7	4,6		
	Mer än 1/2 tiden	7,3	5,6	52,1	36,9	22,9	14,8	17,4	12,2	51,6	31,5	20,1	11,5	11,1	3,9		
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	3,1	2,2	31,7	18,6	9,7	5,8	8,8	4,9	36,8	20,6	10,6	5,5	6,2	2,5		
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,4	26,7	13,8	8,1	4,5	7,9	4,8	29,6	15,8	8,9	3,9	4,5	2,2		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet															
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	7,6	5,3	54,5	41,8	24,1	16,3	18,6	13,8	55,5	35,8	23,0	11,0	10,4	5,6		
	För det mesta	6,0	4,4	51,4	38,9	23,1	13,8	17,3	10,4	52,0	33,1	19,2	10,9	10,0	3,6		
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,4	2,7	36,3	19,6	11,2	6,8	9,8	5,7	38,1	20,1	11,9	5,4	6,8	3,2		
	För det mesta	2,6	1,4	26,7	14,5	7,9	4,5	7,9	4,5	31,5	17,1	8,9	4,2	4,8	2,0		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 3.4b (forts)

Exponeringar		Sjukskriven*				Ont i axlar, armar		Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i axel/arm				Ont i övre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i hals/nacke			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag						minst 1 dag/vecka		varje dag					
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M		
<i>Kombination av upprepat arbete och följande variabler</i>																			
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen																		
Minst 1/2 tiden	Varje dag	6,0	5,0	54,2	44,0	23,9	17,7	16,6	11,6	52,7	37,7	22,9	13,2	9,4	5,9				
	Mindre ofta	4,8	3,5	42,0	26,9	15,0	8,8	12,9	7,8	44,9	27,2	15,3	7,6	8,7	3,6				
Mindre än 1/2 tiden	Varje dag	2,4	3,1	35,4	24,9	12,4	10,1	10,5	7,5	39,4	21,7	11,2	7,1	5,7	2,9				
	Mindre ofta	2,0	1,1	22,6	12,4	5,9	3,4	6,4	4,1	27,2	14,7	6,6	3,2	3,7	1,5				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna																		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	6,8	5,7	52,0	45,5	23,8	18,3	15,4	13,3	53,3	39,9	22,9	14,3	11,2	5,8				
	Mindre än 1/4 av tiden	4,2	3,0	40,2	24,1	12,9	7,3	12,7	6,1	42,3	24,2	13,4	6,1	7,7	3,4				
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	4,0	3,1	37,2	28,1	11,6	9,8	10,3	8,4	42,5	25,4	12,5	8,0	6,8	2,2				
	Mindre än 1/4 av tiden	1,5	1,0	20,9	10,9	5,5	3,1	6,1	3,7	25,2	13,6	5,7	2,8	3,3	1,6				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar i vriden ställning																		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	7,3	6,3	55,9	45,1	23,8	18,2	17,1	13,7	57,2	40,2	22,4	13,5	10,8	5,9				
	Mindre än 1/4 av tiden	3,5	2,2	35,9	22,8	11,7	6,5	11,3	5,3	38,2	23,0	13,1	6,1	7,4	3,2				
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	3,5	3,5	39,6	30,0	11,1	10,7	8,8	9,0	47,5	26,8	13,4	8,0	5,9	4,0				
	Mindre än 1/4 av tiden	1,8	1,0	21,4	11,1	5,9	3,1	6,7	3,7	25,3	13,7	6,0	3,0	3,7	1,3				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre																		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	7,2	6,5	58,2	47,7	27,6	17,2	20,9	13,5	58,0	39,8	24,2	12,6	12,8	5,7				
	Mindre än 1/4 av tiden	4,4	2,9	39,7	25,8	13,1	9,3	11,2	6,9	42,6	26,5	14,4	8,2	7,6	3,7				
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	5,2	2,6	37,8	30,1	12,8	11,0	9,7	8,6	41,6	26,5	11,4	8,7	3,8	1,9				
	Mindre än 1/4 av tiden	1,8	1,1	23,0	11,4	6,1	3,2	6,7	3,9	27,7	14,0	6,7	3,0	4,0	1,7				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem																		
Minst 1/2 tiden	Minst 1 dag per vecka	5,6	3,3	51,5	40,1	20,1	12,8	15,1	9,9	58,3	36,4	21,1	10,5	9,4	4,3				
	Mindre ofta	4,7	4,4	41,9	29,5	15,5	11,3	13,2	8,7	42,3	28,0	15,4	8,9	8,6	4,3				
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/2 tiden	2,3	1,1	27,2	14,8	7,2	4,0	7,8	4,4	37,0	17,7	9,4	4,6	4,6	2,1				
	Mindre än 1/2 tiden	1,9	1,5	22,6	13,6	6,4	4,5	6,5	4,6	24,5	14,2	6,0	3,1	3,6	1,4				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten																		
Minst 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	5,1	3,8	45,0	37,2	18,1	14,3	13,7	8,5	47,8	34,6	17,3	11,3	8,9	4,8				
	Mer än 1/2 tiden	5,2	4,4	43,9	30,6	15,7	10,4	13,6	9,9	45,1	28,2	16,8	8,4	9,1	4,1				
Mindre än 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	2,2	1,5	26,7	16,3	6,7	3,5	7,6	4,5	32,9	17,8	8,0	3,5	4,9	1,5				
	Mer än 1/2 tiden	2,1	1,3	21,9	13,1	6,9	4,8	6,3	4,7	24,9	14,6	6,5	4,0	3,1	1,8				
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet																		
Minst 1/2 tiden	För det mesta inte	5,5	4,6	46,9	36,7	17,8	14,1	13,9	9,7	47,7	32,1	18,1	9,9	9,1	4,8				
	För det mesta	4,9	3,7	42,9	31,8	16,4	11,1	13,7	9,1	45,6	30,6	16,3	9,6	8,8	4,2				
Mindre än 1/2 tiden	För det mesta inte	2,6	1,9	29,7	15,2	8,0	4,9	8,4	6,5	32,7	16,9	8,5	4,0	5,3	2,9				
	För det mesta	2,0	1,2	23,0	14,0	6,5	4,2	6,6	4,2	28,0	15,6	7,0	3,7	3,7	1,5				

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvaren

4

Besvär och ont i nedre delen ryggen, höfter, ben, knän eller fötter. Fysisk uttröttnings

I detta avsnitt behandlas frågor från Besvärundersökningen 1996 om besvär i ryggen utom nacken samt besvär i höftled, ben, knän eller fötter. Dessutom redovisas motsvarande frågor från Arbetsmiljöundersökningen 1995. Noteras bör dock att frågan om *besvär i ryggen utom nacken* inte helt motsvaras av frågan om *ont i nedre delen av ryggen*. (I föregående avsnitt behandlas frågan om ont i övre delen av ryggen eller nacken.) I detta avsnitt behandlas även frågan om man efter arbetet känner sig uttröttad i kroppen. Nedan visas exempel på resultat som på efterföljande sidor redovisas i tabeller med indelning efter yrke, kön, ålder och olika exponeringar. Där antalet svarande i respektive grupp är mind-re än 100 personer redovisas inte uppgifterna utan (..) markeras.

Besvär och ont i nedre delen av ryggen resp. höfter och ben

Yrken med stora andelar besvär i ryggen utom nacken resp. höftleder, knän, ben, fötter, ej könssuppletat

Rygg utom nacke

16,0	Bil-, lastbils-, bussförare
15,2	Jordbrukare
15,0	Städare
14,2	Hotell- och restaurangarbete (ej facklärd, ex. köksbiträden)
13,7	Post- och telekommunikationsarbete
13,5	Övrigt socialt arbete (äldre- och handikappomsorg) (lägre utbildningsnivå)

Höftled, ben, knän, fötter

9,3	Jordbrukare
6,6	Verkstadsarbete (ej facklärd)
6,0	Städare
5,8	Civilt bevakningsarbete
5,7	Post- och telekommunikationsarbete
5,4	Trävaruarbete

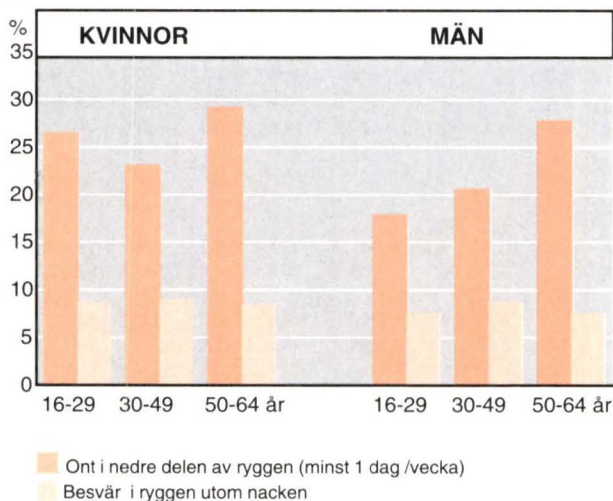
Kommentar

Den yrkesgrupp där ryggbesvär är vanligast är förare av olika fordon. De har mycket stillasittande arbete i en position som är svår att variera och som dessutom ofta innebär vissa vibrationer. Därefter följer jordbrukare, städare o.s.v., yrken där man står och går mycket. I sådana yrken är besvär i höftled, ben, knän och fötter också ofta förekommande.

I tabellerna nedan redovisas andelarna med ont i ryggen varje dag. Det klart högsta värdet gäller städare med 19,7%. De ligger också högst när det gäller ont varje dag i höfter, ben, knän eller fötter tillsammans med hotell- och restaurangarbete, ej facklärd med 17,0%. Städarna är dessutom det yrke där det är mest vanligt att man varje dag är kroppsligt uttröttad efter arbetet, 27,4%.

Besvär och ont i nedre delen av ryggen bland kvinnor och män i olika ålder

Procent

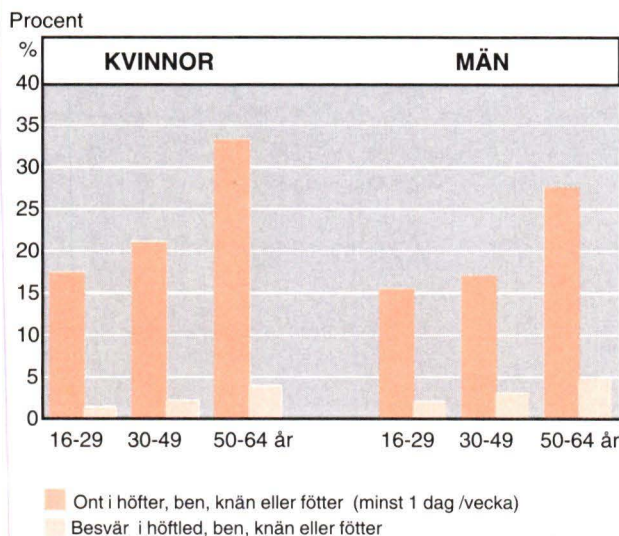

Kommentar

Andelen kvinnor som minst en dag per vecka har *ont i nedre delen av ryggen* varierar ganska lite med ålder. Den största andelen gäller dem som är äldst; närmast kommer den yngsta gruppen medan den mellersta åldersgruppen 30-49 år något mindre ofta har ont. Andelen kvinnor som under de senaste 12 månaderna haft *besvär i ryggen* till följd av arbetet ligger lika över åldersgrupperna. (Obs. att bestämningen av kroppsdelarna är något olika.)

Andelen män med *ont i nedre delen av ryggen* ökar med stigande ålder från 17,8% till 27,7% till skillnad från förhållandet bland kvinnorna. *Ryggont* är totalt sett vanligare bland kvinnor än bland män; i den äldsta gruppen är det ungefär lika vanligt, medan ryggont är mera vanligt bland unga kvinnor än bland unga män. Beträffande mäns *ryggbesvär* råder ingen större skillnad mellan åldersgrupperna.

Besvär och ont i höfter, ben, knän eller fötter bland kvinnor och män i olika ålder

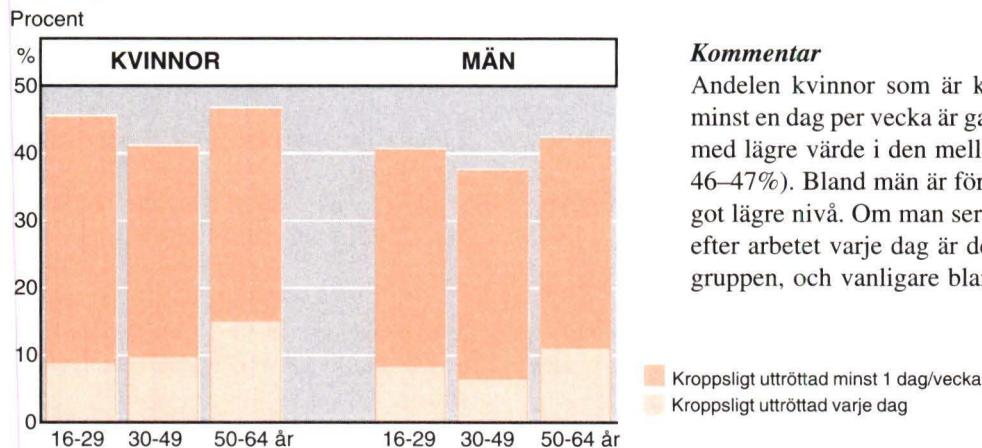

Kommentar

Andelen kvinnor som varje vecka har ont i höfter, ben, knän eller fötter stiger kraftigt med ökande ålder från 17,4% till 33,2%. Andelen med besvär i samma kroppsdelar är betydligt lägre men också relaterat till ålder: 1,5%–4,0%. Bland männen ökar andelen med ont i höfter, ben m.m. från 15,4% i den yngsta gruppen till 27,5% i den äldsta, alltså något lägre tal än för kvinnorna. Andelen män med besvär i dessa kroppsdelar ökar med åldern från 2,1% till 4,8%. Det är något större andelar med besvär bland män än bland kvinnor.

Fysisk uttröttnings

Kroppsligt uttröttad efter arbetet bland kvinnor och män i olika ålder

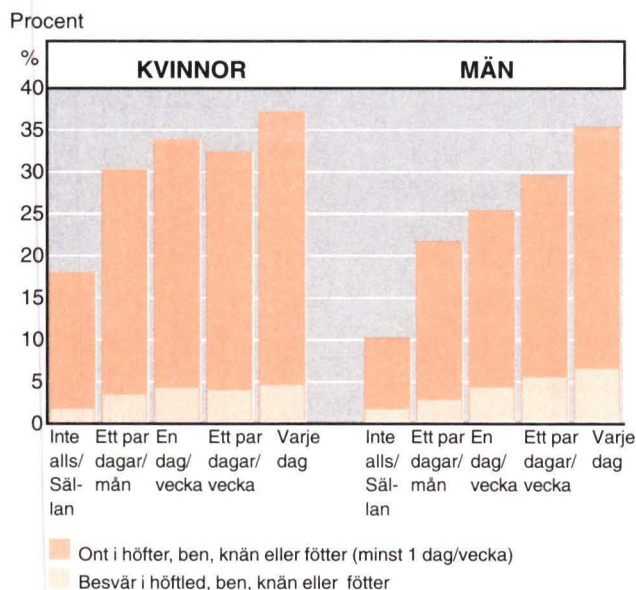

Kommentar

Andelen kvinnor som är kroppsligt uttröttade efter arbetet minst en dag per vecka är ganska lika i de tre åldersgrupperna med lägre värde i den mellersta åldersgruppen (ca 41% mot 46–47%). Bland män är fördelningen likartad men på en något lägre nivå. Om man ser till dem som är fysiskt uttröttade efter arbetet varje dag är det något flera i den äldsta åldersgruppen, och vanligare bland kvinnor än bland män.

Exponeringar, ont och besvär i rygg, höfter, ben, knän eller fötter

Tvungen att lyfta 15-25 kg flera gånger om dagen

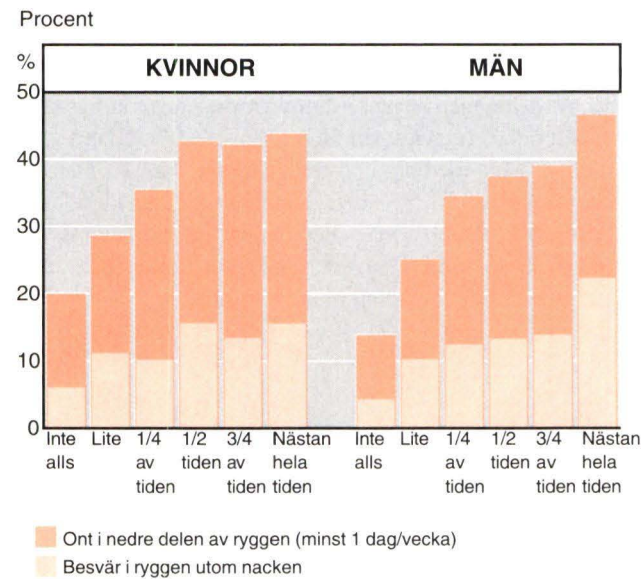

Kommentar

Kvinnor som måste lyfta 15-25 kg har i större utsträckning ont i höfter, ben, knän m.m. än de kvinnor som inte behöver lyfta tungt. Andelen fördubblas med antal exponeringstillfällen från 17,9% till 37,1%. Besvären i samma kroppsdelar ökar från 1,7% till 4,5%.

Bland männen är motsvarande samband ännu starkare. Andelen med ont i höfter, ben, knän m.m. ökar från 10,0% till 35,2%, och besvären fyrdubblas från 1,6% till 6,4%.

Arbete med händerna upplyfta i axelhöjd eller högre

Kommentar

Ju större del av tiden kvinnor arbetar med händerna i axelhöjd eller högre desto större andel har *ont* i nedre delen av ryggen. Samma gäller för *besvär* i dessa kroppsdelar. Andelen med *ont* ökar från 20,0% till 43,7%, vilket är mer än en fördubbling. Likaså mer än fördubblas andelen med *besvär* i rygg utom nacke från 6,3% till 15,7%. Redan vid arbete halva tiden i denna ställning når besvären över 15%.

För män är sambandet mellan tiden med händerna lyfta i axelhöjd och *ont* i nedre delen av ryggen ännu tydligare. Det stiger med ökande exponering från 13,8% till 46,4%, mer än en tredubbling. Skillnaden mellan kvinnor och män ligger främst i att männens "*ont*" är mindre vanligt vid liten exponering. När man arbetar nästan hela tiden med händerna i axelhöjd är det dock minst lika vanligt bland män som bland kvinnor att ha *ont* i nedre delen av ryggen varje vecka. Besvären i rygg utom nacke ökar för män med mera exponering från 4,5% till 22,4%. Det är en femdubbling – återigen ett starkare samband än för kvinnorna. Med armarna i axelhöjd nästan hela tiden är det ännu vanligare bland män än bland kvinnor att ha *besvär* i ryggen, men bland dem som inte alls arbetar på detta sätt är kvinnornas *besvär* vanligare än männens. En kontroll visar att förklaringen till den stora andelen med *besvär* bland män i detta fall är att de utöver den påfrestande arbetsställningen samtidigt är utsatta för andra påfrestningar t.ex. ofta tyngre arbetsmoment än kvinnorna.

Kombinationer av exponeringar mot att ha ont och besvär

Nedan visas ett par exempel på fyrfältstabeller med en kombination av två exponeringar och den andel med *besvär* i ryggen utom nacken som varje kombination ger.

Andel med besvär i ryggen utom nacken

Kvinnor	Arbetar i vriden ställning	
	minst 1/4 av tiden	mindre än 1/4 av tiden
Lyfter 15–25 kg flera gånger om dagen		
	varje dag	21,3
	mindre ofta	13,0
		5,6

Män	Arbetar i vriden ställning	
	minst 1/4 av tiden	mindre än 1/4 av tiden
Lyfter 15–25 kg flera gånger om dagen		
	varje dag	18,6
	mindre ofta	12,1
		4,8

Kommentar

Av dessa tabeller framgår att det bland såväl kvinnor som män är fyra gånger så vanligt med *besvär* i ryggen utom nacken i den grupp som är utsatt för båda exponeringarna jämfört med den grupp som inte är utsatt för någondera (eller endast lite eller mindre ofta).

Nedan visas andelarna med *besvär* i ryggen utom nacken för kombinationen av att lyfta 15-25 kg och att arbeta i kyla.

Andel med besvär i ryggen utom nacken

Kvinnor	Arbetar i kyla	
	minst 1/4 av tiden	mindre än 1/4 av tiden
Lyfter 15–25 kg fler gånger		
	varje dag	18,9
	mindre ofta	9,7
		7,0

Män	Arbetar i kyla	
	minst 1/4 av tiden	mindre än 1/4 av tiden
Lyfter 15–25 kg fler gånger		
	varje dag	18,5
	mindre ofta	10,7
		5,2

Kommentar

Besvär i ryggen utom nacken är bland kvinnor 2,7 gånger vanligare bland dem som är utsatta för både tunga lyft och arbete i kyla jämfört med dem som inte är utsatta för någondera (eller endast lite eller mindre ofta). För män är motsvarande relation mellan andelen ryggbesvär i den mest och minst utsatta gruppen 3,6:1.

Nedan visas exempel på kombinationer av exponeringar som statistiskt sammanhänger med höga andelar ont eller besvär.

Andel som har ont i nedre delen av ryggen eller besvär i ryggen utom nacken i kombination med två olika exponeringar

	Kvinnor		Män	
	Ont	Besvär	Ont	Besvär
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	55,6	21,8	43,1	18,4
Lyfter flera gånger 15-25 kg och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	51,3	17,0	41,6	17,3
Lyfter flera gånger 15-25 kg och är utsatt för kyla	49,1	18,9	42,1	18,5
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	48,3	16,1	43,6	15,0
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar i vriden arbetsställning	48,2	21,3	46,0	18,6
Arbetar i vriden arbetsställning och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	46,8	17,0	43,7	15,6
Arbetar framböjd och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	46,7	17,8	40,9	14,7
Arbetar i vriden arbetsställning och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	46,4	16,4	41,1	16,2
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar framböjd	45,8	19,0	44,7	18,0

Kommentar

Ont i nedre delen av ryggen eller besvär i ryggen utom nacken sammanhänger särskilt med vissa kombinationer av exponeringar. Det gäller framför allt kombinationer där följande variabler ingår: lyfter 15-25 kg (varje dag) och/eller att vara tvungen att arbeta in lunch, arbeta över eller ta med jobb hem (minst 1 dag per vecka). Dessa exponeringar kombineras med bl.a. olika mått på påfrestande arbetsställningar: vriden, framböjd eller med händerna i axelhöjd eller högre. Även tungt arbete i kyla visar samband med höga andelar ryggont. Andelarna som har ont är liksom andelarna som har besvär vid dessa kombinationer i allmänhet något högre bland kvinnor än bland män.

Av tabellerna på följande sidor framgår att andelarna som har ont i nedre delen av ryggen minst en dag i veckan som mest är ungefär 2,5 gång högre bland dem som är utsatta för kombinationen av två exponeringar än bland dem som inte är utsatta för någondera. Ser man till besvär i ryggen är motsvarande kvoter ännu större. Mer än tre gånger större andelar har besvär i de mest utsatta grupperna jämfört med de minst utsatta, när frågorna om tunga lyft, påfrestande arbetsställningar eller upprepade arbetsmoment kombineras parvis. Den högsta kvoten, d.v.s. den exponering som ger mest besvär är tunga lyft och vriden arbetsställning. Här har nästan fyra gånger flera besvär i den mest jämfört med den minst utsatta gruppen.

Frågan om man har så mycket att göra att man måste arbeta på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem har stor betydelse för ont varje vecka när den kombineras med exponeringar som mera direkt beskriver arbetsställning eller tyngd i arbetet. Det är rimligt att se uppgifterna om att man har så mycket att göra att arbetet "med råge" fyller den vanliga arbetstiden som förstärkare av exponeringar (eller som mildrande, om svaren innebär att man har måttligt att göra, kan påverka jobbet o.s.v.). Denna förstärkning förefaller fungera starkare, när man ser till ont i ryggen minst dag per vecka och ge mindre utslag när det gäller besvär.

Andel som har ont i höfter, ben, m.m. och motsvarande besvär i kombination med två olika exponeringar

	Kvinnor		Män	
	Ont	Besvär	Ont	Besvär
Lyfter flera gånger 15-25 kg och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	53,1	6,0	40,9	8,7
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	51,1	5,9	41,1	3,8
Lyfter flera gånger 15-25 kg och drar in på lunch, arbetar över eller tar med jobb hem	48,4	6,1	39,0	4,2
Arbetar framböjd och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	47,6	5,0	40,0	7,4
Arbetar i vriden arbetsställning och arbetar med händerna i axelhöjd eller högre	46,3	5,8	40,8	7,7
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och kan inte påverka arbetets uppläggning	46,2	2,7	42,6	9,0
Arbetar med händerna i axelhöjd eller högre och kan inte påverka arbetstakten	45,3	4,4	41,0	9,0
Lyfter flera gånger 15-25 kg och har mycket upprepade arbetsmoment	45,1	5,6	38,2	5,7

Kommentar

Kvinnorna uppvisar störst andelar med ont i höfter, ben, knän eller fötter för kombinationen arbete med händerna i axelhöjd eller högre och tunga lyft (varje dag) eller händerna i axelhöjd eller högre och att vara tvungen att arbeta in lunch, arbeta över eller ta med jobb hem (minst en dag per vecka).

Bland männen är den kombination av påfrestningar som ger högst andel med ont i höfter, ben eller fötter att arbeta med händerna i axelhöjd eller högre och att för det mesta inte kunna påverka arbetets uppläggning.

Olika kroppsdelar kan jämföras med avseende på hur vanligt det är att ha ont minst en dag per vecka och att ha besvär. Då finner man beträffande höfter, ben eller fötter att en förhållandevis liten andel av dem som har ont även haft besvär som inneburit svårigheter att klara arbetsuppgifter eller vanligt hemarbete.

Tabell 4.1a Andel sysselsatta med ont/besvär i nedre delen av ryggen efter yrke och i vissa fall efter kvalifikationsnivå (enligt socioekonomisk indelning). 1995/1996

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i nedre delen av ryggen minst 1 dag/	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	1,7	17,1	4,7	5,8
<i>Tekniskt arbete</i>	1,2	14,1	3,6	3,9
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratoriearbete, biologiskt arbete</i>	0,7	20,4	5,9	2,3
<i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	1,6	17,5	5,1	6,3
<i>Lärare, lågstadiet¹</i>	1,8	17,3	3,7	7,1
<i>Lärare, högre stadier m.fl.¹</i>	1,4	17,8	6,7	5,4
<i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	3,0	28,0	7,7	9,7
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	2,4	24,3	6,8	10,3
<i>Barnskötare m.fl.</i>	3,7	31,6	8,6	9,2
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/ administrativt/kameralt arbete</i>	1,6	13,9	3,9	5,6
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	3,0	20,8	3,7	6,8
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	1,2	9,5	3,5	6,2
<i>Ekonomiledare, revisorer m.m.</i>	0,9	10,5	2,5	3,4
Hälso- , sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	3,2	26,4	7,7	9,3
<i>Hälso- och sjukvårdsarbete m.m.</i>	2,2	26,1	7,8	9,2
<i>Lägre kval. nivå (undersköterskor)²</i>	1,9	31,3	9,1	11,4
<i>Mellannivå (sjuksköterskor)²</i>	2,7	22,1	6,4	7,6
<i>Övrigt socialt arbete (äldre- och handikapps- omsorg/ lägre nivå³</i>	5,8	34,8	11,0	13,5
<i>Rörelse- och arbetsterapiarbete m.m.</i>	2,2	14,1	4,2	4,0
Administrativt, kameralt och kontors- tekniskt arbete	2,0	18,0	4,5	5,4
<i>Sekreterar- , maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	2,5	19,5	5,0	7,1
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)⁴</i>	3,8	17,9	5,0	8,2
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)⁴</i>	1,7	20,4	5,0	6,5
<i>ADB-arbete m.m.</i>	0,0	12,1	2,6	2,1
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	0,0	11,7	3,0	1,8
<i>Övr. kameralt och administrativt arbete</i>	2,1	19,1	4,8	4,1
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassetjm.)³</i>	2,0	20,4	4,5	6,2
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)³</i>	2,3	18,0	5,0	2,3

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola.
2. För hälso- och sjukvårdsarbete motsvaras den lägre kvalifikationsnivån av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola.
3. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.
4. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 4.1a (forts)

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i nedre delen av ryggen minst 1 dag/	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke
Kommersiellt arbete	1,4	20,7	5,3	7,7
Reklamarbete, försäljning av egendom	0,0	14,7	2,0	3,8
Affärsbiträden	2,5	25,6	7,6	9,5
Övrigt kommersiellt arbete	0,8	18,3	4,3	7,3
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	5,2	31,9	10,2	12,8
Jordbrukare	6,2	32,8	9,5	15,2
Transport- och kommunikationsarbete	4,7	30,0	8,6	14,0
Bil-, lastbil-, buss-, tunnelgåtförare m.fl.	5,9	33,2	10,5	16,0
Post- och telekommunikationsarbete	4,1	28,8	7,5	13,7
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	3,8	28,6	7,8	10,4
Verkstads- och byggnadsmetallarbete	3,5	30,0	8,4	11,4
Ej facklärda (ex. montörer) ¹	5,3	31,6	7,0	7,1
Facklärda (ex. verkstadsmekaniker) ¹	2,8	29,4	8,9	12,9
Elkrafttekniskt arbete	1,9	21,0	4,0	6,2
Trävaruarbete	3,8	28,8	12,4	12,5
Byggnadsarbete (murning-, betong-, trä-, isolering-, glasmåsteriarbete)	2,8	39,6	11,5	13,4
Godshantering och maskinkörning	3,0	29,0	9,5	12,3
Paketerings-, lagerarbete	4,4	27,0	9,4	10,4
Servicearbete m.m.	4,7	29,4	10,3	10,8
Civilt bevaknings- och skyddsarbete	0,7	17,3	4,5	2,0
Hotell-, restaurang- och storkushållsarbete	5,6	28,8	9,8	12,9
Ej facklärda (ex. köksbiträden) ¹	5,8	24,8	8,2	11,3
Facklärda (ex. kockar) ¹	5,5	32,0	11,1	14,2
Städare m.fl.	7,4	36,9	19,7	15,0
Samtliga	2,9	23,5	6,7	8,5

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 4.1b Andel sysselsatta med ont/besvär höfter, ben, knän, fötter samt är uttröttade i kroppen efter yrke och i vissa fall efter kvalifikationsnivå (enligt socioekonomisk indelning). 1995/1996

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i höfter, ben knän, fötter minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knän, fötter	Uttröttad i kroppen minst 1 dag/ vecka	varje dag
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	1,7	13,5	4,0	2,0	29,7	5,2
<i>Tekniskt arbete</i>	1,2	10,8	3,3	2,1	23,3	2,9
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratoriearbete, biologiskt arbete</i>	0,7	18,6	4,6	0,8	26,7	2,4
<i>Pedagogiskt arbete utom</i>						
<i>förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	1,6	17,9	5,7	2,2	35,3	7,2
<i>Lärare, lågstadiet¹</i>	1,8	20,6	5,5	3,0	34,7	8,8
<i>Lärare, högre stadier m.fl.¹</i>	1,4	14,9	5,8	1,3	36,0	5,4
<i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i>	3,0	21,8	6,1	3,4	46,3	8,5
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	2,4	20,0	6,4	2,2	46,5	11,1
<i>Barnskötare m.fl.</i>	3,7	23,5	5,8	4,5	46,1	6,1
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/ administrativt/kameralt arbete</i>	1,6	8,1	2,5	1,4	23,5	4,7
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	3,0	14,9	2,8	2,9	27,3	5,2
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	1,2	6,1	2,3	1,3	24,5	5,3
<i>Ekonomiledare, revisorer m.m.</i>	0,9	2,3	1,6	0,0	18,2	3,5
Hälso- , sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	3,2	24,4	8,2	2,8	48,3	12,0
<i>Hälso- och sjukvårdsarbete m.m.</i>	2,2	23,2	7,6	2,5	50,8	10,7
<i>Lägre kval. nivå (undersköterskor)²</i>	1,9	26,4	8,3	3,2	53,2	12,8
<i>Mellannivå (sjuksköterskor)²</i>	2,7	21,7	8,1	2,0	48,2	8,1
<i>Övrigt socialt arbete (äldre- och handikapps- omsorg/ lägre nivå³</i>	5,8	34,4	12,2	4,2	56,5	18,0
<i>Rörelse- och arbetsterapiarbete m.m.</i>	2,2	19,8	2,4	0,9	32,9	4,6
Administrativt, kameralt och kontors- tekniskt arbete	2,0	11,7	3,8	1,0	26,4	4,8
<i>Sekreterar- , maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	2,5	14,0	4,9	1,0	28,1	5,9
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)⁴</i>	3,8	14,0	6,2	1,2	26,0	6,3
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)⁴</i>	1,7	14,0	4,1	0,9	29,4	5,6
<i>ADB-arbete m.m.</i>	0,0	7,0	1,0	0,0	21,5	3,5
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	0,0	6,6	1,2	0,0	19,0	2,9
<i>Övr. kameralt och administrativt arbete</i>	2,1	10,1	3,4	1,8	26,3	3,6
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassettjm.)³</i>	2,0	12,1	4,7	3,8	29,2	4,2
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)³</i>	2,3	8,4	2,3	0,0	23,7	3,1

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola.

2. För hälso- och sjukvårdsarbete motsvaras den lägre kvalifikationsnivån av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola.

3. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.

4. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 4.1b (forts)

Yrke	Sjukskriven* 5 veckor eller mer	Ont i höfter, ben knän, fötter minst 1 dag/ vecka	varje dag	Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knän, fötter	Utröttad i kroppen minst 1 dag/ vecka	varje dag
Kommersiellt arbete	1,4	18,4	5,9	1,6	40,4	7,4
Reklamarbete, försäljning av egendom	0,0	7,0	1,5	1,0	36,9	2,3
Affärsbiträden	2,5	24,6	8,1	2,6	48,1	11,4
Övrigt kommersiellt arbete	0,8	16,5	5,3	1,0	34,7	5,4
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	5,2	28,7	10,2	9,8	59,2	17,0
Jordbrukare	6,2	30,8	13,6	9,3	62,0	17,1
Transport- och kommunikationsarbete	4,7	25,8	7,8	4,2	50,6	10,8
Bil-, lastbil-, buss-, tunnelstågförare m.fl.	5,9	23,9	8,4	3,8	54,4	9,1
Post- och telekommunikationsarbete	4,1	32,2	8,4	5,7	54,8	16,3
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	3,8	29,2	9,7	3,9	50,2	12,5
Verkstads- och byggnadsmetallarbete	3,5	31,4	11,0	3,7	51,7	12,5
Ej facklärda (ex. montörer) ¹	5,3	34,5	9,8	6,6	52,7	14,5
Facklärda (ex. verkstadsmekaniker) ¹	2,8	30,4	11,4	2,7	51,4	11,8
Elkrafttekniskt arbete	1,9	26,8	5,6	4,3	44,7	7,5
Trävaruarbete	3,8	36,6	10,6	5,4	49,4	15,3
Byggnadsarbete (murning-, betong-, trä-, isolering-, glasmästeriarbete)	2,8	32,4	11,9	4,5	59,1	15,4
Godshantering och maskinkörning	3,0	22,0	6,1	3,6	50,5	10,9
Paketerings-, lagerarbete	4,4	32,3	11,3	4,1	53,6	15,5
Servicearbete m.m.	4,7	32,7	12,5	5,0	52,1	16,9
Civilt bevaknings- och skyddsarbete	0,7	14,9	4,6	5,8	31,0	3,6
Hotell-, restaurang- och storkökshållsarbete	5,6	39,5	15,0	4,7	62,0	18,9
Ej facklärda (ex. köksbiträden) ¹	5,8	35,9	17,0	4,1	56,4	17,8
Facklärda (ex. kockar) ¹	5,5	42,4	13,4	5,2	66,5	19,9
Städare m.fl.	7,4	35,8	17,0	6,0	58,9	27,4
Samtliga	2,9	21,5	7,1	3,0	41,4	9,6

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

1. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan.

Tabell 4.2a Andel sysselsatta med ont/besvär i nedre delen av ryggen efter yrke, åldersgrupp och kön. 1995/1996

Yrke	Ålder	Sjukskriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke	
		5 veckor		minst 1 dag/ eller mer		varje dag vecka			
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete,samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	16–29	0,5	0,0	20,3	8,6	1,5	1,4	5,4	5,4
	30–49	2,2	0,7	20,7	13,1	6,1	3,0	7,6	5,0
	50–64	3,9	1,8	21,8	16,8	8,5	5,2	7,4	3,7
	Totalt	2,4	1,0	20,9	13,9	6,1	3,6	7,2	4,6
Hälso-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16–29	1,9	..	33,6	..	6,1	..	12,5	..
	30–49	3,7	0,8	24,6	17,8	6,2	5,5	9,3	8,6
	50–64	4,0	..	31,4	..	14,6	..	9,0	..
	Totalt	3,4	1,5	28,0	17,2	8,3	4,4	9,8	6,4
Adminstrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	16–29	0,8	..	18,9	..	3,2	..	5,9	..
	30–49	3,0	0,0	19,6	11,1	4,7	4,4	6,9	2,8
	50–64	2,4	..	23,5	..	6,0	..	5,6	..
	Totalt	2,5	0,8	20,8	11,9	4,9	3,6	6,3	3,5
Kommersiellt arbete	16–29	0,6	..	22,8	..	2,0	..	5,1	..
	30–49	2,9	0,6	23,2	15,0	5,5	4,2	8,7	8,3
	50–64	2,6	..	32,3	..	14,4	..	7,9	..
	Totalt	2,0	0,8	25,2	16,7	6,4	4,4	7,2	8,1
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16–29	..	..	..	..	..	..	..	..
	30–49	..	5,7	..	31,3	..	8,1	..	15,0
	50–64	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	..	5,6	..	31,2	..	9,6	..	13,6
Transport- och kommunikationsarbete	16–29	..	..	..	..	..	..	..	..
	30–49	..	5,4	..	30,5	..	9,1	..	19,6
	50–64	..	..	..	..	..	..	..	..
	Totalt	3,9	5,1	28,6	30,5	5,4	9,8	10,9	15,3
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16–29	..	1,4	..	23,1	..	2,4	..	9,3
	30–49	8,2	2,3	26,8	27,3	7,4	7,1	9,0	10,7
	50–64	..	6,5	..	36,9	..	14,6	..	11,2
	Totalt	7,9	3,1	30,1	28,4	9,5	7,6	10,0	10,4
Servicearbete m.m.	16–29	2,6	..	34,8	..	5,4	..	12,9	..
	30–49	5,4	3,3	27,7	21,2	12,1	6,3	14,9	6,1
	50–64	9,3	..	34,0	..	20,7	..	12,5	..
	Totalt	5,9	2,9	31,6	26,2	12,7	6,8	13,6	6,7
Samtliga	16–29	1,5	1,0	26,4	17,8	3,8	2,1	8,7	7,6
	30–49	3,5	1,9	23,0	20,5	6,4	5,6	9,0	8,8
	50–64	4,7	4,1	29,1	27,7	12,5	9,7	8,5	7,6
	Totalt	3,5	2,3	25,4	21,9	7,5	6,0	8,8	8,3

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.2b Andel sysselsatta med ont/besvär i höfter, ben, knän, fötter samt är uttröttade i kroppen efter yrke, åldersgrupp och kön. 1995/1996

Yrke	Ålder	Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knän, fötter				Uttröttad i kroppen			
				minst 1 dag/ vecka		varje dag						minst 1 dag/ vecka		varje dag	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	16–29	0,5	0,0	7,9	4,5	2,2	0,0	1,2	0,6	37,2	18,6	2,1	1,9		
	30–49	2,2	0,7	17,6	8,7	5,5	1,1	2,7	2,0	33,2	23,5	7,1	2,5		
	50–64	3,9	1,8	21,0	15,0	9,3	4,9	3,4	0,9	39,8	28,5	9,8	5,8		
	Totalt	2,4	1,0	17,1	10,4	6,1	2,3	2,7	1,5	35,6	24,7	7,1	3,5		
Hälsa-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16–29	1,9	..	17,8	..	3,6	..	1,7	..	49,8	..	10,4	..		
	30–49	3,7	0,8	23,9	7,5	7,6	1,6	3,0	2,4	50,4	27,1	11,9	4,0		
	50–64	4,0	..	39,4	..	16,4	..	3,2	..	54,3	..	17,4	..		
	Totalt	3,4	1,5	26,7	10,7	9,1	2,9	2,8	2,5	51,3	29,7	13,0	5,9		
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	16–29	0,8	..	6,4	..	0,8	..	0,0	..	23,7	..	1,4	..		
	30–49	3,0	0,0	10,4	4,2	3,6	1,4	0,5	1,4	26,7	17,6	6,2	1,8		
	50–64	2,4	..	21,4	..	7,0	..	0,9	..	33,0	..	7,7	..		
	Totalt	2,5	0,8	13,5	7,7	4,3	2,5	0,6	2,0	28,4	22,2	6,0	2,4		
Kommersiellt arbete	16–29	0,6	..	16,2	..	4,2	..	0,6	..	42,6	..	7,3	..		
	30–49	2,9	0,6	22,1	12,9	5,6	5,0	1,7	1,9	38,7	35,8	3,3	5,6		
	50–64	2,6	..	37,0	..	14,9	..	0,8	..	53,1	..	21,5	..		
	Totalt	2,0	0,8	23,5	13,9	7,3	4,6	1,1	2,2	43,7	37,4	9,2	5,8		
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16–29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
	30–49	..	5,7	..	24,1	..	6,4	..	9,4	..	61,4	..	16,4		
	50–64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
	Totalt	..	5,6	..	27,3	..	9,9	..	10,6	..	59,9	..	15,6		
Transport- och kommunikationsarbete	16–29	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
	30–49	..	5,4	..	22,4	..	7,0	..	3,3	..	49,4	..	5,7		
	50–64	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
	Totalt	3,9	5,1	29,3	24,4	5,3	8,7	3,5	4,5	49,6	51,1	13,1	9,9		
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16–29	..	1,4	..	21,2	..	4,0	..	2,3	..	48,0	..	9,7		
	30–49	8,2	2,3	33,0	26,8	11,9	7,3	3,1	3,2	48,8	49,4	14,1	10,6		
	50–64	..	6,5	..	38,4	..	17,7	..	7,0	..	53,1	..	16,7		
	Totalt	7,9	3,1	36,1	28,0	14,4	8,9	4,1	3,9	52,1	49,9	16,6	11,8		
Servicearbete m.m.	16–29	2,6	..	31,0	..	9,0	..	3,2	..	61,9	..	21,0	..		
	30–49	5,4	3,3	27,9	21,0	12,0	5,1	1,4	7,3	54,8	40,5	19,6	6,4		
	50–64	9,3	..	51,7	..	24,8	..	9,6	..	55,6	..	21,1	..		
	Totalt	5,9	2,9	36,0	27,6	15,1	8,7	4,5	5,8	57,1	44,5	20,4	11,5		
Samtliga	16–29	1,5	1,0	17,4	15,4	4,0	2,6	1,5	2,1	45,5	40,6	9,0	8,4		
	30–49	3,5	1,9	21,0	17,0	6,8	4,5	2,3	3,1	41,1	37,5	9,9	6,5		
	50–64	4,7	4,1	33,2	27,5	14,4	11,7	4,0	4,8	46,7	42,3	15,2	11,1		
	Totalt	3,5	2,3	23,6	19,5	8,3	6,0	2,6	3,3	43,6	39,4	11,2	8,1		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.3a Andel sysselsatta med ont/besvär i nedre delen av ryggen för olika exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna	
	skriven		minst		varje		senaste 12 månaderna	
	5 veckor	eller mer	1 dag/ vecka		dag		i rygg utom nacke	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Varje dag	4,4	4,1	41,4	36,8	12,7	10,4	16,8	15,4
Ett par dar per vecka	6,6	3,9	34,0	35,0	8,8	10,1	11,5	16,6
En dag per vecka	3,1	3,1	33,7	25,8	10,1	7,6	8,7	8,5
Ett par dar per månad	3,9	1,8	24,0	24,5	7,0	4,8	9,4	7,1
Inte alls/Sällan	2,7	1,2	20,2	12,5	5,8	3,5	6,4	3,9
Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen								
Varje dag	3,9	5,3	44,5	39,3	13,3	11,8	19,1	15,0
Ett par dar per vecka	5,1	3,0	37,1	35,0	8,8	9,4	9,3	16,5
En dag per vecka	4,2	4,6	37,3	34,3	10,3	9,7	15,8	13,6
Ett par dar per månad	7,1	1,7	34,7	24,9	9,4	4,0	13,7	9,5
Inte alls/Sällan	3,0	1,6	22,2	15,6	6,6	4,4	7,3	5,3
Måste ta i så mycket att man andas snabbare								
Nästan hela tiden	..	10,6	..	49,7	..	17,5	..	20,6
Ungefär 3/4 av tiden	..	7,5	..	39,8	..	11,6	..	15,9
Halva tiden	5,5	3,1	51,9	44,5	16,2	9,7	14,4	17,2
Ungefär 1/4 av tiden	4,5	3,5	39,8	34,4	9,0	6,3	17,1	14,5
Lite	4,4	2,0	32,5	25,9	8,7	7,0	10,4	9,7
Nej	2,6	1,6	19,9	13,4	5,8	4,2	7,0	4,7
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna								
Nästan hela tiden	9,4	9,6	48,5	55,2	22,5	20,5	15,5	19,4
Ungefär 3/4 av tiden	6,4	6,6	42,6	42,3	11,0	13,5	16,8	15,3
Halva tiden	5,6	2,5	40,8	41,2	14,2	10,5	15,6	14,0
Ungefär 1/4 av tiden	3,6	3,1	32,8	29,1	8,1	7,6	13,8	11,2
Lite	4,1	2,5	26,6	24,7	7,7	6,3	9,9	9,9
Nej	1,8	0,9	16,6	10,7	4,3	2,7	4,5	3,9
Arbetar i vriden ställning								
Nästan hela tiden	8,5	11,9	51,9	51,4	21,6	21,6	17,3	22,3
Ungefär 3/4 av tiden	5,4	4,8	45,8	47,7	11,8	15,8	15,8	13,1
Halva tiden	6,3	4,9	35,7	37,2	9,6	9,5	14,3	18,1
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	35,8	32,3	9,8	7,9	15,8	12,1
Lite	2,9	1,8	25,4	22,6	7,0	5,6	8,7	7,8
Nej	1,9	0,9	15,1	10,4	4,7	2,8	4,0	4,1
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Nästan hela tiden	13,3	12,7	43,7	46,4	15,5	18,9	15,7	22,4
Ungefär 3/4 av tiden	3,1	5,2	42,1	38,9	12,4	11,5	13,6	14,0
Halva tiden	5,9	2,9	42,6	37,3	13,0	13,7	15,8	13,4
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	35,4	34,4	9,1	8,2	10,4	12,6
Lite	4,5	2,4	28,6	25,0	8,3	6,2	11,4	10,4
Nej	2,1	1,2	20,0	13,8	5,8	3,6	6,3	4,5
Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar								
Nästan hela tiden	..	6,1	..	40,3	..	15,8	..	18,5
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	5,3	..	33,3	..	13,9	..	17,7
Ungefär 1/4 av tiden	..	2,0	..	41,3	..	10,4	..	15,2
Lite	..	3,0	..	31,0	..	7,8	..	13,7
Nej	3,2	1,8	24,8	17,8	7,0	4,7	8,6	6,2

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.3a (forts)

Exponeringar	Sjukskriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste	
	skriven 5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		senaste 12 månaderna i rygg utom nacke	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner								
Nästan hela tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	3,7	..	40,8	..	11,7	..	14,1
Ungefär 1/4 av tiden	..	3,4	..	35,9	..	9,9	..	12,9
Lite	8,9	1,7	37,8	29,5	16,0	6,9	17,7	12,0
Nej	3,2	2,0	24,6	17,2	7,1	4,8	8,4	6,5
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme								
Nästan hela tiden	5,6	5,5	35,3	34,1	13,0	12,1	12,0	13,1
Ungefär 3/4 av tiden	2,8	3,1	32,9	28,3	9,4	6,0	12,6	10,6
Halva tiden	6,4	2,8	26,1	30,2	6,8	7,6	9,3	10,9
Ungefär 1/4 av tiden	2,7	1,6	27,4	25,4	6,7	5,0	6,6	12,2
Lite	2,7	1,8	21,9	18,9	4,8	5,4	7,9	6,6
Nej	1,6	1,0	17,0	12,7	4,7	3,3	6,0	4,4
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut								
Nästan hela tiden	6,3	7,1	36,8	36,4	12,9	12,8	13,5	14,1
Ungefär 3/4 av tiden	5,5	2,4	35,8	26,8	8,3	8,1	11,9	8,3
Halva tiden	6,3	2,1	29,7	31,1	10,5	9,1	10,0	12,0
Ungefär 1/4 av tiden	4,3	1,3	21,9	31,4	7,4	5,4	7,1	12,4
Lite	3,2	2,1	28,6	26,0	6,6	6,5	11,2	11,2
Nej	2,2	1,7	20,9	15,8	5,8	4,3	6,9	5,5
Arbetar vid bildskärm								
Nästan hela tiden	2,6	1,1	22,6	15,9	4,1	6,3	7,7	3,8
Ungefär 3/4 av tiden	4,4	0,0	18,7	17,9	5,4	4,5	5,5	5,3
Halva tiden	1,7	0,8	17,3	14,5	5,0	3,9	7,3	2,9
Ungefär 1/4 av tiden	1,0	1,0	16,5	12,8	3,4	2,7	4,7	4,4
Lite	3,3	1,3	22,0	19,7	5,8	4,5	6,3	8,5
Nej	4,3	4,0	30,6	28,6	10,1	8,3	11,1	11,3
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter								
Nästan hela tiden	6,2	6,1	33,6	35,3	13,2	13,3	12,0	15,6
Ungefär 3/4 av tiden	3,7	3,8	37,2	26,3	9,6	4,5	14,0	11,2
Halva tiden	6,6	3,4	27,0	26,6	6,8	5,7	9,3	9,5
Ungefär 1/4 av tiden	3,2	1,7	25,7	25,3	8,1	5,1	3,9	15,8
Lite	5,2	3,0	22,7	19,1	6,0	5,5	8,6	7,3
Nej	2,7	1,7	23,2	19,9	6,4	5,3	8,0	6,9

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.3b Andel sysselsatta med ont/besvär i höfter, ben, knän, fötter samt är uttröttade i kroppen för olika exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar	Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i höfter, ben knän, fötter minst varje 1 dag/ dag vecka				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knän, fötter				Utröttad i kroppen minst varje 1 dag/ dag vecka			
			Kv		M		Kv		M		Kv		M	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen														
Varje dag	4,4	4,1	37,1	35,2	13,5	12,4	4,5	6,4	66,7	65,8	20,7	20,0		
Ett par dar per vecka	6,6	3,9	32,3	29,4	9,3	9,9	3,9	5,4	63,8	56,0	16,8	9,6		
En dag per vecka	3,1	3,1	33,8	25,2	9,6	6,5	4,2	4,2	62,7	49,2	14,1	5,9		
Ett par dar per månad	3,9	1,8	30,2	21,5	6,7	5,5	3,4	2,7	46,5	39,9	11,2	5,9		
Inte alls/Sällan	2,7	1,2	17,9	10,0	7,0	2,8	1,7	1,6	34,1	24,2	8,0	3,6		
Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen														
Varje dag	3,9	5,3	38,2	37,1	15,3	12,9	4,4	7,2	71,6	67,8	22,2	21,5		
Ett par dar per vecka	5,1	3,0	33,2	32,9	9,8	10,5	5,1	5,6	61,0	61,6	13,8	15,8		
En dag per vecka	4,2	4,6	30,4	26,7	4,6	8,5	2,3	6,2	67,2	55,6	18,3	12,5		
Ett par dar per månad	7,1	1,7	37,6	24,1	12,0	6,2	4,1	4,4	60,4	50,9	16,0	7,2		
Inte alls/Sällan	3,0	1,6	20,8	13,4	7,4	4,0	2,1	1,9	38,5	28,5	9,5	4,5		
Måste ta i så mycket att man andas snabbare														
Nästan hela tiden	..	10,6	..	44,5	..	19,7	..	5,8	..	87,4	..	45,8		
Ungefär 3/4 av tiden	..	7,5	..	41,1	..	12,0	..	11,5	..	81,9	..	24,8		
Halva tiden	5,5	3,1	46,0	37,8	21,9	12,9	2,0	5,5	84,2	68,8	38,0	16,3		
Ungefär 1/4 av tiden	4,5	3,5	42,3	34,2	13,1	11,2	4,4	8,8	71,1	64,5	22,4	15,0		
Lite	4,4	2,0	34,8	23,0	11,1	6,4	3,2	4,2	58,6	44,3	14,7	6,4		
Nej	2,6	1,6	16,6	11,2	5,7	3,3	1,8	1,1	33,7	25,5	7,1	4,5		
Arbetar framböjd utan stöd med händerna														
Nästan hela tiden	9,4	9,6	45,8	45,8	24,2	20,3	4,0	8,9	75,3	77,8	36,3	39,8		
Ungefär 3/4 av tiden	6,4	6,6	43,9	43,2	13,5	15,8	5,2	8,5	76,8	64,1	25,2	16,2		
Halva tiden	5,6	2,5	36,1	36,7	15,7	10,8	4,8	4,8	69,7	68,8	20,5	16,6		
Ungefär 1/4 av tiden	3,6	3,1	32,9	29,5	7,9	9,6	2,9	5,0	56,4	54,7	10,8	12,0		
Lite	4,1	2,5	25,4	21,7	8,0	5,0	2,9	3,9	46,1	40,5	10,9	6,4		
Nej	1,8	0,9	14,3	8,6	5,0	2,8	1,4	1,3	28,5	24,5	5,9	3,1		
Arbetar i vriden ställning														
Nästan hela tiden	8,5	11,9	44,5	43,8	24,6	21,1	4,5	8,6	78,9	77,5	40,9	35,1		
Ungefär 3/4 av tiden	5,4	4,8	38,2	43,7	11,0	16,1	3,8	8,1	73,4	72,2	19,4	28,1		
Halva tiden	6,3	4,9	33,5	35,2	10,5	10,2	5,2	6,3	62,8	64,2	16,8	14,2		
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	34,4	30,9	12,1	9,0	3,5	6,2	61,7	56,4	14,9	10,6		
Lite	2,9	1,8	23,8	19,8	7,2	5,1	2,6	3,0	42,2	39,8	9,5	6,6		
Nej	1,9	0,9	14,0	8,6	5,2	2,6	1,4	1,2	27,6	22,9	6,0	3,1		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre														
Nästan hela tiden	13,3	12,7	48,3	53,8	23,0	24,9	4,7	9,6	73,7	75,8	38,7	34,1		
Ungefär 3/4 av tiden	3,1	5,2	48,2	38,2	18,0	14,6	5,0	6,1	76,3	68,6	25,1	25,4		
Halva tiden	5,9	2,9	36,6	38,4	14,4	8,5	3,2	6,6	63,4	66,5	16,4	14,6		
Ungefär 1/4 av tiden	5,4	3,5	41,3	32,3	13,4	10,2	4,4	5,6	62,9	58,5	20,3	12,8		
Lite	4,5	2,4	29,5	22,0	9,1	6,1	3,5	4,2	52,4	44,7	13,2	8,2		
Nej	2,1	1,2	15,6	10,7	5,8	3,3	1,6	1,5	32,9	26,1	6,8	3,9		
Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar														
Nästan hela tiden	..	6,1	..	25,5	..	13,7	..	7,9	..	65,2	..	26,5		
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..		
Halva tiden	..	5,3	..	32,4	..	12,5	..	4,4	..	63,4	..	18,9		
Ungefär 1/4 av tiden	..	2,0	..	38,0	..	10,8	..	10,0	..	62,3	..	11,2		
Lite	..	3,0	..	29,9	..	9,8	..	4,6	..	56,0	..	12,7		
Nej	3,2	1,8	22,8	15,6	7,9	4,5	2,4	2,5	42,6	32,8	10,7	5,9		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.3b (forts)

Exponeringar	Sjukskriven* 5 veckor eller mer		Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knän, fötter				Utröttad i kroppen			
			minst 1 dag/ vecka		varje dag						minst 1 dag/ vecka		varje dag	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner														
Nästan hela tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Halva tiden	..	3,7	..	34,2	..	12,7	..	1,8	..	61,8	..	18,7	..	13,4
Ungefär 1/4 av tiden	..	3,4	..	29,8	..	7,7	..	6,7	..	61,7	..	13,4	..	8,7
Lite	8,9	1,7	37,0	27,5	17,0	8,1	4,9	4,6	58,9	48,2	18,1	8,7	..	5,8
Nej	3,2	2,0	22,7	14,7	7,7	4,5	2,4	2,4	42,5	32,9	10,6	5,8	..	..
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme														
Nästan hela tiden	5,6	5,5	32,5	30,0	13,3	12,1	3,5	5,3	57,7	56,8	19,5	19,2	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	2,8	3,1	31,3	28,5	9,6	6,6	2,5	3,6	54,5	55,1	13,9	14,5	..	..
Halva tiden	6,4	2,8	26,5	25,6	9,4	7,2	2,5	4,2	46,1	46,5	12,1	9,3	..	..
Ungefär 1/4 av tiden	2,7	1,6	27,4	21,2	8,6	5,0	1,8	4,4	45,3	48,3	9,4	6,2	..	..
Lite	2,7	1,8	21,5	19,9	6,6	5,8	2,3	3,4	38,1	35,5	7,5	4,3	..	..
Nej	1,6	1,0	13,4	10,0	4,5	3,0	2,3	1,6	30,8	24,8	6,1	3,9	..	..
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut														
Nästan hela tiden	6,3	7,1	33,7	30,7	13,6	11,6	3,8	6,9	58,6	58,3	20,8	18,9	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	5,5	2,4	35,0	25,6	10,2	6,6	3,0	3,4	57,6	56,3	16,0	17,7	..	..
Halva tiden	6,3	2,1	28,3	29,7	11,5	10,2	3,0	2,9	52,2	53,1	16,0	16,1	..	..
Ungefär 1/4 av tiden	4,3	1,3	24,7	27,3	7,3	8,6	2,5	5,6	52,1	49,6	12,6	9,0	..	..
Lite	3,2	2,1	25,6	24,5	9,1	7,5	3,6	4,2	43,6	45,9	9,2	5,9	..	..
Nej	2,2	1,7	18,9	13,8	6,3	3,8	1,9	2,2	37,0	30,5	8,1	5,1	..	..
Arbetar vid bildskärm														
Nästan hela tiden	2,6	1,1	15,2	8,4	5,4	3,1	1,2	1,3	34,5	26,0	7,5	4,8	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	4,4	0,0	14,6	11,1	4,7	1,8	0,9	0,3	27,4	25,2	4,5	1,7	..	..
Halva tiden	1,7	0,8	13,3	11,6	3,4	3,0	1,1	1,4	27,8	28,6	6,2	3,2	..	..
Ungefär 1/4 av tiden	1,0	1,0	15,3	10,5	4,6	2,9	0,0	1,8	30,3	30,0	4,9	4,4	..	..
Lite	3,3	1,3	21,8	18,8	6,5	5,5	2,1	3,2	42,6	37,2	9,3	6,5	..	..
Nej	4,3	4,0	30,1	26,9	11,3	8,9	3,9	4,9	52,3	49,3	15,1	12,4	..	..
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter														
Nästan hela tiden	6,2	6,1	34,0	31,2	15,5	13,0	4,0	6,4	55,8	55,9	20,1	17,8	..	..
Ungefär 3/4 av tiden	3,7	3,8	35,0	29,5	11,9	9,9	2,9	5,1	61,6	51,0	17,3	12,6	..	..
Halva tiden	6,6	3,4	30,1	27,2	9,4	7,3	3,6	6,2	44,2	50,3	14,3	6,9	..	..
Ungefär 1/4 av tiden	3,2	1,7	34,2	20,0	12,7	4,5	1,3	3,2	44,0	45,1	12,3	7,2	..	..
Lite	5,2	3,0	24,9	22,9	8,3	10,6	3,1	5,6	36,0	35,4	12,8	7,4	..	..
Nej	2,7	1,7	19,9	17,1	6,4	4,7	2,3	2,6	40,6	36,5	8,9	6,9	..	..

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvär

Tabell 4.4a Andel sysselsatta med ont/besvär i nedre delen av ryggen för olika kombinationer av exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna	
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		i rygg utom nacke	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av tunga lyft och följande variabler</i>									
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	5,2	5,5	45,8	44,7	15,0	13,8	19,0	18,0
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	2,2	33,6	25,3	8,7	5,3	13,2	11,7
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,8	3,5	35,5	32,6	11,0	8,8	13,0	10,0
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	18,7	14,4	5,1	3,8	5,7	5,2
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar i vriden ställning								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	6,2	5,2	48,2	46,0	15,2	14,3	21,3	18,6
	Mindre än 1/4 av tiden	1,7	2,7	33,1	25,0	9,4	5,7	11,0	11,6
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,9	4,9	36,0	31,9	10,2	8,7	13,0	12,1
	Mindre än 1/4 av tiden	2,4	1,1	18,4	14,5	5,3	3,8	5,6	4,8
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	7,8	5,1	55,6	43,1	17,2	14,5	21,8	18,4
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	3,4	36,1	31,6	10,6	7,4	14,8	13,4
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	6,1	4,2	33,3	32,2	9,4	8,8	10,1	10,8
	Mindre än 1/4 av tiden	2,7	1,3	20,6	15,2	5,9	4,0	6,8	5,2
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme								
Varje dag	Minst 1/2 tiden	6,0	5,0	43,0	40,4	15,1	11,6	19,2	16,6
	Mindre än 1/2 tiden	2,4	3,1	39,6	31,6	9,2	8,7	13,8	14,2
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	4,8	3,5	29,4	26,5	9,2	8,0	9,4	9,1
	Mindre än 1/2 tiden	2,0	1,1	17,4	14,3	4,3	3,5	5,7	4,9
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem								
Varje dag	Minst 1 dag per vecka	4,6	2,9	51,3	41,6	13,5	12,8	17,0	17,3
	Mindre ofta	4,0	4,7	37,0	33,3	11,9	8,6	16,5	14,3
Mindre ofta	Minst 1 dag per vecka	3,3	1,4	26,2	18,0	6,4	4,6	7,5	6,1
	Mindre ofta	3,0	2,0	20,6	17,4	6,3	4,7	7,0	6,2
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Varje dag	Högst 1/2 tiden	4,6	3,4	42,7	41,3	12,4	11,4	16,6	17,1
	Mer än 1/2 tiden	4,1	4,7	40,1	33,3	13,4	9,6	17,0	14,3
Mindre ofta	Högst 1/2 tiden	3,3	2,2	23,4	20,8	6,6	5,0	8,0	6,7
	Mer än 1/2 tiden	3,0	1,5	21,1	16,0	6,3	4,6	6,5	5,8
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet								
Varje dag	För det mesta inte	6,4	5,2	45,0	35,7	16,0	10,5	17,0	16,3
	För det mesta	3,5	3,7	39,6	37,1	11,1	10,2	17,0	15,2
Mindre ofta	För det mesta inte	3,9	2,7	26,4	21,5	8,2	6,4	8,2	7,3
	För det mesta	2,9	1,5	20,8	16,7	5,7	4,3	6,8	5,7
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Utsatt för kyla (utomhus- arbete vintertid etc)								
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	4,6	4,6	49,1	42,1	11,8	12,5	18,9	18,5
	Mindre än 1/4 av tiden	4,4	3,7	39,6	31,6	12,7	8,4	16,2	12,5
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,6	3,0	30,5	28,7	8,0	5,8	9,7	10,7
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	1,5	21,8	15,7	6,2	4,4	7,0	5,2

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4a (forts)

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke	
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av framåtböjd arbete och följande variabler</i>									
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen								
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	5,2	5,5	45,8	44,7	15,0	13,8	19,0	18,0
	Mindre ofta	5,8	3,5	35,5	32,6	11,0	8,8	13,0	10,0
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	2,2	33,6	25,3	8,7	5,3	13,2	11,7
	Mindre ofta	2,5	1,3	18,7	14,4	5,1	3,8	5,7	5,2
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar i vriden ställning								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	43,5	42,4	14,3	12,6	17,9	15,9
	Mindre än 1/4 av tiden	3,9	1,6	31,5	27,8	9,6	7,8	10,2	9,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,3	3,5	32,6	27,7	7,4	7,7	11,7	12,6
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	18,0	14,5	5,1	3,6	5,5	5,3
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	46,7	40,9	15,7	13,5	17,8	14,7
	Mindre än 1/4 av tiden	4,1	3,6	35,1	35,6	10,4	9,0	13,8	13,2
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,3	3,7	27,3	30,3	5,2	7,1	5,9	13,2
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	19,3	14,2	5,5	3,6	6,3	5,2
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	6,8	5,7	42,4	42,5	15,6	12,5	16,8	15,2
	Mindre än 1/2 tiden	4,0	3,1	35,4	33,3	8,2	9,6	12,9	12,4
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,2	3,0	26,0	23,3	7,4	6,8	8,2	9,1
	Mindre än 1/2 tiden	1,5	1,0	16,2	12,9	4,1	3,0	5,1	4,9
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Tvungen att dra in på luncher,arbeta över, ta med jobb hem								
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,0	3,0	43,6	44,4	11,6	14,0	15,9	14,4
	Mindre ofta	5,8	5,3	37,4	34,5	13,0	9,4	14,7	13,4
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	2,9	1,3	23,9	15,7	5,9	3,8	6,0	6,4
	Mindre ofta	2,4	1,5	18,2	15,6	5,2	4,0	6,4	5,8
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten								
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,0	3,4	40,1	40,3	12,7	11,2	16,2	12,7
	Mer än 1/2 tiden	4,9	5,3	38,6	37,0	13,2	11,2	13,6	14,8
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,6	2,1	21,1	19,8	5,7	4,6	6,7	7,8
	Mer än 1/2 tiden	2,6	1,2	18,7	13,4	5,3	3,7	5,9	5,1
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet								
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	6,8	5,4	41,5	39,1	15,7	12,8	13,5	13,6
	För det mesta	5,2	3,9	38,4	38,0	11,2	10,6	16,0	13,9
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,3	2,3	23,7	18,0	6,7	4,6	8,0	7,7
	För det mesta	2,2	1,3	18,6	15,2	4,9	3,9	5,8	5,6

Tabell 4.4a (forts)

Exponeringar	Sjuk- skriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke			
	5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag					
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av vriden arbetsställning och följande variabler</i>										
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen									
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	6,2	5,2	48,2	46,0	15,2	14,3	21,3	18,6	
	Mindre ofta	5,9	4,9	36,0	31,9	10,2	8,7	13,0	12,1	
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	1,7	2,7	33,1	25,0	9,4	5,7	11,0	11,6	
	Mindre ofta	2,4	1,1	18,4	14,5	5,3	3,8	5,6	4,8	
Arbetar i vriden ställning	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna									
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	43,5	42,4	14,3	12,6	17,9	15,9	
	Mindre än 1/4 av tiden	5,3	3,5	32,6	27,7	7,4	7,7	11,7	12,6	
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,9	1,6	31,5	27,8	9,6	7,8	10,2	9,1	
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	18,0	14,5	5,1	3,6	5,5	5,3	
Arbetar i vriden ställning	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre									
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	46,4	41,1	13,8	13,3	16,4	16,2	
	Mindre än 1/4 av tiden	5,0	4,4	36,0	34,8	10,3	8,9	15,0	13,6	
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,6	2,8	26,5	27,9	7,1	7,4	6,4	10,2	
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	19,4	14,7	5,7	3,7	6,2	5,3	
Arbetar i vriden ställning	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme									
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	7,3	6,3	41,3	40,3	14,2	11,7	16,8	15,9	
	Mindre än 1/2 tiden	3,5	3,5	37,6	35,1	7,4	10,4	13,6	14,0	
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,5	2,2	25,6	24,0	7,8	7,0	7,3	8,3	
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,0	16,9	13,2	4,6	3,1	5,5	4,9	
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem									
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,8	3,2	46,8	43,7	11,4	13,1	17,0	15,6	
	Mindre ofta	5,8	6,1	36,7	34,9	12,0	10,0	14,8	14,7	
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	2,6	1,3	22,9	16,2	5,8	4,3	5,8	6,1	
	Mindre ofta	2,3	1,2	18,5	15,5	5,7	3,8	6,3	5,4	
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten									
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,3	3,9	41,2	40,2	12,6	10,0	15,7	14,1	
	Mer än 1/2 tiden	5,4	6,2	38,7	36,9	11,3	12,2	15,6	15,8	
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,3	1,8	20,3	19,4	5,5	5,1	6,6	7,1	
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,0	19,4	14,0	6,0	3,5	5,7	5,0	
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet									
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	7,8	5,3	43,3	39,7	16,3	11,9	15,0	14,5	
	För det mesta	5,1	4,9	38,2	37,5	9,5	11,0	16,3	15,1	
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	2,4	2,2	21,6	16,8	5,7	4,7	6,7	7,0	
	För det mesta	2,4	1,1	19,3	15,8	5,8	3,9	6,0	5,4	

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4a (forts)

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i rygg utom nacke			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag					
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M		
<i>Kombination av arbete med händerna upplyfta och följande variabler</i>											
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen										
	Varje dag	7,8	5,1	55,6	43,1	17,2	14,5	21,8	18,4		
	Mindre ofta	6,1	4,2	33,3	32,2	9,4	8,8	10,1	10,8		
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	3,4	36,1	31,6	10,6	7,4	14,8	13,4		
	Mindre ofta	2,7	1,3	20,6	15,2	5,9	4,0	6,8	5,2		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna										
	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	46,7	40,9	15,7	13,5	17,8	14,7		
	Mindre än 1/4 av tiden	3,3	3,7	27,3	30,3	5,2	7,1	5,9	13,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	4,1	3,6	35,1	35,6	10,4	9,0	13,8	13,2		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	19,3	14,2	5,5	3,6	6,3	5,2		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar i vriden ställning										
	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	46,4	41,1	13,8	13,3	16,4	16,2		
	Mindre än 1/4 av tiden	3,6	2,8	26,5	27,9	7,1	7,4	6,4	10,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,0	4,4	36,0	34,8	10,3	8,9	15,0	13,6		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	19,4	14,7	5,7	3,7	6,2	5,3		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme										
	Minst 1/2 tiden	7,2	6,5	42,7	40,6	14,1	12,3	15,1	16,0		
	Mindre än 1/2 tiden	5,2	2,6	31,2	32,9	5,3	10,2	8,3	12,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,4	2,9	28,6	26,9	9,0	7,7	10,0	9,6		
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,1	19,1	13,9	4,9	3,2	6,5	5,3		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem										
	Minst 1 dag per vecka	6,1	2,9	48,3	43,6	12,4	14,7	16,1	15,0		
	Mindre ofta	6,3	5,7	35,4	33,5	11,4	9,2	11,8	13,6		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	3,0	1,5	26,3	18,2	6,5	4,5	7,5	6,9		
	Mindre ofta	2,7	1,6	21,1	17,1	6,5	4,4	8,0	6,3		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten										
	Högst 1/2 tiden	5,9	3,5	39,5	40,6	11,6	11,2	13,1	15,7		
	Mer än 1/2 tiden	7,3	5,6	40,3	34,5	12,0	11,5	13,5	13,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	3,1	2,2	24,5	21,0	6,9	5,1	8,8	7,2		
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,4	20,8	15,8	6,3	4,2	6,9	6,2		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet										
	För det mesta inte	7,6	5,3	44,0	38,8	15,5	13,7	10,3	14,7		
	För det mesta	6,0	4,4	36,9	36,4	9,3	10,2	14,9	14,0		
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,4	2,7	25,7	19,7	7,8	4,8	9,4	7,9		
	För det mesta	2,6	1,4	21,7	17,2	6,2	4,4	7,4	6,1		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4a (forts)

Exponeringar	Sjuk- skriven*		Ont i nedre delen av ryggen				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna			
	5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		i rygg utom nacke			
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av upprepat arbete och följande variabler</i>										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen									
Minst 1/2 tiden	Varje dag	6,0	5,0	43,0	40,4	15,1	11,6	19,2	16,6	
	Mindre ofta	4,8	3,5	29,4	26,5	9,2	8,0	9,4	9,1	
Mindre än 1/2 tiden	Varje dag	2,4	3,1	39,6	31,6	9,2	8,7	13,8	14,2	
	Mindre ofta	2,0	1,1	17,4	14,3	4,3	3,5	5,7	4,9	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Arbetar framböjd utan stöd med händerna									
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	6,8	5,7	42,4	42,5	15,6	12,5	16,8	15,2	
	Mindre än 1/4 av tiden	4,2	3,0	26,0	23,3	7,4	6,8	8,2	9,1	
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	4,0	3,1	35,4	33,3	8,2	9,6	12,9	12,4	
	Mindre än 1/4 av tiden	1,5	1,0	16,2	12,9	4,1	3,0	5,1	4,9	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Arbetar i vriden ställning									
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	7,3	6,3	41,3	40,3	14,2	11,7	16,8	15,9	
	Mindre än 1/4 av tiden	3,5	2,2	25,6	24,0	7,8	7,0	7,3	8,3	
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	3,5	3,5	37,6	35,1	7,4	10,4	13,6	14,0	
	Mindre än 1/4 av tiden	1,8	1,0	16,9	13,2	4,6	3,1	5,5	4,9	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre									
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	7,2	6,5	42,7	40,6	14,1	12,3	15,1	16,0	
	Mindre än 1/4 av tiden	4,4	2,9	28,6	26,9	9,0	7,7	10,0	9,6	
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	5,2	2,6	31,2	32,9	5,3	10,2	8,3	12,2	
	Mindre än 1/4 av tiden	1,8	1,1	19,1	13,9	4,9	3,2	6,5	5,3	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem									
Minst 1/2 tiden	Minst 1 dag per vecka	5,6	3,3	41,4	37,4	12,0	10,8	14,5	11,5	
	Mindre ofta	4,7	4,4	28,9	28,2	9,8	8,2	10,1	12,0	
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1 dag per vecka	2,3	1,1	23,5	16,6	4,8	4,4	5,9	7,2	
	Mindre ofta	1,9	1,5	18,4	16,6	5,1	4,0	7,0	5,6	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten									
Minst 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	5,1	3,8	32,6	36,8	9,9	9,6	11,8	12,5	
	Mer än 1/2 tiden	5,2	4,4	31,9	27,4	11,5	9,1	11,0	11,4	
Mindre än 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	2,2	1,5	22,0	18,3	5,7	4,6	7,5	7,1	
	Mer än 1/2 tiden	2,1	1,3	18,4	15,9	4,6	4,1	5,7	6,0	
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet									
Minst 1/2 tiden	För det mesta inte	5,5	4,6	33,6	32,7	11,7	10,0	10,5	12,4	
	För det mesta	4,9	3,7	31,4	30,9	9,8	8,9	12,1	11,5	
Mindre än 1/2 tiden	För det mesta inte	2,6	1,9	23,2	18,0	6,3	5,1	8,5	7,3	
	För det mesta	2,0	1,2	19,5	16,5	4,8	4,0	6,3	6,1	

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4b Andel sysselsatta med ont/besvär i höfter, ben, knän, fötter samt uttröttad i kroppen för olika kombinationer av exponeringar och kön. 1995/1996

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna		Utröttad i kroppen			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		i höftled ben, knä, fötter		minst 1 dag/ vecka		varje dag	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av tungt arbete och följande variabler</i>													
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Arbetar framböjd utan stöd med händerna Minst 1/4 av tiden Mindre än 1/4 av tiden	5,2	5,5	41,1	39,1	16,2	15,8	5,3	7,6	73,1	74,1	23,7	25,0
		3,0	2,2	30,1	29,6	9,0	6,9	3,4	4,3	55,9	53,2	16,0	12,4
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,8	3,5	36,0	32,9	12,5	9,4	3,3	4,5	63,7	54,0	18,6	12,1
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	17,0	11,0	5,8	3,1	1,8	1,9	32,5	27,1	6,8	3,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Arbetar i vriden ställning Minst 1/4 av tiden Mindre än 1/4 av tiden	6,2	5,2	42,8	39,4	16,0	14,9	5,3	8,6	76,1	75,1	25,6	25,5
		1,7	2,7	29,1	29,4	9,6	7,9	3,7	3,5	54,8	53,8	14,7	13,3
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,9	4,9	33,3	32,1	12,3	9,5	3,5	5,2	62,4	53,8	17,7	10,6
	Mindre än 1/4 av tiden	2,4	1,1	17,5	11,2	5,8	3,1	1,8	1,8	32,3	27,0	6,9	3,4
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden Mindre än 1/4 av tiden	7,8	5,1	53,1	40,9	24,5	15,2	6,0	8,7	75,3	75,9	30,6	25,2
		3,0	3,4	31,3	30,8	9,8	10,0	4,1	4,7	63,5	57,8	17,2	15,8
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	6,1	4,2	38,8	34,3	13,0	9,9	3,6	4,6	64,1	54,6	20,9	11,6
	Mindre än 1/4 av tiden	2,7	1,3	18,2	11,6	6,3	3,3	1,9	2,0	35,2	27,9	7,5	3,5
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme Minst 1/2 tiden Mindre än 1/2 tiden	6,0	5,0	45,1	38,2	17,9	13,1	5,6	5,7	71,7	70,4	26,3	25,1
		2,4	3,1	26,9	31,0	7,7	11,1	3,3	7,2	60,2	59,4	13,8	12,7
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	4,8	3,5	27,1	22,4	9,8	7,2	2,3	4,0	49,3	43,3	13,7	9,2
	Mindre än 1/2 tiden	2,0	1,1	16,7	12,3	5,5	3,1	2,0	1,8	31,9	27,6	6,1	3,0
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem Minst 1 dag per vecka Mindre ofta	4,6	2,9	48,4	39,0	20,6	13,8	6,1	4,2	82,4	78,0	27,6	25,4
		4,0	4,7	31,9	32,6	10,2	10,9	3,8	7,4	59,6	58,1	17,5	16,2
Mindre ofta	Minst 1 dag per vecka	3,3	1,4	23,0	13,7	8,4	3,7	2,3	1,5	51,1	37,9	12,8	5,7
	Mindre ofta	3,0	2,0	20,1	15,9	6,8	4,6	2,0	3,0	33,5	27,9	7,6	4,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten Högst 1/2 tiden Mer än 1/2 tiden	4,6	3,4	38,2	37,3	12,8	11,4	3,9	6,9	70,7	71,0	21,0	22,9
		4,1	4,7	34,8	33,8	14,9	13,1	5,3	6,1	60,1	61,8	20,8	17,9
Mindre ofta	Högst 1/2 tiden	3,3	2,2	24,2	17,2	7,8	4,0	2,2	3,0	45,0	36,8	10,5	6,1
	Mer än 1/2 tiden	3,0	1,5	18,0	13,9	6,7	4,5	2,1	2,1	33,2	29,3	8,2	4,1
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet För det mesta inte För det mesta	6,4	5,2	41,1	34,8	14,2	12,8	3,8	7,5	71,9	68,6	22,5	22,8
		3,5	3,7	35,1	35,4	13,1	12,1	4,9	5,9	64,4	64,6	19,9	18,7
Mindre ofta	För det mesta inte	3,9	2,7	27,0	20,4	9,6	5,7	2,3	3,3	46,3	37,9	13,3	8,0
	För det mesta	2,9	1,5	18,6	13,7	6,3	3,9	2,0	2,2	36,3	30,5	7,7	4,0
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen Varje dag	Utsatt för kyla (utomhus- arbete vintertid etc) Minst 1/4 av tiden Mindre än 1/4 av tiden	4,6	4,6	40,9	37,9	14,9	14,5	6,8	8,6	68,8	71,6	26,9	23,0
		4,4	3,7	36,0	32,5	13,1	10,1	3,8	4,2	66,2	60,0	19,3	17,1
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	5,6	3,0	31,2	27,3	11,6	6,5	5,9	4,3	56,5	49,3	14,7	6,7
	Mindre än 1/4 av tiden	3,0	1,5	20,3	12,7	6,9	3,8	1,9	2,1	38,0	28,8	8,9	4,4

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4b (forts)

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna				Utröttad i kroppen			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag		i höftled ben, knä, fötter				minst 1 dag/ vecka		varje dag	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av framtåböjt arbete och följande variabler</i>															
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen													
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	5,2	5,5	41,1	39,1	16,2	15,8	5,3	7,6	73,1	74,1	23,7	25,0		
	Mindre ofta	5,8	3,5	36,0	32,9	12,5	9,4	3,3	4,5	63,7	54,0	18,6	12,1		
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	2,2	30,1	29,6	9,0	6,9	3,4	4,3	55,9	53,2	16,0	12,4		
	Mindre ofta	2,5	1,3	17,0	11,0	5,8	3,1	1,8	1,9	32,5	27,1	6,8	3,1		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Arbetar i vriden ställning													
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	41,0	40,0	16,4	13,6	4,4	7,3	72,8	68,8	24,1	20,7		
	Mindre än 1/4 av tiden	3,9	1,6	31,8	25,8	8,7	8,5	3,3	3,5	55,6	50,9	13,1	12,1		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,3	3,5	27,9	24,1	8,5	7,5	3,3	5,5	55,2	49,8	13,4	8,6		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	16,4	12,1	5,6	3,1	1,7	1,8	31,0	28,0	6,7	3,8		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre													
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,6	5,3	47,6	40,0	21,0	13,8	5,0	7,4	73,3	68,9	29,6	20,7		
	Mindre än 1/4 av tiden	4,1	3,6	32,6	31,4	9,9	10,6	3,4	4,5	63,3	57,7	15,2	15,1		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,3	3,7	34,9	32,1	8,7	8,7	2,7	4,7	57,3	54,8	14,0	11,5		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	16,5	11,3	5,8	3,0	1,8	2,0	32,3	27,6	7,0	3,5		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme													
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	6,8	5,7	41,8	40,2	16,8	14,3	3,9	6,2	71,4	68,6	24,5	24,1		
	Mindre än 1/2 tiden	4,0	3,1	32,3	30,5	9,6	9,9	4,3	6,0	60,9	56,7	14,8	10,7		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,2	3,0	23,9	19,0	8,2	5,6	2,4	3,3	43,3	41,4	11,5	8,0		
	Mindre än 1/2 tiden	1,5	1,0	14,3	11,2	4,6	2,8	1,6	1,9	28,7	26,3	4,9	2,9		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem													
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,0	3,0	44,6	40,5	18,1	13,4	4,8	4,1	78,0	74,4	25,3	22,6		
	Mindre ofta	5,8	5,3	34,3	32,9	11,4	11,5	3,5	7,0	61,0	56,9	17,4	15,2		
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	2,9	1,3	19,1	11,7	6,7	3,2	2,1	1,5	46,4	36,9	10,7	5,5		
	Mindre ofta	2,4	1,5	17,5	14,4	5,7	3,7	1,8	2,7	29,1	25,7	6,2	3,4		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Möjlighet att själv bestämma arbetstakten													
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,0	3,4	40,2	36,9	14,3	9,8	3,8	7,3	68,9	67,2	21,4	21,2		
	Mer än 1/2 tiden	4,9	5,3	34,8	35,3	13,1	14,4	4,1	5,3	63,7	60,7	19,4	16,0		
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,6	2,1	20,9	15,6	6,2	3,9	1,9	2,5	41,0	35,7	8,3	5,4		
	Mer än 1/2 tiden	2,6	1,2	15,3	11,9	5,9	3,4	1,9	2,1	27,9	27,2	6,8	3,7		
Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna		Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet													
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	6,8	5,4	41,5	39,2	15,6	13,7	3,6	7,3	71,8	67,1	26,8	21,7		
	För det mesta	5,2	3,9	36,3	34,6	12,9	11,9	4,2	5,5	64,6	61,9	17,5	16,6		
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,3	2,3	24,0	16,3	8,1	4,3	2,1	2,9	40,9	35,4	9,7	6,9		
	För det mesta	2,2	1,3	15,7	12,6	5,2	3,4	1,8	2,1	31,9	29,1	6,6	3,6		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4b (forts)

Exponeringar		Sjuk-skriven*		Ont i höfter, ben knän, fötter			Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled, ben, knä, fötter			Utröttad i kroppen			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/vecka		varje dag				minst 1 dag/vecka		varje dag	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Kombination av vriden arbetsställning och följande variabler													
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen												
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	6,2	5,2	42,8	39,4	16,0	14,9	5,3	8,6	76,1	75,1	25,6	25,5
	Mindre ofta	5,9	4,9	33,3	32,1	12,3	9,5	3,5	5,2	62,4	53,8	17,7	10,6
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	1,7	2,7	29,1	29,4	9,6	7,9	3,7	3,5	54,8	53,8	14,7	13,3
	Mindre ofta	2,4	1,1	17,5	11,2	5,8	3,1	1,8	1,8	32,3	27,0	6,9	3,4
Arbetar i vriden ställning	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna												
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	6,6	5,8	41,0	40,0	16,4	13,6	4,4	7,3	72,8	68,8	24,1	20,7
	Mindre än 1/4 av tiden	5,3	3,5	27,9	24,1	8,5	7,5	3,3	5,5	55,2	49,8	13,4	8,6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,9	1,6	31,8	25,8	8,7	8,5	3,3	3,5	55,6	50,9	13,1	12,1
	Mindre än 1/4 av tiden	2,1	1,3	16,4	12,1	5,6	3,1	1,7	1,8	31,0	28,0	6,7	3,8
Arbetar i vriden ställning	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre												
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,9	5,7	46,3	40,8	18,1	13,5	5,8	7,7	73,3	68,5	28,1	20,3
	Mindre än 1/4 av tiden	5,0	4,4	30,5	28,9	10,7	9,6	3,1	5,5	62,8	57,1	15,4	13,3
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	3,6	2,8	35,7	29,7	11,5	8,3	1,7	4,0	55,1	54,1	14,7	11,9
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	17,3	12,0	5,8	3,3	1,9	1,8	32,9	28,1	7,1	4,0
Arbetar i vriden ställning	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme												
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	7,3	6,3	38,0	37,5	15,5	13,2	4,4	6,4	69,9	65,6	22,9	21,8
	Mindre än 1/2 tiden	3,5	3,5	33,4	32,3	9,8	9,8	3,4	7,5	60,2	59,6	14,9	10,0
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	3,5	2,2	24,9	19,9	8,3	5,5	1,9	3,0	41,7	41,9	11,2	8,9
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,0	15,1	11,6	4,9	3,1	1,9	1,7	30,5	26,8	5,5	3,3
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem												
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	5,8	3,2	42,4	37,5	17,8	11,6	4,9	4,4	76,5	73,8	23,8	20,8
	Mindre ofta	5,8	6,1	33,1	33,8	11,1	11,7	3,5	7,9	61,7	57,2	18,0	14,7
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	2,6	1,3	20,2	12,9	7,0	3,7	2,1	1,4	47,1	37,1	11,4	6,1
	Mindre ofta	2,3	1,2	17,9	14,1	5,8	3,6	1,8	2,5	28,8	25,9	6,0	3,6
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten												
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	6,3	3,9	39,6	37,9	14,1	9,0	3,6	7,1	69,7	65,6	20,6	19,5
	Mer än 1/2 tiden	5,4	6,2	31,6	33,8	12,9	14,3	4,7	6,7	61,7	61,9	20,1	15,6
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	2,3	1,8	20,6	14,7	6,1	4,0	1,9	2,5	39,7	35,7	8,4	5,8
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,0	16,8	13,0	6,2	3,6	1,9	1,8	29,5	27,6	7,0	4,1
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet												
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	7,8	5,3	39,3	39,7	15,9	12,1	2,7	6,7	71,0	63,8	24,7	20,0
	För det mesta	5,1	4,9	34,7	33,5	12,3	11,8	4,8	6,9	64,0	63,3	17,8	15,9
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	2,4	2,2	23,8	15,1	7,4	4,6	2,4	3,0	38,9	35,8	9,5	7,3
	För det mesta	2,4	1,1	16,7	13,3	5,6	3,5	1,8	1,8	32,9	29,3	6,9	4,1

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4b (forts)

Exponeringar		Sjuk- skriven*		Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled ben, knä, fötter				Utröttad i kroppen			
		5 veckor eller mer		minst 1 dag/ vecka		varje dag						minst 1 dag/ vecka		varje dag	
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
<i>Kombination av arbete med upplyfta händer och följande variabler</i>															
Arbetar med händerna upplyfta ihöjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	7,8	5,1	53,1	40,9	24,5	15,2	6,0	8,7	75,3	75,9	30,6	25,2		
	Varje dag	6,1	4,2	38,8	34,3	13,0	9,9	3,6	4,6	64,1	54,6	20,9	11,6		
	Mindre ofta														
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	3,0	3,4	31,3	30,8	9,8	10,0	4,1	4,7	63,5	57,8	17,2	15,8		
	Varje dag	2,7	1,3	18,2	11,6	6,3	3,3	1,9	2,0	35,2	27,9	7,5	3,5		
	Mindre ofta														
Arbetar med händerna upplyfta ihöjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar framböjd utan stöd med händerna	8,6	5,3	47,6	40,0	21,0	13,8	5,0	7,4	73,3	68,9	29,6	20,7		
	Minst 1/4 av tiden	3,3	3,7	34,9	32,1	8,7	8,7	2,7	4,7	57,3	54,8	14,0	11,5		
	Mindre än 1/4 av tiden														
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	4,1	3,6	32,6	31,4	9,9	10,6	3,4	4,5	63,3	57,7	15,2	15,1		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,5	1,3	16,5	11,3	5,8	3,0	1,8	2,0	32,3	27,6	7,0	3,5		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Arbetar i vriden ställning	7,9	5,7	46,3	40,8	18,1	13,5	5,8	7,7	73,3	68,5	28,1	20,3		
	Minst 1/4 av tiden	3,6	2,8	35,7	29,7	11,5	8,3	1,7	4,0	55,1	54,1	14,7	11,9		
	Mindre än 1/4 av tiden														
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	5,0	4,4	30,5	28,9	10,7	9,6	3,1	5,5	62,8	57,1	15,4	13,3		
	Mindre än 1/4 av tiden	2,3	1,1	17,3	12,0	5,8	3,3	1,9	1,8	32,9	28,1	7,1	4,0		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme	7,2	6,5	44,4	38,7	18,4	12,5	4,7	6,6	71,3	68,8	26,9	23,3		
	Minst 1/2 tiden	5,2	2,6	36,7	35,3	10,3	11,5	2,8	6,1	56,4	58,1	14,5	10,4		
	Mindre än 1/2 tiden														
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	4,4	2,9	25,8	22,6	9,0	7,5	2,3	3,4	47,7	44,7	12,5	10,5		
	Mindre än 1/2 tiden	1,8	1,1	16,4	11,3	5,3	2,9	2,1	2,0	33,5	27,6	6,3	3,3		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem	6,1	2,9	51,1	41,1	19,2	13,0	5,9	3,8	78,0	77,3	29,7	22,1		
	Minst 1 dag per vecka	6,3	5,7	38,4	35,0	14,5	11,5	3,3	7,7	61,7	57,2	20,0	15,3		
	Mindre ofta														
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	3,0	1,5	21,8	13,8	8,4	4,1	2,2	1,7	51,3	39,1	12,1	7,0		
	Mindre ofta	2,7	1,6	19,1	15,0	6,0	4,2	2,1	2,8	33,4	27,7	7,2	4,2		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten	5,9	3,5	45,3	41,0	15,8	10,1	4,4	9,0	68,8	67,1	22,8	20,3		
	Högst 1/2 tiden	7,3	5,6	39,9	34,6	17,0	13,8	4,0	4,6	65,4	61,8	25,3	15,5		
	Mer än 1/2 tiden														
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	3,1	2,2	23,2	15,9	7,4	4,2	2,1	2,3	45,8	38,0	10,1	6,8		
	Mer än 1/2 tiden	2,5	1,4	16,7	13,9	6,2	4,4	2,2	2,5	32,0	29,4	7,4	4,7		
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre Minst 1/4 av tiden	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet	7,6	5,3	46,2	42,6	18,5	11,9	2,7	9,0	71,0	64,9	29,2	22,6		
	För det mesta inte	6,0	4,4	40,4	35,0	14,7	12,3	5,1	5,3	65,2	63,7	20,7	15,2		
	För det mesta														
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	3,4	2,7	25,3	16,9	8,4	5,7	2,4	2,6	45,2	38,6	11,3	7,7		
	För det mesta	2,6	1,4	18,0	14,0	6,1	3,9	2,0	2,4	36,7	31,0	7,8	4,9		

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Tabell 4.4b (forts)

Exponeringar		Sjuk- skriven*						Ont i höfter, ben knän, fötter				Besvär någon gång de senaste 12 månaderna i höftled ben, knä, fötter				Uttröttad i kroppen							
		5 veckor eller mer						minst 1 dag/ vecka				varje dag				minst 1 dag/ vecka				varje dag			
		Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M				
<i>Kombination av upprepat arbete</i>																							
<i>och följande variabler</i>																							
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen																					
Minst 1/2 tiden		6,0	5,0	45,1	38,2	17,9	13,1	5,6	5,7	71,7	70,4	26,3	25,1										
		4,8	3,5	27,1	22,4	9,8	7,2	2,3	4,0	49,3	43,3	13,7	9,2										
Mindre än 1/2 tiden		2,4	3,1	26,9	31,0	7,7	11,1	3,3	7,2	60,2	59,4	13,8	12,7										
		2,0	1,1	16,7	12,3	5,5	3,1	2,0	1,8	31,9	27,6	6,1	3,0										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna																					
Minst 1/2 tiden		6,8	5,7	41,8	40,2	16,8	14,3	3,9	6,2	71,4	68,6	24,5	24,1										
		4,2	3,0	23,9	19,0	8,2	5,6	2,4	3,3	43,3	41,4	11,5	8,0										
Mindre än 1/2 tiden		4,0	3,1	32,3	30,5	9,6	9,9	4,3	6,0	60,9	56,7	14,8	10,7										
		1,5	1,0	14,3	11,2	4,6	2,8	1,6	1,9	28,7	26,3	4,9	2,9										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Arbetar i vriden ställning																					
Minst 1/2 tiden		7,3	6,3	38,0	37,5	15,5	13,2	4,4	6,4	69,9	65,6	22,9	21,8										
		3,5	2,2	24,9	19,9	8,3	5,5	1,9	3,0	41,7	41,9	11,2	8,9										
Mindre än 1/2 tiden		3,5	3,5	33,4	32,3	9,8	9,8	3,4	7,5	60,2	59,6	14,9	10,0										
		1,8	1,0	15,1	11,6	4,9	3,1	1,9	1,7	30,5	26,8	5,5	3,3										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre																					
Minst 1/2 tiden		7,2	6,5	44,4	38,7	18,4	12,5	4,7	6,6	71,3	68,8	26,9	23,3										
		4,4	2,9	25,8	22,6	9,0	7,5	2,3	3,4	47,7	44,7	12,5	10,5										
Mindre än 1/2 tiden		5,2	2,6	36,7	35,3	10,3	11,5	2,8	6,1	56,4	58,1	14,5	10,4										
		1,8	1,1	16,4	11,3	5,3	2,9	2,1	2,0	33,5	27,6	6,3	3,3										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem																					
Minst 1/2 tiden		5,6	3,3	39,0	31,3	15,6	10,6	4,1	3,2	70,4	65,7	22,7	19,6										
		4,7	4,4	27,6	26,1	9,8	8,1	2,6	5,1	47,8	46,4	13,7	12,3										
Mindre än 1/2 tiden		2,3	1,1	19,7	13,5	6,8	3,6	2,2	1,6	47,5	37,9	10,3	5,5										
		1,9	1,5	17,0	15,9	5,1	4,6	2,0	3,3	28,9	27,6	5,4	3,4										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Möjlighet att själv bestämma arbetstakten																					
Minst 1/2 tiden		5,1	3,8	32,2	29,9	11,5	9,0	2,7	5,3	57,6	56,3	16,8	17,2										
		5,2	4,4	28,5	26,9	11,4	9,7	3,3	4,0	49,0	50,7	15,8	13,4										
Mindre än 1/2 tiden		2,2	1,5	21,9	16,4	6,3	3,2	2,2	2,9	42,4	37,2	8,3	5,3										
		2,1	1,3	14,7	14,1	5,4	4,7	2,1	2,5	28,6	29,3	5,9	3,9										
Upprepar samma arbets- moment många ggr/timme		Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet																					
Minst 1/2 tiden		5,5	4,6	33,8	30,6	12,5	10,3	2,7	4,7	56,4	54,7	18,3	16,6										
		4,9	3,7	28,5	26,9	10,7	8,8	3,0	4,5	52,2	52,3	14,9	14,2										
Mindre än 1/2 tiden		2,6	1,9	23,0	18,1	7,3	4,5	2,2	4,2	42,0	37,7	9,6	7,4										
		2,0	1,2	16,9	14,3	5,5	4,1	2,2	2,3	33,8	31,0	6,4	3,8										

* Observera att sjukskrivning 5 veckor eller mer gäller oavsett orsak till besvären

Bilaga 1 – Arbetsmiljöundersökningen 1995

Metodbeskrivning

Arbetsmiljöundersökningen står metodmässigt på en grund av långvarigt och omfattande utvecklingsarbete vid SCB när det gäller metoder att beskriva arbetsmiljöförhållanden utifrån intervju- och enkätfrågor. Metodarbetet har bl.a. bestått i ett antal valideringsstudier, där svar på många olika typer av frågor jämförts med annan slags information – t.ex. teknisk. Detta arbete har visat i vilka sammanhang man kan vänta sig meningsfulla svar på frågor av detta slag och har också givit en uppfattning om hur man bör utforma frågor och svarsalternativ.

En viktig slutsats är att frågor måste vara mycket precist formulerade, om resultaten skall bli tillfredsställande. De bör också beröra sådant som människor lätt kan observera med sina sinnen. Frågorna bör vidare utnyttja gränser som är naturliga och lätta att uttrycka i ord. Uppfyller frågorna högt ställda krav i dessa avseenden, förefaller det möjligt att få svar, som på ett meningsfullt och klargörande sätt beskriver faktiska arbetsmiljöförhållanden. Metodutvecklingsarbetet beskrivs i en specialpublikation: "Att utveckla sociala indikatorer - en surveyansats belyst med exemplet arbetsmiljö" (A. Wikman, Urval nr 21, SCB 1991).

Några ord om bakgrunden till de frågor som valts

Frågorna behandlar, vad gäller den fysiska arbetsmiljön, tungt arbete, lyftarbete, besvärliga arbetsställningar och arbetsrörelser, påfrestande klimatförhållanden, buller, vibrationer och kemiska och biologiska hälsorisker. Frågorna behandlar, vad gäller den psykosociala arbetsmiljön, arbetsmängd, kvalifikationskrav, koncentrationskrav, reaktioner på arbetet/feedback, inflytande/påverkansmöjligheter, monotona och enahanda arbetsuppgifter, social gemenskap och socialt stöd. Frågorna behandlar också ont och besvär som följd av arbetet, liksom en hel del bakgrundsförhållanden.

Stor hänsyn har tagits till vilka möjligheter, som funnits att entydigt definiera ingående begrepp, men det gäller inte enbart vad som kan tänkas vara lätt att fråga om preciserat och exakt utan också vad som är centralt inom respektive ämnesområde. Nedan illustreras med exempel överväganden som legat bakom valet av indikatorer.

Tungt arbete definieras i allmänhet i termer av belastning på hjärta och lungor. Gör man en rent teknisk mätning söker man ofta uppskatta den extra syreförbrukning som sker som följd av arbetet. I Arbetsmiljöundersökningen frågas om arbetet leder till ökad andhämtning. Andhämtningen är direkt relaterad till syreförbrukningen.

Lyftarbete är också ofta tungt arbete. Centralt är dock vanligen inte påfrestningen på hjärta och lungor utan på muskler och leder, framför allt i ryggen. Belastningen är direkt beroende av tyngden på det som lyfts och hur lyften sker. Frågor ställs om såväl tyngduppskattningar som arbetsställningar.

Påfrestande arbetsställningar och arbetsrörelser kan bl.a. påverka muskler och leder. Fysiologiskt skiljer man dynamiskt muskelarbete från statiskt. Vid dynamiskt muskelarbete spänns muskeln i intervaller med perioder av avspänning där emellan. Muskeln fungerar i dessa sammanhang som en pump för blodomloppet, och avfallsprodukter kan lätt transporteras bort. Vid statiskt muskelarbete stryper i stället muskeln blodgenomströmningen och problem uppstår. Låsta arbetsställningar och monotont upprepade rörelser, som leder till i det närmaste konstanta spänningar, är viktiga faktorer för förekomsten av problem. I Arbetsmiljöundersökningen ställs frågor kring låsta arbetsställningar och monotont upprepade rörelser.

Klimatförhållandenas inverkan på människan är beroende av en mängd samverkande faktorer. Det är komplicerat att väga samman tekniska mätvärden till sammanfattande mått på klimatet. Man måste mäta temperatur, luftfuktighet och luftens rörelser och dessutom ta hänsyn till personens kläder, fysiska konstitution och det fysiska arbetets art. Vanligt är därför att man även vid tekniska expertundersökningar använder människan själv och hennes reaktioner som mätare för den totala klimatbild. Sådana frågor ställs i Arbetsmiljöundersökningen.

Beträffande **buller** brukar mest den allmänna bullernivån mätt i decibel diskuteras. I Arbetsmiljöundersökningen beskrivs nivån på bullret genom en fråga om bullrets störande effekter på samtal och möjligheter att uppfatta samtal.

Kemiska och biologiska hälsorisker utgör ett komplext område. Även med tillgång till bästa tekniska apparatur och goda ekonomiska resurser är det svårt att göra en tillfredsställande kartläggning av arbetsmiljön i dessa avseenden. Förhållandena varierar ofta över tid och rum, och det kan vara svårt att avgöra vad som på längre sikt är mest avgörande och farligt. Svar på intervjufrågor kan naturligtvis inte ge en information som är lika exakt som den tekniska mätningen kan ge. Genom att fråga arbetstagare vad de ser och känner med sina sinnen, kan man dock få en grov uppfattning om förhållandena. Sådana frågor ställs i Arbetsmiljöundersökningen.

När frågorna inom det **psykosociala frågeområdet** utvecklades, var utgångspunkten två allmänna teoretiska perspektiv.

Det ena perspektivet utgår från ett resonemang kring kroppens reaktioner på **stress**. Det verkar finnas en inneboende automatik i kroppens sätt att fungera vid stress, reaktioner som är genetiskt programmerade. Stressreaktionerna kan hjälpa individen att överleva, men kan i det långa loppet skapa en extra stor belastning på kroppens organ.

Stressreaktioner framkallas av de mest skiftande faktorer. När det gäller arbetsmiljöförhållanden, brukar man säga att

riskerna är speciellt stora, om man har allt för höga krav i arbetet eller alltför mycket att göra. Även allt för små krav och allt för litet att göra i arbetet anses kunna utlösa liknande reaktioner. Olika konflikter mellan människor kan naturligtvis också framkalla stressreaktioner. Med perspektiv utgående från kroppens reaktioner på stress riktas intresset på vissa aspekter av arbetsmiljön.

Det andra psykosociala perspektivet har sin utgångspunkt i en kritisk bedömning av vanligt förekommande former för arbetsorganisation som snävar in och styr den enskilde och inte tar vara på hennes/hans möjligheter till utveckling.

Detta perspektiv har olika inspirationskällor. En historisk utgångspunkt är jämförelsen mellan det förindustriella jordbruks- och hantverkssamhället och den tidiga industrialismens former för arbetsorganisation med dess auktoritära struktur, dess maskinstyrning och sonderdelning av människors arbetsuppgifter. En återkommande kritik mot dagens arbetsorganisationer i olika verksamheter – inte alls enbart inom industrin – är att de i många fall inte låter den enskilde använda och utveckla sin förmåga, att styrningen är alltför detaljerad. En sådan organisation uppfattas allt oftare som ineffektiv och därtill otidsenlig, när alltmer verksamhet förutsätter kunskapsutveckling.

En sådan arbetsorganisation kan för den enskilde innebära:

- begränsade möjligheter att bestämma arbetstakten och uppläggnings av arbetet
- begränsade arbetsuppgifter som upprepades om och om igen
- arbetsuppgifter, som ofta är mindre kvalificerade och kräver begränsade yrkeskunskaper
- svårighet att se helheten i det man gör att uppfatta sin egen roll som betydelsefull
- risk att man måste arbeta ganska isolerad från andra människor
- stora krav på prestation samtidigt som den egna kontrollen av förutsättningarna är begränsade. (Detta är psykiskt på frestande – inte minst vid arbete med människor i vård, omsorg eller utbildning.)

Detta andra psykosociala perspektiv fokuserar, liksom det första, specifika förhållanden som visar tydliga samband med hälsa/ohälsa. Med hjälp av intervju- och enkätfrågor förefaller det möjligt att relativt väl beskriva de företeelser som dessa båda perspektiv aktualiserar. Arbetsmiljöundersökningen har indikatorer för att belysa dessa förhållanden:

- ▶ Allmän psykisk belastning
- ▶ Arbetsmängd
- ▶ Kvalifikationskrav
- ▶ Kvalifikationskrav i förhållande till de arbetande individernas förutsättningar
- ▶ Arbete som innebär krävande relationer till andra
- ▶ Monotona och enahanda arbetsuppgifter

- ▶ Möjlighet att kunna uppfatta arbetet som meningsfullt och engagerande
- ▶ Social gemenskap
- ▶ Inflytande, valfrihet, förhållande till chefer
- ▶ Möjlighet att få stöd och hjälp
- ▶ Möjlighet att fortbilda sig inom sitt yrke och utvecklas
- ▶ Bundenhet och koncentrationskrav
- ▶ Olycksrisker, våldsrisker och dylikt

En förnyad Arbetsmiljöundersökning 1995

I Arbetsmiljöundersökningen 1995 har flera aktuella frågeområden tillkommit, frågor har justerats och nya indikatorer har konstruerats. Annat har strukits för att ge utrymme åt det nya. Förnyelsen av frågeformuläret syftade till bl.a. att bättre kunna mäta aktuella tendenser och förhållanden i arbetsvillkor och arbetsmiljö och att bättre mäta de arbetsmiljöfaktorer som är vanliga bland kvinnor. SCB har utvecklat de nya frågorna på Arbetarskyddsstyrelsens uppdrag. Förändringarna ligger även i linje med önskemål från andra statistikanvändare.

Bland förändringarna märks följande:

- En serie nya och aktualiserade frågor gäller arbetstid, flex-tid, var man arbetar, tid utöver ordinarie arbetstid, lönesystem. Frågorna ger fylligare kunskaper inom dessa alltmer uppmärksammade områden.
- Frågorna om datorer har aktualiserats med hänsyn till ny teknisk utveckling och nya användningsområden.
- Nya frågor har skapats om tunga lyft: mellan 15–25 kg resp. mer än 25 kg. Det innebär att viktgränsen (tidigare 20 kg) ändrats så att den ansluter till de nivåer Arbetarskyddsstyrelsen använder.
- Frågor om bilanvändning i arbetet har tillkommit, vilket ger ny kunskap om hur vanligt förekommande detta är i olika yrken.
- Problem med alltför mycket vatten mot huden samt kontakt med mänskliga utsöndringar som arbetsmiljöproblem belyses – väsentliga problem inom vissa verksamheter.
- Blocket med frågor om konflikter, hot och våld, mobbning och sexuella trakasserier har utvidgats och fått en ny svarsskala för att täcka in de respondenter som under det senaste året vid något tillfälle utsatts. Frågorna har i flera fall delats så att man kan urskilja vem som vållar problemen (arbetskamrater, chefer eller andra personer).
- Upprepade arbetsmoment. En fråga har tillkommit för att belysa det riktigt kortcykliska arbetet.

- Ny fråga om (och hur) arbetsuppgifterna har förändrats under de senaste 12 månaderna.
- Nya frågor om arbetet kräver fortlöpande utbildning och om man får den utbildning som krävs.
- Nya frågor om företagshälsovård och om man nyttjat den, vilket ger kunskap om i vilka miljöer företagshälsovården finns.
- En serie frågor om förhållanden i tidigare yrke. När den nuvarande yrkestillhörigheten relateras till besvär, kan hänsyn nu tas även till påfrestningar från tidigare yrke. Därmed fås en mer rättvisande bild av sambandet yrke – besvär.
- En serie retrospektiva frågor har ändrats så att de gäller förändringar inom samma yrke under de senaste 5 åren.

Trots dessa väsentliga förändringar av frågeformulären finns i övrigt en betydande kontinuitet med indikatorer inom ett flertal arbetsmiljöområden. Detta är avgörande för möjligheten att kunna göra jämförelser över tid.

Svarsskalor

I Arbetsmiljöundersökningen används främst svarsskalor som uttrycker tid och med vars hjälp den svarande kan ange hur vanligt förekommande en företeelse är. Denna typ av svarsskalor möjliggör relativt precisa och tolkningsbara svar. En viktig del av metodutvecklingen har varit att finna svarsskalor som inte onödigtvis gör beskrivningar subjektiva. När det gäller att mäta attityder används skalor avpassade för detta.

De i Arbetsmiljöundersökningen vanligaste svarsskalorna är följande:

- En skala som anger **hur vanligt förekommande** något är.
Varje dag,
Ett par dagar per vecka (1 dag av 2),
En dag per vecka (1 dag av 5),
Ett par dagar per månad (1 dag av 10),
Inte alls/Sällan de sista 3 månaderna
I tabellredovisningar används i allmänhet svarsalternativen *Varje dag* och *Varje vecka*.
- För **vissa allvarliga händelser** används en skala som kan ange om de t.ex. förekommit under det senaste året.
Varje dag,
Ett par dagar per vecka (1 dag av 2),
En dag per vecka (1 dag av 5),
Ett par dagar per månad (1 dag av 10),
Några gånger de sista 3 månaderna,
Någon gång de sista 12 månaderna,
Inte alls de sista 12 månaderna
I tabellredovisningar används i allmänhet svarsalternativet *Någon gång de senaste 12 månaderna*.

- En skala som anger **hur stor del av arbetstiden** något förhållande råder.
Nästan hela tiden,
Ungefär 3/4 av tiden,
Halva tiden, Ungefär 1/4 av tiden,
Lite (kanske 1/10 av tiden),
Nej inte alls
I tabellredovisningar används ofta svarsalternativet *Minst 1/4 av tiden*, men där det bedöms mera relevant används *Minst 1/2 tiden*, *Som mest 1/2 tiden* eller *Nästan hela tiden*.

- En skala som innebär en allmänare **bedömning av hur vanligt förekommande** något är, t.ex. om man kan få hjälp när man behöver.
Alltid,
För det mesta,
För det mesta inte,
Aldrig
I tabellredovisningar används i allmänhet svarsalternativen *För det mesta inte/aldrig*.

- Skala för mätning av **upplevelser**. En serie indikatorer består av motsatspar där man får ange om man instämmer helt eller delvis i det ena eller det andra eller om man väljer "varken eller".
Instämmer helt,
Instämmer delvis,
Varken eller (mittalternativ i en 5-gradig skala)
I tabellredovisningar används i allmänhet svarsalternativen *Instämmer helt eller delvis*.

Teknisk beskrivning

Avgränsning av undersökningspopulationen, urvalsförfarande

De resultat som redovisas i denna rapport baserar sig på undersökningen under senhösten/vintern 1995. Undersökningen genomfördes som tillägg till AKU under månaderna oktober, november och december (med visst överdrag i insamlingsarbetet över årsskiftet till 1996). Undersökningen syftade till att beskriva arbetsmiljön för personer som var selsatta 4:e kvartalet respektive år.

Arbetskraftsundersökningen: I AKU kontaktas varje månad ett representativt urval om ca 18 000 personer (fr.o.m. 1996 17 000). Undersökningspopulationen består av alla i Sverige genom folkbokföringen registrerade personer, som fyllt 16 men ej 65 år. Urvalet är ett s.k. roterande urval där varje utvald person intervjuas var 3:e månad vid sammanlagt 8 tillfällen. En persons totala deltagande i AKU sträcker sig således över två år. Denna form av urvalsrotation innebär att ca 7/8 av urvalet en månad kommer att intervjuas igen tre månader senare. Arbetsmiljöundersökningen utnyttjar inte hela AKU-urvalet.

Arbetsmiljöundersökningens urval

Delurval omfattande 14 530 personer drogs bland de personer som deltagit i AKU och som var sysselsatta vid intervjutillfället. I samband med AKU-intervjun sorterades de personer bort som var tjänstlediga eller långtidssjukskrivna vid intervjutillfället.

I AKU finns uppgift om det totala bortfallet (ca 13%). Det finns dock inga uppgifter om hur stort det är för delgrupperna sysselsatta resp ej sysselsatta. Arbetsmiljöundersökningen grundas på gruppen sysselsatta. Förutsättningar saknas för att med rimlig säkerhet skatta hur stort bortfallet var bland dessa.

Resultat från urvalsdragning och fältnarbete i arbetsmiljöundersökningen 1995

Bruttourval 14 530

Delurval bland personer som deltagit i AKU och som var sysselsatta vid intervjutillfället

Övertäckning

Personer som vid intervjutillfället redovisats som tjänstlediga/långtidssjukskrivna eller slutat arbeta

316

Nettourval 14 214

Telefonintervju

Bortfall 1 041
därav

Personer som intervjuades indirekt i AKU 77

Vägrare i extra telefonintervju 510

Språksvårigheter 78

Övrigt bortfall i extra telefonintervju 376

Personer som besvarat frågorna i telefonintervjun

13 173

Postenkät

Bortfall 2 313
därav

Vägrare i postenkät 441

Övrigt bortfall i enkätmomentet 1 872

Personer som besvarat postenkäten 10 860

Datainsamling

Den extra datainsamlingen för arbetsmiljöundersökningen påbörjades i direkt anslutning till AKU-intervjun som genomförs med datorstöd. Efter de ordinarie frågorna i AKU ställdes tillägsfrågor under ytterligare ca tio minuter, varefter personen ombads att besvara en enkät. Enkäten skickades ut per post och tog ca 20 minuter att fylla i. Två påminnelseomgångar genomfördes.

Bortfall

Bortfallet uppkommer vid flera olika delar i undersökningen. Nedan redovisas en uppskattning av bortfallets omfattning i procent av undersökningspopulationen i olika moment. Bortfallet i ordinarie AKU baseras på resultaten från tidigare bortfallsstudier.

Moment	Bortfall i procent 1995
Bortfall i ordinarie AKU	(13) ¹
Bortfall i extra telefonintervju	7
Bortfall i postenkät	24

1) Siffran avser det totala bortfallet i AKU. Någon beräkning av bortfallet speciellt bland de sysselsatta finns inte.

Resultatens tillförlitlighet

De redovisade resultaten är inte exakta utan behäftade med en viss osäkerhet som bl.a. orsakas av (1) att endast ett urval av de personer vars arbetsmiljö det är intressant att belysa blir tillfrågade, (2) att bortfallet är ca 24 % och (3) och att det finns ofullständigheter i själva frågemetoden.

1. Resultaten i tabellerna är behäftade med en viss osäkerhet eftersom de utgör skattningar baserade på ett slumpmässigt urval. Uppskattningar av storleken på de fel som genereras av urvalsförfarandet kan göras.

2. Täckningsfelen¹ och bortfallsfelen är svårare att beräkna. Bortfallets eventuellt snedvridande effekter kan dock begränsas, genom att resultaten efterstratifieras, d.v.s. viktas, så att fördelningarna i centrala bakgrundsvariabler förblir korrekta. Urvalet efterstratifieras efter kön och tolv yrkesgrupper. Vid estimering av resultaten i Arbetsmiljöundersökningen tas hänsyn till skattningarna i AKU av antal sysselsatta. I samband med 1995 års Arbetsmiljöundersökning tillämpas ett nytt viktningsförfarande som ger bättre skattningar än den tidigare använda viktningen. Omräkningar med de nya vikterna har skett för alla åren 1989–1995.

Den del som vid intervjutillfället utgör övertäckning plockas bort ur urvalet. Viss undertäckning finns för dem som blivit sysselsatta mellan urvalstillfället och intervjutillfället.

3. Trots urvalsfel, täckningsfel och bortfallsfel hänger i allmänhet de mest avgörande problemen i undersökningar av detta slag samman med själva frågemetoden. Även om frågorna är formulerade precist och exakt, är det inte alltid säkert att svaren är helt precisa och exakta. Människor kan missförstå frågorna, vara okoncentrerade vid svarstillfällena o.s.v. Våra tidigare redovisade metodstudier pekar på möjligheter att få relativt tillfredställande svar med de frågor och svarsalternativ vi använt, men vissa problem kvarstår alltid. Storleken på problemen kan vara svåra att ange.

1) Täckningsfel kan innebära övertäckning eller undertäckning. Övertäckning innebär att individer som inte tillhör undersökningspopulationen (dem vi vill undersöka) ändå kommit med i urvalet. Undertäckning innebär det motsatta att individer som hör till undersökningspopulationen inte kommit med.

Bilaga 2 – Besvärsundersökningen 1996

Metodbeskrivning,

Under tre månader varje år görs ett tillägg till SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) med frågor om hälsoproblem orsakade av arbetet. Frågorna ställs till de personer som är sysselsatta enligt Arbetskraftsundersökningen.

Från startåret 1991 och t o m 1994 års undersökning har i stort sett samma frågeformulär använts. Fr o m 1995 har ett antal frågor ändrats för att bättre kunna fånga upp vilka besvär av arbetet människor har och var i kroppen besvären finns och vad som kan ha orsakat dem. Genom att fråga när olyckan hände/besvären började kan bättre jämförelse med statistiken över arbetsskador från Arbetsarkivstyrelsens ISA-register göras.

Fr.o.m. 1995 inleds undersökningen med två frågor mot tidigare en. Tidigare frågades enbart om man någon gång under de senaste 12 månaderna haft fysiska problem som följd av arbetet, som gjort det svårt att arbeta på jobbet eller göra hushållssysslor hemma. Denna har kompletterats med en fråga om man haft andra besvär än rent fysiska som följd av arbetet som gjort det svårt att arbeta på jobbet eller att utföra det dagliga hemarbetet.

De personer som svarar ja på någon av eller båda frågorna får sedan ytterligare frågor om

- vad besvären beror på och när de inträffade
- om man varit sjukskriven till följd av besvären
- hur lång tid sjukskrivningen varat
- om man varit i kontakt med läkare till följd av besvären
- var i kroppen besvären finns
- vad som orsakade besvären
- om man deltagit i rehabiliteringsutredning
- om man fått förändrade arbetsuppgifter eller om/vilka förändringar som vidtagits som lett till att besvären minskat eller till att andra inte skall drabbas
- om arbetsskadeanmälan gjorts

Sammantaget ger intervjuerna och svaren på dem en bild av vilka hälsoproblem människor förknippar med arbetet och vilka konsekvenser i termer av bl.a. sjukfrånvaro de får. Viktig information om rehabiliteringsinsatser kan också erhållas. Antalet fall (för den tillfrågade gruppen) som fångas upp av den här typen av frågor blir naturligt nog betydligt fler än de som bokförs i statistiken över rapporterade arbetsskador i Informationssystemet om arbetsskador (ISA). Detta hänger delvis samman med att uppgifterna är av annan karaktär. De här rör från ett tvärsnitt i tiden, d.v.s. de bygger på uppgifter om hur många som under en viss referensperiod (de senaste 12 månaderna räknat bakåt från intervjutillfället) haft besvär. Arbetsskadestatistiken (ISA) bygger däremot på uppgifter om hur många som under referensåret lämnat in skadeanmälan. Anmälan inlämnas bara en gång, men besvär kan man ha vid flera tillfällen och under lång tid.

Teknisk beskrivning

Avgrensning av populationen, urvalsförfarande

De resultat som redovisas i denna rapport baseras på en undersökning våren 1996. Undersökningen genomfördes i intervjuform som tillägg till SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) under månaderna januari, februari och mars.

I AKU kontaktas varje månad ett representativt urval om ca 17 000 personer. Varje urvalsperson intervjuas normalt vid flera tillfällen – åtta gånger under två år. AKUs undersökningspopulation består av alla i Sverige genom folkbokföringen registrerade personer, som fyllt 16 år men ej 65. För Besvärsundersökningen utnyttjades 18 av de totalt 24 oberoende paneler som AKU-urvalet består av under tremånadersperioden. Långvarigt sjukskrivna och institutionsvårdade personer, som normalt enbart intervjuas en gång i AKU bedömdes svåra och olämpliga att kontakta och söktes inte upp enbart för att ställa dessa tilläggsfrågor. Det är därför svårt att med undersökningen som utgångspunkt närmare beskriva dessa personers besvär. I denna skrift redovisas data enbart för den sysselsatta befolkningen. Det är också enbart för den delen av befolkningen som det finns yrkes- och näringsgrensinformation i AKU.

Datainsamling, bortfall, resultatens tillförlitlighet

Datainsamlingen för tilläggsundersökningen påbörjades i direkt anslutning till AKU-intervjun. Efter det att de ordinarie AKU-frågorna avslutats ställdes till samtliga intervjuade ytterligare två frågor om man haft 1: fysiska besvär, 2: andra besvär (stress, psykiska besvär etc.) som följd av arbetet, som gjort det svårt att arbeta på jobbet eller utföra det dagliga hemarbetet. De som bejakade den ena eller båda frågorna fick följdfrågor omfattande ca 5 minuter. Bortfallet i tilläggsundersökningen var i princip det samma som i AKU för sysselsatta personer. I AKU finns normalt inte information om bortfallet för delar av urvalet, t.ex. för sysselsatta eller ej sysselsatta. Däremot finns några bortfallsstudier som ger närmare information. Utifrån dessa uppskattar vi att bortfallet bland de sysselsatta inte större än det totala bortfallet i AKU d.v.s. ca 12 procent. I besvärsundersökningen kom bortfallet att omfatta ytterligare ca 3 procent p.g.a. vägran, språksvårigheter och indirekta intervjuer m.m.

De redovisade resultaten är inte exakta utan behäftade med en viss osäkerhet som bl a orsakas av att endast ett urval personer undersökts, att ett visst bortfallet uppstår i olika delar av undersökningen och att det finns ofullständigheter i själva frågemetoden. För besvärsundersökningen gäller i princip samma slags osäkerheter som beträffande Arbetsmiljöundersökningen. Se bilaga 1.

Resultat från urvalsdragning och fältarbete i besvärsundersökningen 1996

Bruttourval

Delurval bland personer som deltagit i AKU och som var sysselsatta vid intervjutillfället	24 367
---	--------

Bortfall i tilläggsfrågemomentet

Personer som ej gått att kontakta	313
Personer som intervjuades indirekt i AKU ¹	42
Vägrare i extra telefonintervju	297
Språksvårigheter	32
Övrigt bortfall i extra telefonintervju	83
Personer som besvarat tilläggsfrågorna	23 600

1) Indirekta intervjuer är tillåtna i AKU men ej i tilläggsfrågorna.

Bilaga 3 – Frågor som använts i rapporten

Arbetsmiljöundersökningen innehåller ca 130 frågor och Besvärsundersökningen ca 25 frågor.

Nedan visas de frågor som använts i denna rapport.

Yrke

Kön

Ålder

Frågor ställda i Arbetsmiljöundersökningen 1995

Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen

Måste Du flera gånger om dagen lyfta mellan 15 och 25 kg åt gången?

Svarsalternativ:

Varje dag

Ett par dagar per vecka (1 dag av 2)

En dag per vecka (1 dag av 5)

Ett par dagar månad (1 dag av 10)

Inte alls, Sällan de sista 3 månaderna

Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen

Måste Du flera gånger om dagen lyfta mer än 25 kg åt gången?

Svarsalternativ:

Varje dag

Ett par dagar per vecka (1 dag av 2)

En dag per vecka (1 dag av 5)

Ett par dagar månad (1 dag av 10)

Inte alls, Sällan de sista 3 månaderna

Måste ta i så mycket att man andas snabbare

Tar Du i så mycket att Du andas snabbare?

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna

Arbetar Du ibland framåtböjd, då Du inte stödjer Dig med händerna eller armarna? Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Arbete i vriden ställning

Arbetar Du ibland i vriden ställning? Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre

Arbetar Du ibland med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre?

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar, vibrationer från handhållna maskiner, kyla

Utsätts Du för något av detta i Ditt arbete?

...vibrationer, som får hela kroppen att skaka och vibrera (från t.ex. traktor, truck eller andra arbetsmaskiner)

...vibrationer, från handhållna maskiner (t.ex. tryckluftsmaskiner, motorsågar eller liknande)

...kyla (utomhusarbete vintertid, arbete i nedkylda rum eller liknande)

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme

Kräver arbetet i vissa tider att Du enbart upprepar samma arbetsmoment många gånger i timmen?

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut

Kräver arbetet i vissa tider att Du enbart upprepar samma arbetsmoment minst två gånger per minut?

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Bilaga 3 (forts)

Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter

Variabeln är en kombination av enkla arbetsuppgifter (arbetet kräver högst ett par månaders utbildning eller upplärning efter grundskola) och upprepade arbetsmoment minst halva arbetstiden.

Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls eller ej så enkla arbetsuppgifter

Arbete vid bildskärm

Hur stor del av arbetstiden arbetar Du vid en bildskärm? Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem

Har Du ibland så mycket att göra att Du blir tvungen att dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem? Svarsalternativ:

Varje dag

Ett par dagar per vecka (1 dag av 2)

En dag per vecka (1 dag av 5)

Ett par dagar månad (1 dag av 10)

Inte alls, Sällan de sista 3 månaderna

Möjlighet att själv bestämma arbetstakten

Har Du möjlighet att själv bestämma Din arbetstakt? Svarsalternativ:

Nästan hela tiden

Ungefär 3/4 av tiden

Halva tiden

Ungefär 1/4 av tiden

Lite, kanske 1/10 av tiden

Nej inte alls

Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet

Händer det att Du är med och beslutar om uppläggningsen av Ditt arbete (t.ex. vad som skall göras eller vilka som skall arbeta tillsammans med Dig)?

Svarsalternativ:

Alltid

För det mesta

För det mesta inte

Aldrig

Ont i olika kroppsdelar. Uttrötad i kroppen

Har Du efter arbetet ont på något av följande ställen...

...övre delen av ryggen eller nacken

...nedre delen av ryggen

...axlar eller armar...

...handleder eller händer

...höfter, ben, knän eller fötter

Händer det att Du, när Du kommer hem ifrån arbetet är uttrötad i kroppen?

Svarsalternativ:

Varje dag

Ett par dagar per vecka (1 dag av 2)

En dag per vecka (1 dag av 5)

Ett par dagar månad (1 dag av 10)

Inte alls, Sällan de sista 3 månaderna

Frågor ställda i Besvärsundersökningen 1996

Fysiska besvär

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna haft fysiska, d.v.s. kroppsliga, besvär till följd av arbetet, som gjort det svårt för dig att arbeta på jobbet eller utföra det dagliga hemarbetet? Tänk på besvär som följd av olyckshändelse på arbetet, som följd av förhållandena på arbetet eller som följd av besvär som uppstått på en olycka på väg till eller från arbetet.

Svarsalternativ: Ja/Nej.

Andra besvär än fysiska

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna haft andra typer av besvär än fysiska till följd av arbetet, som gjort det svårt för dig att arbeta på jobbet eller utföra det dagliga hemarbetet? Tänk på besvär som följd av stress i arbetet, arbetets innehåll, dåliga relationer till chefer och arbetskamrater, hot eller våld etc. Svarsalternativ: Ja/Nej.

Total sjukskrivning p.g.a. besvär

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna varit sjukskriven och/eller haft sjukbidrag/förtidspension som följd av dessa besvär? Svarsalternativ:

1 Ja, hela arbetstiden

2 Ja, 75% av arbetstiden

3 Ja, 50% av arbetstiden

4 Ja, 25% av arbetstiden

5 Nej

Sjukskrivning p.g.a. besvär 5 veckor eller mer

Hur lång tid sammanlagt under de senaste 12 månaderna varade sjukskrivningen och/eller sjukbidraget/förtidspensioneringen? Svarsalternativ:

1 1-3 dagar

2 4 dagar till 1 vecka

3 8 dagar till 2 veckor

4 3-4 veckor

5 5-8 veckor

6 9-13 veckor

7 14-26 veckor

8 27-51 veckor

9 Hela året

Besvär i olika kroppsdelar

Var någonstans i kroppen har/hade du besvär?

Flera alternativ får anges. Svarsalternativ:

Hals och/eller nacke

Rygg utom nacke

Axel och/eller arm

Fingrar, hand och/eller handled

Höftled, ben och/eller knän

Tår, fot och/eller fotled

Bilaga 4 – Beskrivning av den använda yrkesindelningen

I tabellerna redovisas i vissa fall även undergrupper på detaljerad yrkesnivå om antalet svarande överstiger 100

NYK-kod (83)	Yrkesgrupper med viktigaste delyrken
0, 153, 20-22, 231.10 232.10, 26, X1 00 01, 02 03 exkl 036 035 + 153 036 153 04-07, 09, 20-22, 231.10, 232.10, 26 04, 06, 07, 09 05 20, 21, 26 22 231.10, 232.10 1 exkl 153 10, 14 12 151, 191 152, 154, 155, 159 11, 13, 16, 192, 199 23 exkl 231.10, 232.10, 24, 251, 252, 259, 29 23 exkl 231.10, 232.10, 24 25 251 252, 259 29	TEKNISKT, NATURVETENSKAPLIGT ARBETE, SAMHÄLLSVETENSKAPLIGT, HUMANISTISKT, KONSTNÄRLIGT ARBETE, MILITÄRT ARBETE <i>Tekniskt arbete</i> <i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratorie- och biologiskt arbete</i> <i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare och fritidspedagoger</i> <i>I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI.</i> Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av krav på tre men inte sex års utbildning efter grundskola, medan den högre kvalifikationsnivån motsvaras av minst sex års utbildning efter grundskola. <i>Förskollärare, fritidspedagoger m.fl.</i> Förskollärare, fritidspedagoger Barnskötare <i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/administrativt/kameralt arbete</i> Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete Juridiskt arbete Utredningsarbete. Samhälls- och företagsadministrativt arbete, ekonomiskt och statistiskt arbete Personalarbete, arbetsförmedling Ekonomiledare, revisorer m.fl. HÄLSO-, SJUKVÅRDS- OCH SOCIALT ARBETE, VETERINÄRARBETE <i>Hälso-, och sjukvårdsarbete m.m.</i> <i>I tabellen har gruppen delats i tre undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI.</i> Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola; mellannivån motsvarar krav på tre men inte 6 års utbildning efter grundskolan och den högre kvalifikationsnivån av minst sex års utbildning efter grundskola. <i>Tandvårdsarbete</i> <i>Socialsekreterare, kuratorer m.fl.</i> <i>Äldre- och handikappomsorg, övrigt socialt arbete</i> <i>I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI.</i> Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan. <i>Rörelse- och arbetsterapi m.m.</i> ADMINISTRATIVT, KAMERALT OCH KONTORSTEKNISKT ARBETE <i>Sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i> <i>I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI.</i> Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än två års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst två års utbildning efter grundskolan. <i>ADB-arbete m.m.</i> Systemerare, programmerare m.fl. Datamaskinoperatörer m.fl. <i>Övrigt kameralt och administrativt arbete</i> <i>I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI.</i> Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.

Bilaga 4 (forts)

I tabellerna redovisas i vissa fall även undergrupper på detaljerad yrkesnivå om antalet svarande överstiger 100

NYK-kod (83)	Yrkesgrupper med viktigaste delyrken
3	KOMMERSIELLT ARBETE
31	Reklamarbete, försäljning av egendom
333	Affärsbiträden
Övriga 3	Övriga inom kommersiellt arbete
4	LANTBRUKS-, SKOGS- OCH FISKERIARBETE
40	Jordbrukare
41	Jordbruksarbete
42,43,44	Skogsarbete
6	TRANSPORT- OCH KOMMUNIKATIONSARBETE
64	Bil-, lastbils-, buss-, tunnelstågförare, vägtrafikarbete m.fl.
67, 68	Post-, telekommunikationsarbete
7-8, 5	TILLVERKNINGSARBETE, GRUV- OCH STENBRYTNING
70,71,72	Textil-, sömnads-, lädervaruarbete
73	Stål-, metallverks-, smides-, gjuteriarbete
75	Verkstads- och byggnadsmetallarbete I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.
761-763, 765 exkl	Elkraftstekniskt arbete
765.24, 769	
764-765 exkl	Elektronik, teleteknik
765.12, 766	
77	Trävaruarbete
78	Målnings- och golvbeläggningsarbete
79	Byggnadsarbete (murnings-, betong, trä-, isolerings-, glasmästeriarbete)
80	Grafiskt arbete
82	Livsmedels-, tobaksarbete
83	Kemiskt process-, gummi-, plastvaruarbete
84	Massa-, pappersarbete
87	Godshantering, maskinkörning
88	Paketerings-, lagerarbete
9	SERVICEARBETE M M
90	Civilt bevaknings- och skyddsarbete
91	Hotell-, restaurang och storhushållsarbete I tabellen har gruppen delats i två undergrupper efter kvalifikationsnivå enligt SEI. Lägre kvalifikationsnivå motsvaras här av mindre än tre års utbildning efter grundskola medan den högre kvalifikationsnivån motsvarar minst tre års utbildning efter grundskolan.
931	Fastighetsskötare m.fl.
932	Städare m.fl.
941	Frisörer, skönhetsvårdare m.fl.
X2, X3	ÖVRIGA, EJ KLASSIFICERBARA

Bilaga 5 – Sysselsatta i befolkningen 1995

Antal sysselsatta (avrundade tusental) män och kvinnor efter yrke (detaljerad indelning)

Yrke	Antal sysselsatta i befolkningen 1995		
	Män	Kvinnor	Totalt
Tekniskt, natur-, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt, militärt arbete m.m.	550	484	1034
<i>Tekniskt arbete</i>	252	25	277
<i>Kemiskt och fysikaliskt arbete, laboratorie- och biologiskt arbete</i>	18	23	41
<i>Pedagogiskt arbete utom förskollärare/fritidspedagoger</i>	83	140	223
<i>Lärare, lågstadiet</i>	36	82	118
<i>Lärare, högre stadier, m.fl.</i>	47	58	105
<i>Förskollärare, fritidspedagoger, m.fl.</i>	9	155	164
<i>Förskollärare, fritidspedagoger</i>	6	75	81
<i>Barnskötare</i>	3	80	83
<i>Samhällsvetenskapligt/humanistiskt/administrativt/kameralt arbete</i>	172	140	312
<i>Religiöst, litterärt, journalistiskt och konstnärligt arbete</i>	41	56	98
<i>Utredningsarbete m.m.</i>	86	34	120
<i>Ekonomiledare, revisorer m.fl.</i>	24	30	55
Hälsa-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	81	502	583
<i>Hälsa-, sjukvårdsarbete m.m.</i>	40	248	288
<i>Lägre kval.nivå (undersköterskor m.fl.)</i>	16	142	158
<i>Mellannivå (sjuksköterskor m.fl.)</i>	6	91	97
<i>Övrigt socialt arbete (äldre-, handikapomsorg/lägre nivå)</i>	10	149	159
<i>Rörelse- och arbetsterapi m.m.</i>	10	40	50
Administrativt-, kameralt- och kontorstekniskt arbete	143	311	454
<i>Sekreterar-, maskinskrivnings- och redovisningsarbete</i>	23	226	249
<i>Lägre kval.nivå (ex. maskinskrivning)</i>	8	86	94
<i>Högre kval.nivå (ex. redovisning)</i>	15	140	155
<i>ADB-arbete m.m.</i>	64	21	85
<i>Systemerare, programmerare m.fl.</i>	53	19	72
<i>Övrigt kameralt och administrativt arbete</i>	56	64	120
<i>Lägre kval.nivå (ex. försäkringskassetjm)</i>	27	28	55
<i>Högre kval.nivå (ex. banktjänstemän)</i>	29	35	64
Kommersiellt arbete	199	180	379
<i>Reklamarbete, försäljning av egendom</i>	35	16	51
<i>Affärsbiträden</i>	45	111	156
<i>Övrigt kommersiellt arbete</i>	119	53	172
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	91	28	119
<i>Jordbrukare</i>	51	14	65
Transport- och kommunikationsarbete	154	60	215
<i>Bil-, lastbils-, buss-, tunneltgåförare m.fl.</i>	90	6	97
<i>Post- och telekommunikationsarbete</i>	38	49	87
Tillverkningsarbete, gruv- och stenbrytning	700	118	818
<i>Verkstads- och byggnadsmetallarbete</i>	230	22	252
<i>Ej facklärda (ex. montörer)</i>	54	12	66
<i>Facklärda (ex. verkstadsmekaniker)</i>	176	11	187
<i>Elkraftstekniskt arbete</i>	49	3	52
<i>Trävaruarbete</i>	37	6	43
<i>Byggnadsarbete (murnings-, betong-, trä-, isolerings-, glasmästeriarbete)</i>	87	1	88
<i>Godshantering, maskinkörning</i>	39	2	41
<i>Paketerings-, lagerarbete</i>	48	20	67
Servicearbete m.m.	141	219	359
<i>Civilt bevaknings- och skyddsarbete</i>	48	9	57
<i>Hotell-, restaurang och storhushållsarbete</i>	25	104	129
<i>Ej facklärda (ex. köksbiträden)</i>	5	53	58
<i>Facklärda (ex. kockar)</i>	21	51	72
<i>Städare m.fl.</i>	14	72	86
Samtliga	2059	1902	3961

Bilaga 5 (forts)*Antal sysselsatta (avrundade tusental) män och kvinnor efter yrke (grov indelning) och ålder*

Yrke	Ålder	Antal sysselsatta i befolkningen 1995		
		Män	Kvinnor	Totalt
Tekniskt, naturvetenskapligt arbete, samhällsvetenskapligt, humanistiskt, konstnärligt arbete, militärt arbete	16–29	62	73	135
	30–49	297	278	575
	50–64	191	133	324
	Totalt	550	484	1034
Hälsa-, sjukvårds- och socialt arbete, veterinärarbete	16–29	134	92	105
	30–49	512	280	331
	50–64	164	130	147
	Totalt	810	502	583
Administrativt, kameralt och kontorstekniskt arbete	16–29	32	48	79
	30–49	79	157	237
	50–64	32	106	138
	Totalt	143	311	454
Kommersiellt arbete	16–29	42	64	106
	30–49	108	71	179
	50–64	49	45	94
	Totalt	199	180	379
Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	16–29	15	6	21
	30–49	45	12	57
	50–64	31	10	41
	Totalt	91	28	119
Transport- och kommunikationsarbete	16–29	26	12	38
	30–49	88	32	120
	50–64	40	16	57
	Totalt	154	60	215
Tillverkningsarbete, gruv och stenbrytning	16–29	192	33	226
	30–49	342	59	400
	50–64	166	26	192
	Totalt	700	118	818
Servicearbete m.m.	16–29	34	61	94
	30–49	70	90	159
	50–64	37	68	106
	Totalt	141	219	359
Samtliga	16–29	416	388	804
	30–49	1079	978	2056
	50–64	564	536	1101
	Totalt	2059	1902	3961

Bilaga 5 (forts)

Andel av sysselsatta män och kvinnor för olika exponeringar

Exponeringar	Andel av sysselsatta 1995	
	Män	Kvinnor
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen		
Varje dag	21,7	15,7
Ett par dar per vecka	8,3	6,6
En dag per vecka	6,9	4,3
Ett par dar per månad	11,2	8,5
Inte alls/Sällan	51,9	65,0
Tvungen att lyfta 25 kg eller mer flera ggr om dagen		
Varje dag	10,8	6,7
Ett par dar per vecka	8,0	4,0
En dag per vecka	6,3	2,5
Ett par dar per månad	9,5	4,6
Inte alls/Sällan	65,4	82,2
Måste ta i så mycket att man andas snabbare		
Nästan hela tiden	2,4	1,2
Ungefär 3/4 av tiden	2,7	1,3
Halva tiden	5,1	2,5
Ungefär 1/4 av tiden	9,1	4,6
Lite	27,3	21,8
Nej	53,5	68,7
Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna		
Nästan hela tiden	4,3	5,0
Ungefär 3/4 av tiden	4,2	5,0
Halva tiden	7,4	7,1
Ungefär 1/4 av tiden	11,5	10,5
Lite	26,1	24,1
Nej	46,5	48,3
Arbetar i vriden ställning		
Nästan hela tiden	3,6	4,4
Ungefär 3/4 av tiden	4,0	4,9
Halva tiden	6,2	6,6
Ungefär 1/4 av tiden	12,6	11,6
Lite	33,4	33,9
Nej	40,2	38,6
Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		
Nästan hela tiden	2,6	2,9
Ungefär 3/4 av tiden	3,0	2,6
Halva tiden	5,6	3,5
Ungefär 1/4 av tiden	10,2	6,5
Lite	27,3	26,5
Nej	51,1	58,0
Utsatt för vibrationer, kroppen skakar och vibrerar		
Nästan hela tiden	2,4	0,5
Ungefär 3/4 av tiden	1,5	0,0
Halva tiden	2,5	0,2
Ungefär 1/4 av tiden	4,6	0,1
Lite	13,2	1,8
Nej	75,8	97,3
Utsatt för vibrationer från handhållna maskiner		
Nästan hela tiden	1,8	0,3
Ungefär 3/4 av tiden	1,4	0,2
Halva tiden	3,0	0,5
Ungefär 1/4 av tiden	5,9	0,5
Lite	16,7	2,6
Nej	71,2	95,9
Upprepar enbart samma arbetsmoment många ggr/ timme		
Nästan hela tiden	16,1	22,4
Ungefär 3/4 av tiden	7,8	9,9
Halva tiden	11,0	11,2
Ungefär 1/4 av tiden	11,1	9,3
Lite	19,6	16,7
Nej	34,5	30,5
Upprepar enbart samma arbetsmoment minst två ggr/minut		
Nästan hela tiden	9,0	12,4
Ungefär 3/4 av tiden	4,8	5,7
Halva tiden	6,2	6,6
Ungefär 1/4 av tiden	7,1	5,5
Lite	15,9	12,4
Nej	57,1	57,3
Arbetar vid bildskärm		
Nästan hela tiden	6,1	9,2
Ungefär 3/4 av tiden	5,8	6,7
Halva tiden	8,3	8,5
Ungefär 1/4 av tiden	14,1	9,1
Lite	21,1	14,2
Nej	44,6	52,4
Upprepade arbetsmoment, enkla arbetsuppgifter		
Nästan hela tiden	9,2	13,4
Ungefär 3/4 av tiden	3,3	4,4
Halva tiden	3,4	4,3
Ungefär 1/4 av tiden	3,2	2,9
Lite	4,0	4,0
Nej	77,0	71,1

Bilaga 5 (forts)

Andel av sysselsatta män och kvinnor för olika kombinationer av exponeringar

Exponeringar		Andel av sysselsatta 1995 M Kv		Exponeringar		Andel av sysselsatta 1995 M Kv	
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen		
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	12,9	9,8	Minst 1/4 av tiden	Varje dag	12,9	9,8
	Mindre än 1/4 av tiden	8,7	5,9		Mindre ofta	14,3	17,7
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	14,3	17,7	Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	8,7	5,9
	Mindre än 1/4 av tiden	64,0	66,7		Mindre ofta	64,0	66,7
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar i vriden ställning			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Arbetar i vriden ställning		
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	12,0	8,6	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	19,0	17,6
	Mindre än 1/4 av tiden	9,6	7,0		Mindre än 1/4 av tiden	8,2	9,8
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	14,3	18,8	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,3	9,8
	Mindre än 1/4 av tiden	64,1	65,6		Mindre än 1/4 av tiden	65,5	62,9
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	9,5	4,2	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	14,3	9,5
	Mindre än 1/4 av tiden	12,1	11,4		Mindre än 1/4 av tiden	12,9	17,9
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	12,0	11,2	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,2	6,0
	Mindre än 1/4 av tiden	66,4	73,2		Mindre än 1/4 av tiden	65,6	66,6
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme		
Varje dag	Minst 1/2 tiden	12,6	8,7	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	15,1	16,1
	Mindre än 1/2 tiden	9,0	7,0		Mindre än 1/2 tiden	12,3	11,5
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	22,1	34,7	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	19,6	27,2
	Mindre än 1/2 tiden	56,3	49,6		Mindre än 1/2 tiden	53,0	45,2
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem		
Varje dag	Minst 1 dag per vecka	8,1	4,6	Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	10,0	9,3
	Mindre ofta	13,5	11,0		Mindre ofta	17,1	18,2
Mindre ofta	Minst 1/2 tiden	32,0	26,5	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	30,2	21,7
	Mindre än 1/2 tiden	46,5	57,9		Mindre än 1/2 tiden	42,7	50,9
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten		
Varje dag	Högst 1/2 tiden	9,2	9,5	Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	11,4	16,2
	Mer än 1/2 tiden	12,5	6,2		Mer än 1/2 tiden	16,0	11,4
Mindre ofta	Högst 1/2 tiden	29,0	42,4	Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	26,7	35,6
	Mer än 1/2 tiden	49,3	41,9		Mer än 1/2 tiden	45,9	36,8
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet			Arbetar framtåböjd utan stöd med händerna	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet		
Varje dag	För det mesta inte	6,3	4,8	Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	8,0	8,7
	För det mesta	15,4	10,9		För det mesta	19,2	18,9
Mindre ofta	För det mesta inte	16,4	23,5	Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	14,7	19,5
	För det mesta	61,9	60,8		För det mesta	58,1	52,9
Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen	Utsatt för kyla (utomhusarbete vintertid etc)						
Varje dag	Minst 1/4 av tiden	10,8	3,0				
	Mindre än 1/4 av tiden	10,9	12,5				
Mindre ofta	Minst 1/4 av tiden	12,1	4,9				
	Mindre än 1/4 av tiden	66,2	79,6				

Bilaga 5 (forts)

Andel av sysselsatta män och kvinnor för olika kombinationer av exponeringar

Exponeringar		Andel av sysselsatta 1995		Exponeringar		Andel av sysselsatta 1995	
		M	Kv			M	Kv
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen		
Minst 1/4 av tiden	Varje dag	12,0	8,6	Minst 1/4 av tiden	Varje dag	9,5	4,2
	Mindre ofta	14,3	18,8		Mindre ofta	12	11,2
Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	9,6	7,0	Mindre än 1/4 av tiden	Varje dag	12,1	11,4
	Mindre ofta	64,1	65,6		Mindre ofta	66,4	73,2
Arbetar i vriden ställning	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Arbetar framåtböjd utan stöd med händerna		
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	19,0	17,6	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	14,3	9,5
	Mindre än 1/4 av tiden	7,3	9,8		Mindre än 1/4 av tiden	7,2	6
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	8,2	9,8	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	12,9	17,9
	Mindre än 1/4 av tiden	65,5	62,9		Mindre än 1/4 av tiden	65,6	66,6
Arbetar i vriden ställning	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Arbetar i vriden ställning		
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	14,5	10,2	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	14,5	10,2
	Mindre än 1/4 av tiden	11,8	17,1		Mindre än 1/4 av tiden	7	5,1
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	7,0	5,1	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/4 av tiden	11,8	17,1
	Mindre än 1/4 av tiden	66,7	67,6		Mindre än 1/4 av tiden	66,7	67,6
Arbetar i vriden ställning	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme		
Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	16,1	18,6	Minst 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	12	11,3
	Mindre än 1/2 tiden	10,3	9,0		Mindre än 1/2 tiden	9,7	4,3
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	18,6	24,8	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	22,8	32,2
		55,0	47,6		Mindre än 1/2 tiden	55,6	52,1
Arbetar i vriden ställning	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem		
Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	9,6	9,0	Minst 1/4 av tiden	Minst 1 dag per vecka	7,4	5,1
	Mindre ofta	16,6	18,3		Mindre ofta	14,1	10,3
Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	30,6	21,9	Mindre än 1/4 av tiden	Minst 1/2 tiden	32,8	25,8
	Mindre än " tiden	43,2	50,8		Mindre än 1/2 tiden	45,7	58,7
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten		
Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	11,7	17,3	Minst 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	9,3	8,9
	Mer än 1/2 tiden	14,7	10,3		Mer än 1/2 tiden	12,3	6,7
Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	26,5	34,6	Mindre än 1/4 av tiden	Högst 1/2 tiden	28,8	43,0
	Mer än 1/2 tiden	47,1	37,8		Mer än 1/2 tiden	49,6	41,4
Arbetar i vriden ställning	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet			Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre	Möjlighet att besluta om uppläggningsen av det egna arbetet		
Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	8,5	10,3	Minst 1/4 av tiden	För det mesta inte	6,7	5,6
	För det mesta	17,8	17,2		För det mesta	14,9	10,0
Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	14,3	18,1	Mindre än 1/4 av tiden	För det mesta inte	16,0	22,7
	För det mesta	59,4	54,4		För det mesta	62,3	61,7

Bilaga 5 (forts)

Andel av sysselsatta män och kvinnor för olika kombinationer av exponeringar

Exponeringar		Andel av sysselsatta 1995	
		M	Kv
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att lyfta 15-25 kg flera ggr om dagen		
Minst 1/2 tiden	Varje dag	12,6	8,7
	Mindre ofta	22,1	34,7
Mindre än 1/2 tiden	Varje dag	9,0	7,0
	Mindre ofta	56,3	49,6
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar framböjd utan stöd med händerna		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	15,1	16,1
	Mindre än 1/4 av tiden	19,6	27,2
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	12,3	11,5
	Mindre än 1/4 av tiden	53,0	45,2
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar i vriden ställning		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	16,1	18,6
	Mindre än 1/4 av tiden	18,6	24,8
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	10,3	9,0
	Mindre än 1/4 av tiden	55,0	47,6
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Arbetar med händerna upplyfta i höjd med axlarna eller högre		
Minst 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	12,0	11,3
	Mindre än 1/4 av tiden	22,8	32,2
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/4 av tiden	9,7	4,3
	Mindre än 1/4 av tiden	55,6	52,1
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Tvungen att dra in på luncher, arbeta över, ta med jobb hem		
Minst 1/2 tiden	Minst 1 dag per vecka	11,8	11,3
	Mindre ofta	22,8	32,0
Mindre än 1/2 tiden	Minst 1/2 tiden	28,4	19,7
	Mindre än 1/2 tiden	37,1	37,0
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att själv bestämma arbetstakten		
Minst 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	15,5	24,5
	Mer än 1/2 tiden	19,3	19,1
Mindre än 1/2 tiden	Högst 1/2 tiden	22,7	27,4
	Mer än 1/2 tiden	42,5	29,0
Upprepar samma arbetsmoment många ggr/timme	Möjlighet att besluta om uppläggningen av det egna arbetet		
Minst 1/2 tiden	För det mesta inte	11,8	17,2
	För det mesta	23,0	26,2
Mindre än 1/2 tiden	För det mesta inte	11,0	11,2
	För det mesta	54,2	45,4

Tre temarapporter om arbetsmiljö

Statistiska centralbyrån har på Arbetarskyddsstyrelsens uppdrag utarbetat olika temarapporter om arbetsmiljö. Dessa bygger på Arbetsmiljöundersökningarna. Nedan presenteras kortfattat några av dessa rapporter.

Negativ stress i arbetet (1989-1995)

Rapporten beskriver vilka yrken som har den högsta andelen kvinnor och män utsatta för olika faktorer, som kan medverka till att *negativ stress* uppstår i arbetet. Man belyser även sambandet mellan hög arbetsbelastning och vissa psykosociala besvär.

Jämförelse görs även över tiden för de utvalda frågor som ingått i samtliga arbetsmiljöundersökningar sedan 1989.

(Information om utbildning och arbetsmarknad, 1997:1. SCB)

Ensidigt upprepade arbete (1989/1993)

Denna rapport beskriver ett antal yrken - ett femtontal för vardera kvinnor och män - som har mycket ensidigt upprepade arbetsmoment. För dem som arbetar i dessa yrken redovisas en rad andra påfrestningar i arbetsmiljön och dessutom några typiska besvär som ont i axlar eller armar, ont i övre delen av ryggen eller nacken och ont i handleder eller händer. Dessa förhållanden beskrivs även för dem som arbetar inom branscher med mycket upprepade arbetsmoment. I rapporten belyses också det ensidigt upprepade arbetets utveckling över tiden 1984-1993.

(Information om utbildning och arbetsmarknad, 1995:7. SCB)

Hotad, mobbad eller sexuellt trakasserad på jobbet (1989/1993)

I rapporten beskrivs inom vilka enskilda yrken och branscher det förekommer våld eller hot om våld i arbetet, utsatthet för kränkande särbehandling i form av mobbning eller sexuella trakasserier och i vilken utsträckning kvinnor och män är utsatta. Utsattheten sätts bl.a. i relation till om man i kritiska situationer på arbetet måste klara sig själv eller ej. Rapporten belyser även några effekter av den utsatthet som beskrivs. I vilken utsträckning blir det mer frekvent att t.ex. känna olust att gå till arbetet eller få besvär med magen?

(Information om utbildning och arbetsmarknad, 1995:5. SCB)

Denna publikation beställas från **Arbetarskyddsstyrelsen Publikationsservice**
171 84 Solna, telefon 08 - 730 97 00 eller fax 08-730 98 17.

This publication can be ordered from **the National Board of Occupational Safety and Health, Publication Services** S-171 84 Solna,
(phone+46 8 730 97 00 or fax +46 8 730 98 17).

Statistikpublikationer kan beställas från **SCB, Publikationstjänsten**, 701 89 ÖREBRO, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44, e-post: publ@scb.se. De kan också beställas i bokhandeln eller köpas i **SCB:s statistikbutiker**, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergatan 23 i Örebro. Aktuell publicering redovisas i SCB:s publikationskatalog, som kan beställas gratis. Ytterligare hjälp ges av SCB:s **Informationsservice**, telefon: 08-783 48 01 eller 019-17 62 00 (fax: 08-783 48 99 eller 019-17 64 44).

This Statistical Report and other publications in the series Official Statistics of Sweden can be ordered from Statistics Sweden, **Publication Services**, S-701 89 ÖREBRO, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you don't find the data you need in the publications, please contact Statistics Sweden, **Information Services** Box 24 300, S-104 51 STOCKHOLM, Sweden (phone: +46 8 783 48 01 fax: +46 8 783 48 99).